SALA DE LECTURA

flacăra

anul XXXV
45 (1638)
VINERI
7 NOIEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Eveniment de referință :

Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului

Comentariu în pagina 3

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a primit delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

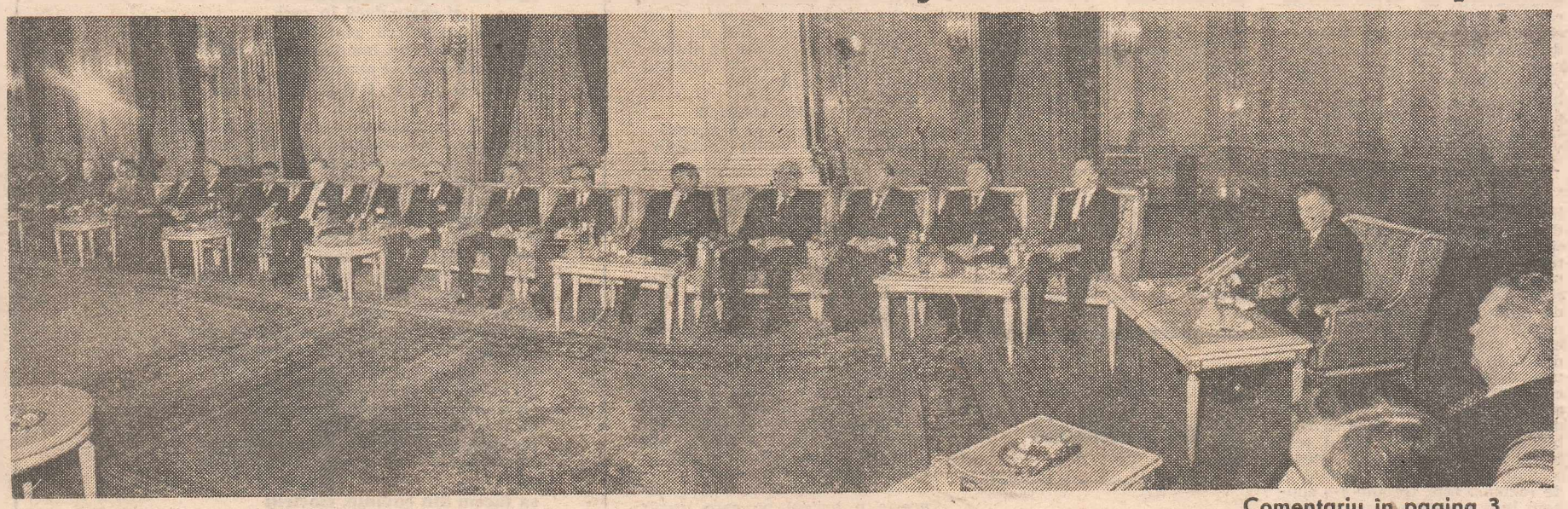

Comentariu în pagina 3

CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

DECRET

privind organizarea și desfășurarea referendumului în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

În temeiul articolului 63 punctul 2 din Constituția Republicii Socialiste România,

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România decretează :

Art. 1 — În conformitate cu prevederile Legii nr. 20 din 23 octombrie 1986, poporul român este chemat în ziua de 23 noiembrie 1986 să se pronunțe, în cadrul unui referendum, asupra reducerii, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Art. 2 — La referendum participă toți cetățenii Republicii Socialiste România care au, potrivit legii, drept de vot.

Avînd în vedere că obiectivele referendumului privesc reducerea armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, întărirea păcii și colaborării în lume, probleme ce interesează în cel mai înalt grad tînăra generație, în cadrul referendumului sînt consultați, alături de cetățenii cu drept de vot, și tinerii în vîrstă de 14—18 ani.

Art. 3 — Referendumul se organizează în unitățile în care cetățenii își desfășoară activitatea, în unitățile militare, în instituțiile de învățămînt și în alte unități.

Pentru ceilalți cetățeni, referendumul se desfășoară în locurile stabilite de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ale localităților în care persoanele își au domiciliul.

Cetățenii care nu se află în localitățile de domiciliu în ziua referendumului se vor prezenta la oricare din locurile organizate pentru referendum, potrivit alin. 2, iar cei aflați în străinătate, la sediile misiunilor diplomatice ale Republicii Socialiste România.

Art. 4 — Cetățenii cu drept de vot și tinerii în vîrstă de 14—18 ani își exprimă votul, respectiv opinia, prin semnătura depusă pe buletinele pentru referendum : în dreptul numelui fiecăruia, la una din rubricile cu mențiunea „Da" sau „Nu".

Art. 5 — Referendumul se desfășoară în ziua stabilită potrivit art. 1, între orele 6—18.

Art. 6 — Pentru organizarea și desfășurarea referendumului se înființează o Comisie centrală, comisii județene, a municipiului București și ale sectoarelor acestuia, precum și comisii municipale, orășenești și comunale, pentru referendum.

Comisiile pentru referendum se compun din :

— 15 membri, Comisia centrală ;

— 11 membri, comisiile județene și a municipiului București ;

— 9 membri, comisiile municipale și ale sectoarelor municipiului București ;

— 7 membri, comisiile orășenești și comunale.

Fiecare comisie are un președinte, un vicepreședinte și un secretar.

Art. 7 — Comisia centrală și comisiile județene și a municipiului București, pentru referendum, se confirmă de Consiliul de Stat.

Celelalte comisii pentru referendum prevăzute la art. 6 se confirmă de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Art. 8 — La închiderea referendumului, buletinele pentru referendum se depun, după caz, la comisiile municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale, în vederea centralizării voturilor.

Rezultatul votului se consemnează într-un proces-verbal care, împreună cu buletinele pentru referendum, se înaintează comisiilor județene sau, după caz, a municipiului București.

Comisiile județene și a municipiului București pentru referendum centralizează rezultatul voturilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă și îl consemnează într-un proces-verbal, pe care îl înaintează Comisiei centrale pentru referendum.

Art. 9 — Comisia centrală pentru referendum stabilește rezultatul general al referendumului și îl înaintează Marii Adunări Naționale.

Art. 10 — Rezultatul general al referendumului se publică în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România.

Art. 11 — Modelul buletinelor pentru referendum și al proceselor-verbale de consemnare a rezultatului referendumului sînt prevăzute în anexele nr. 1 A — 1 B și 2 A — 2 B, care fac parte integrantă din prezentul decret.

NICOLAE CEAUȘESCU

președintele

Republicii Socialiste România

Anexa Nr. 1 A

Județul . . . . .
Comuna (orașul) . . . . .
Municipiul . . . . .
Sectorul municipiului București . . . . .
Unitatea . . . . .

Buletin de vot

privind participarea cetățenilor la referendumul în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

Nr. crt.	Numele și prenumele	Domiciliul	Sînteți de acord cu reducerea, de către R.S. România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ? „DA"	„NU"	Obs.

Anexa Nr. 1 B

Județul . . . . .
Comuna (orașul) . . . . .
Municipiul . . . . .
Sectorul municipiului București . . . . .
Unitatea . . . . .

Buletin

privind consultarea în cadrul referendumului a tinerilor, în vîrstă de 14—18 ani, în legătură cu reducerea, de către Republica Socialistă România, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare

Nr. crt.	Numele și prenumele	Domiciliul	Sînteți de acord cu reducerea, de către R.S. România, cu 5 la sută, a armamentelor efectivelor și cheltuielilor militare ? „DA"	„NU"	Obs.

Notă :
Anexele nr. 2 A și 2 B la decret se publică în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România.

Ce vrem noi ? Noi, bună pace!

Noi adeziuni ale oamenilor muncii în pagina 2

Noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu susținută fierbinte de întregul popor

Ce vrem noi? Noi, bună pace!

Singurul temei real al oricărei construcții este pacea. Și tot din pace izvorăște lumina cea limpede. Sînt adevăruri pe care șantieriștii le cunosc foarte bine. Mai ales cei care lucrează în domeniul energeticii. Considerăm, de aceea, ca de o excepțională însemnătate propunerea formulată de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna Marii Adunări Naționale de reducere unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale României în acest an. Este deosebit de semnificativ faptul că această propunere — cărei, cu prilejul referendumului de la 23 noiembrie, îi vom răspunde și noi, constructorii de termocentrale, constructorii centralei atomoelectrice de la Cernavodă, cu un **da** unanim — vine din partea poporului nostru, popor a cărui vocație pacifistă s-a vădit de-a lungul întregii sale istorii. Este, de asemenea, semnificativ și faptul că hotărirea pe care o vom adopta vine din partea unei țări ce făurește socialismul, dorind ca prin munca sa avîntată să atingă piscurile societății comuniste.

Avem deplină încredere în politica înțeleaptă de pace promovată consecvent de partidul nostru, de președintele țării. Vedem în această politică profundă responsabilitatea cu care marele erou al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privește viitorul patriei noastre și acela al planetei. Responsabilitate față de copiii țării. Față de impresionantele noastre ziduri, care au făcut din Epoca pe care o trăim cea mai fertilă dintre toate cele prin care a trecut România. Avem înalta obligație de a ne apăra aceste realizări de amenințarea unui război pustiitor. Credem cu tărie că și datorită apelurilor noastre repetate la liniște, la pace vom afla, cît mai curînd, cerul senin, ferit de terorizanta cursă a înarmărilor.

Fierbinții apeluri ale națiunii noastre, rostite cu fiecare prilej de către președintele țării, constituie ecouri ale dorinței fiecăruia dintre noi. Avem de durat în țară. Avem de împlinit aspirațiile noastre și ale înaintașilor noștri. Avem de clădit ziua de mîine a pruncilor noștri. Avem de zidit o țară a luminii. Totul se întemeiază pe munca noastră pașnică. Pe dorința noastră ca fiecare dintre diminetile țării să-și adune lumina și din lumina pe care ne străduim, zi și noapte, să o zidim. Noi, ziditorii de lumină, ne simțim, în România de azi, alături de întregul popor, ziditori de pace.

EMANOIL BABICI
director general al Centralei Industriale de Utilaj Energetic

Ziditori și apărători de civilizație

Poem pentru pace

Să învățăm dela arborii pădurii
să trăim în bună pace -oameni- ;
și așa cum ei
— indiferent de culoarea fibrelor din trunchi —
stau unii lîngă alții făr-a se lua de frunze,
tot așa și noi,
chiar dacă nu ne-asemănăm la piele și cuvînt,
la har și la veșmînt ;
suntem — la urma, urmei — tot pămînt :
egali de seara pînă dimineața
și chiar dacă în zori
se mai complică viața,
să nu uităm că-i loc destul sub bolți
și pentru moși și pentru strănepoți ;
și dacă-n noapte, toți suntem egali,
toți fără vină,
cum de nu-ncăpem, oameni, în lumină ?
E-aproape de neînțeles de cîtă ură
poate fi-n stare-această creatură
menită ordine să pună-n lume
nu singură zidirea să-și dărîme !
De ce-narmări cînd nu cunoaștem leacul,
flagelului care-nspăimîntă veacul ?
De ce coșmarul armei nucleare
cînd pe pămînt de foame se mai moare ?
Mai mult decît atît,
de ce dup-un cuvînt
frumos rostit — cum un refren în cînt —
s-ascundem vrăjmășia dintre ginte ?
De ce și pentru cine se mai minte ?
Să învățăm cît încă nu-i tîrziu
să stăm alături : tată lîngă fiu,
să vițuim popor lîngă popor
zvîrlind peste prăpastii, punți de dor.
Să învățăm și dela pomi și dela flori
să facem din iubire, sărbători,
să facem din cuvinte, ciocîrlii
și Rouă să ne-ntoarcem în copii !

NICOLAE NICOLAE

Soarta omenirii depinde de înțelegerea sau neînțelegerea dintre guverne, de algebra ecuațiilor politice care ascund interese politice, de matematica unor cifre ce reprezintă submarine, tancuri, rachete, avioane, de geografie și istorie, de economie și tehnică, de ambiții și erori umane. Nu mai intră în discuție, ca altcîndva, destinul unor oameni sau al unor națiuni, ci destinul speciei umane. În această contextură complicată mai are oare vreun sens să vorbim despre rolul și rostul teatrului ? Poate, știu eu, despre teatrul de operațiuni sau teatrul de război... Dar, trebuie s-o spunem încă o dată și încă o dată, deși o știm cît se poate de bine, soarta umanității nu depinde numai de cifre și ecuații, de interese și ambiții, de erori și focoase nucleare, ci și de gradul de conștiință al fiecărui om în parte, de coeficientul de rațiune al colectivității umane, care colectivitate refuză din ce în ce mai decis spectrul propriei dispariții. Omenirea nu vrea să piară, azi, din cauza unor orgolii sau greșeli ale oamenilor, așa cum n-a vrut să piară, odinioară, din cauza unor orgolii sau greșeli ale zeilor. Iar aici, da, teatrul are ce căuta, are un rost și un rol, și nu chiar de mîna a doua. Fiindcă teatrul arată fața tragică sau cea ridicolă a patimii nestăpînite, a fanatismului și intoleranței, a foamei de putere și a setei de răzbunare, a orgoliilor și ambițiilor desfrînate, a lipsei de rațiune. Teatrul e și el o scenă de luptă, dar o luptă în care nu mor oameni, ci prejudecăți, minciuni, falsuri, o luptă în care nu învinge forța, ci adevărul. Este și teatrul un război, dar un război al ideilor. După fiecare astfel de război cîștigăm un sentiment, un adevăr, o speranță. Un om care iese de la un spectacol de teatru este un om care a dobîndit mai multă încredere în oameni, un om care a renunțat la o părticică din egoismul ancestral. Teatrul este o rampă (iată cîte cuvinte comune și, totuși, cu înțelesuri atît de diferite : scenă, rampă, luptă !...) o rampă a rațiunii și a speranței. Cel puțin acesta e teatrul pe care vreau să-l văd, ca spectator, și pe care mi-l asum, ca autor. Ca argument al rațiunii și al încrederii, existența teatrului nu poate fi nici superfluă, nici umilă în acest frămîntat secol al deciziei.

DUMITRU SOLOMON

Cu pace și cu sănătate

Oșteni, sub conducerea Eroului Păcii

Pe noi, pe români, vitregia istorică nu ne-a ocolit niciodată, în mileniile de cînd ființăm. Mereu și mereu am primit în plin piept — încercîndu-ne ființa și vatra — viforele războaielor, ale năvălirilor și pîrjolurilor. Iată de ce, observa cineva, aici, la Dunăre și Carpați, n-avem clădiri faraonice, n-avem bazilici înalte cît cerul, n-am ridicat grădinile Semiramidei, n-am făcut o Florență din Tg. Ocna. Mereu și mereu am luat-o de la capăt, am adunat pietrele arse de foc sau risipite de copitele cailor, am durat temelii, am ajuns la acoperiș, pentru ca iarăși s-o luăm de la început, și așa mereu, într-un ciclu veșnic întrerupt, cu o năpraznică energie, cu o unică forță de dăruire, cu o înversunare rivală forțelor naturii, cu sînge, cu sudoare, cu geniu, cu tot ceea ce explică limba, cugetarea, monumentele noastre mai vechi sau mai noi, adică ființa și dăinuirea noastră. Că am avut capacități ne-o arată clipele de răgaz, miraculosul intermezzo dintre două coboriri din șaua luptei. Atunci, în asemenea scurte răgazuri, am izbucnit spre cer cu forța primăverii. Ctitoriile lui Ștefan, cele mai multe, au fost înălțate în doar cîteva luni, din primăvară pînă în toamnă. De ce atît de iute, se întreabă arhitecți, sociologi, istorici, cînd umanitatea contemporană nouă avea pe-atunci răgazul să-și articuleze construcția pe întinderi de sute de ani ! Nu știm de ce, dar parcă se explică. Așa cum se explică faptul că astăzi, în epoca celui mai tumultuos avînt constructiv din cîte ne-au însemnat cartea neamului, voința noastră de pace este mai vie ca niciodată.

E ceea ce — prin vocea cea mai autorizată a națiunii, a omului care ne întruchipează cu strălucire toate arzătoarele noastre aspirații și vreri, tovarășul Nicolae Ceaușescu — am răspicat-o, recent, în auzul întregii lumi :

„Avem convingerea — arăta președintele României socialiste la tribuna supremului for al puterii noastre de stat — că planurile și programele poporului nostru de dezvoltare economico-socială — ca de altfel planurile de progres și dezvoltare ale tuturor statelor și popoarelor — se pot înfăptui cu succes numai în condiții de pace și de colaborare internațională, de încredere și de cooperare activă între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială".

Nimic mai firesc ca de aici, de la noi, de la un popor greu încercat de istorie, azi devenit o singură ființă cu munca sa pașnică, pusă sub semnul unor mărețe planuri de viitor, să emane — formulată de cel mai mare fiu al acestui pămînt, ctitor de nouă țară și, deopotrivă, ctitor de pace, „Erou al Păcii", cum cu admirație îl numesc neamurile planetei — inițiativa reducerii cu 5 la sută, încă din anul acesta, a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Nimic mai firesc ca de aici, de la noi, să se proclame nu vorba dulce a păcii — vorbe dulci s-au tot spus, se tot spun ! — ci fapta vie închinată concordiei și destinderii, încetării bezmeticei goane a înarmărilor, a celei nucleare în primul rînd, dreptului suveran al umanității de a-și salvgarda bunul cel mai de preț, civilizația ei, viața ei însăși, amenințate astăzi de un nou și cumplit cataclism.

Știm, marșul păcii nu e ușor, el se izbește de obstacole ce par ades de nebiruit. Se izbește de crunta împotrivire a imperialismului mondial, care leagă silnic țări și popoare cu brutala deviză a dictatului și înfeudării, a strivirii intereselor naționale, a înjosirii sentimentelor naționale. Nimic mai anacronic, în veacul în care trăim — de două ori însîngerat de catastrofa războiului mondial ! —, decît politica armelor, la care realitatea nu se supune, omenirea nu se supune, refuză să se supună, oricîte minți absurde o doresc și o promovează. Căci nimeni, nici un om lucid, nicicînd și niciunde, nu poate admite condiția înarmării planetei decît ca pe o condiție străină vieții. O condiție care, atunci cînd se produce, nu poate fi privită în nici un caz — așa cum o privesc și o decretează unii — ca pe o cale de tranziție spre starea normalității, a păcii. Căci ce drum spre normalitate poate fi acela cu moartea deasupra capului, cu o moarte slujită de mijloace superioare de a ucide, de un ritm infernal de proliferare a armatelor și a armelor ?

Da, marșul păcii nu e ușor, dar, așa cum arăta președintele României socialiste, stă în puterea popoarelor lumii de a-i transforma în marș triumfal. Nu doar al marilor puteri, ci al tuturor neamurilor pămîntului, indiferent de numărul populației, indiferent de orînduire. Din strălucita cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Marii Adunări Naționale, această idee se detașează cu o nobilă relevanță. O idee capabilă să coaguleze în juru-i toate forțele lumii, mari sau mici, imobilizînd violența rapace a celor tari, a celor ce apasă omenirea sub greaua povară a armelor, denunțîndu-le infirmitatea istorică, impunînd dreptul fiecărui popor de a spune „Nu !" morții, „Da !" vieții.

E ceea ce noi, oamenii de la Mare, Dunăre și Carpați, vom spune la referendumul din noiembrie, ratificînd, prin voința plebiscitară a unui întreg popor, istorica inițiativă de dezarmare și pace a cîrmaciului destinului național.

ILIE PURCARU

Dorințele părinților întru viitorul fiilor

Uneori cînd mă aflu în mijlocul unei primăveri duduind de miresme din toate motoarele florilor, sau chiar în mijlocul cîte unui cuvînt nou și frumos coborînd dinspre univers spre spiritul limbii române ca un pom înflorit în sînul primăverii, îmi amintesc că tot spectacolul acesta superb al renașterii ar putea rămîne suspendat ca o cortină de fum deasupra unei scene părăsite. Cred în aceste clipe că pacea este adevărata stare de eternitate a lumii, forma supremă de solidaritate a tuturor oamenilor pămîntului care-și iubesc viața și proprii lor copii.

Și totuși știu că e posibil în fiecare clipă ca oamenii, copiii, școlile, monumentele, casele, florile și primăverile lumii să nu mai fie. Știu foarte bine că mijloacele de distrugere existente pe pămînt pot arunca planeta de 60 de ori în neant. Și cutremurătoare e această viziune : e ca și cum ne-am duce femeile noastre să nască nu într-o maternitate, ci într-un uriaș abator unde fiecare copil ce se naște o singură dată în întreaga istorie a materiei lumii ca veșnică unicitate este condamnat să fie ucis de șasezeci de ori încă din clipa nașterii.

Acum cîțiva ani am lansat un cîntec antirăzboinic care a ajuns să se cînte, spre surprinderea mea, chiar la nunți. În acel cîntec aveam o strofă care suna astfel : Lumea asta aiurită / Stă pe-un tron de dinamită / Nu se naște un copil / Fără-o tonă de trotil. Din nefericire, ultimele două versuri nu mai corespund realității. În ultimii 7—8 ani numărul tonelor de explozibil pe cap de locuitor s-a înmulțit înspăimîntător.

Cu atît mai mult se cuvine să cinstic inițiativa președintelui țării prin care poporul român din pridvorul Carpaților își exprimă în universalitate esențiala și istorica sa aspirație spe pace. Neamul nostru n-a rîvnit niciodată să răpească libertatea altora, noi n-am vrut de-a lungul întregii noastre istorii decît „bună pace", așa cum genial a formulat Eminescu esența încrederii noastre în destinul incoruptibil al umanității.

De multe ori mi se pare de neînțeles cum această omenire care a trecut de atîtea ori prin experiența cumplită a războaielor, care mai păstrează în memoria ei istorică amenințarea lor apocaliptică, mai poate pune chiar la modul ipotetic problema unei noi conflagrații ; cum această omenire care abia și-a vindecat rănile mondiale mai poate să-și consume inteligența și resursele ei vitale pentru a ține în funcție absurdele mașinării ale morții !

Sînt atîtea lucruri în lumea aceasta care merită iubite. Aș vrea ca toți copiii mei și toți copiii tuturor oamenilor de pe pămînt să ajungă mari și să se bucure de propii lor copii așa cum ne bucurăm noi de ai noștri acum. Aș vrea ca noi toți la bătrînețe să ne bucurăm în pace de nepoții noștri, să ni-i creștem în aceeași liniște și pace cum ne creștem acum copiii. Pacea planetei Pămînt înseamnă în cele din urmă viața planetei Pămînt. Iar noi toți, oamenii buni și de omenie, în numele copiilor și nepoților noștri sîntem datori prin faptele noastre să ne cerem veșnic dreptul la viață.

Poporul nostru vine de demult și în ciuda tuturor primejdiilor de moarte prin care a trecut de-a lungul istoriei sale, el e viu și întreg și puternic și merge departe. Nu pot să cred, în numele moșilor și strămoșilor noștri, că ar putea veni o clipă cînd neamul acesta încercat să nu mai existe sub soare. De aceea, acum cînd întreg poporul român se alătură președintelui țării într-o solidaritate simbolică pentru întreaga sa existență istorică, aș vrea să închei această luare de cuvînt și de conștiință cu o urare străveche care se face de obicei la nunți și botezuri cînd oamenii sînt mai încrezători în viață și în destinul lor veșnic pe pămînt, o urare care exprimă genial totala generozitate și pașnica omenie a poporului român :

Să ne trăiască părinții și frații, copii și nepoții și neamul întreg !

ION ZUBAȘCU

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a primit delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

Conducătorul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit marți delegațiile guvernamentale participante la ședința a 42-a, desfășurată la București, a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, președintele Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că țările membre ale C.A.E.R. dispun de tot ce este necesar pentru a obține rezultate bune în realizarea planurilor și programelor, a acordurilor de lungă durată și că pe baza unei bune colaborări în cadrul C.A.E.R. fiecare țară va putea realiza cu succes planul său de dezvoltare, că pe ansamblu țările din Consiliu vor obține rezultate importante în creșterea forței economice, tehnico-științifice, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al popoarelor din aceste țări. Succesele obținute vor reprezenta și o contribuție importantă la creșterea prestigiului socialismului, al țărilor socialiste, la sporirea aportului lor la progresul general, la cauza păcii și colaborării internaționale. Cuvîntarea exprimă de asemenea dorința ca în viitor C.A.E.R. să-și îndeplinească în mai bune condiții rolul său privind specializarea și cooperarea în producție, în direcția folosirii mai bune a bazei materiale de care dispun țările socialiste, ca o condiție a înfăptuirii obiectivelor pe care și le-a propus și trebuie să le înfăptuiască C.A.E.R.

O mare atenție se acordă în cuvîntare progresului științei și tehnicii, apreciat ca factor primordial pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare, pentru afirmarea forței și superiorității socialismului. Arătînd că trebuie lichidată o anumită rămînere în urmă din unele domenii, că este necesar ca țările C.A.E.R. să se poată afirma, și în domeniul științei și tehnicii, ca promotoare ale celor mai noi cunoștințe din toate domeniile, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Noi acordăm o mare însemnătate acestor probleme pentru că pornim de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane". A fost reafirmată dorința României de a participa activ la soluționarea tuturor problemelor de interes comun, de a dezvolta larg relațiile, în toate domeniile cu toate țările membre ale C.A.E.R. sau care participă la activitatea C.A.E.R., de a dezvolta relațiile cu toate țările socialiste, inclusiv cu cele care nu sînt membre ale C.A.E.R. pornind de la faptul că este în interesul tuturor țărilor socialiste să se dezvolte o colaborare largă și să se asigure progresul economic și social, succese cît mai mari în construcția socialistă din toate țările. În același timp, cuvîntarea relevă necesitatea de a se obține o dezvoltare cît mai puternică în C.A.E.R. și o egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre, pentru că numai pe baza dezvoltării fiecărei țări, a creșterii forțelor de producție, a dezvoltării științei, învățămîntului și a celorlalte sectoare putem asigura făurirea cu succes a socialismului, întărirea coeziunii și solidarității țărilor din C.A.E.R. Subliniind că rămînerea în urmă a unei țări sau a alteia nu poate să nu se reflecte negativ în dezvoltarea generală, secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat că toate statele membre sînt interesate să facă totul pentru progresul și dezvoltarea armonioasă, echilibrată a fiecărei economii naționale și a țărilor din C.A.E.R. în general. În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Dorim să participăm activ la activitatea C.A.E.R., la dezvoltarea colaborării în toate domeniile, avînd convingerea că țările noastre dispun de tot ce este necesar pentru a realiza obiectivele ce ni le-am propus fiecare pînă în anul 2000 și pentru a obține o transformare radicală, pentru a ne prezenta în anul 2000 cu o afirmare nouă a socialismului în toate domeniile !".

ION CODRU

Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului

În concepția partidului nostru, științei, cercetării științifice și ingineriei tehnologice le revine marea îndatorire de a se constitui într-un veritabil avanpost al progresului multilateral, întregul program de edificare a socialismului sprijinindu-se pe ideile-forță, pe deviza-cerință potrivit cărora știința reprezintă factorul primordial al progresului contemporan, în edificarea societății socialiste multilateral-dezvoltate. E o competiție cu timpul în care acționează întreg aparatul de cercetare al României, colectivele de muncitori, tehnicieni, oameni de știință, cadre didactice, academicieni. Este o uriașă frescă a inteligenței vii, novatoare, prefigurată încă de acum două decenii de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizionarul care a transformat știința într-o adevărată forță de producție, ridicînd-o la rangul de politică de stat.

Sînt cîteva din ideile și realitățile care au călăuzit și dezbaterile recentei plenare a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, reuniune prezidată de eminentul om de știință, savantul de renume internațional, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Întrunirea de la București a reprezentat un moment de referință în istoria științei românești, reevaluarea critică a drumului parcurs și sarcinile pentru viitor constituind o carte mereu deschisă pentru toți cei ce își desfășoară activitatea în acest domeniu și, implicit, pentru toți oamenii muncii, pentru toți elevii și studenții țării. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a ținut să sublinieze importanța cu totul deosebită pe care cercetarea și ingineria tehnologică trebuie să o acorde domeniilor hotărîtoare pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale, programelor elaborate pe baza orientărilor adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului. Se face astfel necesară abordarea cu spirit de răspundere și exigență revoluționară a cercetărilor vizînd dezvoltarea în continuare a bazei de materii prime și materiale, valorificarea surselor noi și recuperabile de energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. De atenții sporite trebuie să se bucure deopotrivă programul de ridicare mai accentuată a productivității muncii la fel ca și programul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Se impune de asemenea o mai eficientă concentrare a cercetării științifice în realizarea noii revoluții agrare.

Într-o asemenea situație, azi mai mult ca oricînd știința și conștiința se interconditionează, se determină într-o coexistență dialectică. Savantul, cercetătorul nu mai este un pustnic închis în turnul său de fildeș, el trebuie să devină omul luptător pentru binele oamenilor, militant activ pentru valorificarea științei pe plan social, pentru pătrunderea ei în toate domeniile de activitate. Știința politicii este astăzi și politica științei. Tocmai de aceea, omul de laborator, inventatorul, cercetătorul se formează încă de pe băncile școlii. „Dezvoltarea intensivă a economiei, revoluția în domeniul științei și tehnicii nu se pot înfăptui fără o nouă revoluție în nivelul de formare a cadrelor, a specialiștilor din toate domeniile", s-a arătat în cuvîntarea rostită de tovarășa Elena Ceaușescu. Or, în această privință, învățămîntului îi revine un rol de cea mai mare însemnătate. Învățămîntul românesc, structurat pe o bază unitară, științifică, este chemat să aducă o contribuție esențială la formarea specialiștilor, în calificarea și policalificarea personalului muncitor, la sădirea în conștiința tinerei generații a unei educații revoluționare umaniste, la formarea omului nou, comunismul de mîine.

Dar într-un veac al marilor contraste, bîntuit de spectrul unui război atomic, știința poate fi printre marile speranțe ale omenirii, și, în același timp, printre marile ei spaime. De aici, s-a arătat în dezbaterile Plenarei, necesitatea imperioasă de a supune și cercetarea științifică controlului social, care să garanteze folosirea ei exclusivă în interesul și spre binele omenirii. În **Apelul pentru dezarmare și pace în Europa și în lume**, pe care plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului l-a adresat savanților, cercetătorilor intelectualilor de pretutindeni, precum și conducerilor de stat, guvernelor, tuturor oamenilor politici este exprimată voința unanimă a oamenilor de știință din România, a slujitorilor școlii, de a-și uni eforturile — în cadrul Comitetului român „Oamenii de știință și pacea", condus de academician doctor inginer Elena Ceaușescu — în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, de a nu permite ca rezultatele cunoașterii și cercetării științifice să fie utilizate în scopuri distructive pentru proliferarea armelor de distrugere a vieții și civilizației pe planeta noastră.

LIVIU TIMBUS

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 31 octombrie a.c., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în trimestrul III/1986. În cadrul dezbaterilor, s-a apreciat că prin aplicarea măsurilor stabilite au fost înregistrate o serie de rezultate bune în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în întărirea controlului în toate fazele de fabricație. Pornind de la exigențele tot mai mari privind calitatea produselor, exigențe ce se manifestă atît pe piața internă, cît și pe cea externă, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului, ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor, Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor să ia în continuare măsuri hotărîte pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități din acest domeniu. În mod deosebit a fost subliniată necesitatea de a se asigura respectarea întocmai a prevederilor legii privind calitatea produselor, a programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor. În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru ca preocuparea pentru calitate să se manifeste cu putere în toate fazele, începînd de la activitatea de cercetare, proiectare și pînă la realizarea produsului finit. S-a cerut, în acest sens, să se acționeze mai ferm pentru înfăptuirea practică a programelor de modernizare a tehnologiilor și a produselor, pentru perfecționarea în continuare a acestora, pentru aplicarea unor soluții constructive avansate, de înaltă eficiență, care să asigure fiecărui produs un nivel calitativ ridicat, performanțe tehnico-funcționale superioare. A fost subliniată necesitatea de a se acționa cu hotărîre pentru perfecționarea întregii activități de proiectare, pentru o schimbare radicală în gîndirea, concepera și realizarea produselor, astfel încît acestea să răspundă din toate punctele de vedere exigențelor revoluției tehnico-științifice, să se situeze la nivelul celor mai reușite realizări pe plan mondial.

În aceeași ședință, a fost dezbătut Raportul privind îndeplinirea planului de reparații capitale, modernizări și revizii generale ale fondurilor fixe în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1986. Subliniind că toate lucrările de reparații capitale trebuie privite ca o parte integrantă a activității de investiții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri hotărîte pentru ca fiecare reparație capitală să asigure neapărat o îmbunătățire a parametrilor tehnico-economici ai utilajelor sau instalațiilor respective, ai fiecărei capacități de producție, să ducă practic la creșterea producției și a productivității muncii, la reducerea consumurilor de materii prime, de materiale, combustibil și energie, la sporirea eficienței economice. S-a indicat să se revadă și să se perfecționeze în continuare reglementările și normele de realizare a lucrărilor de reparații capitale, modernizări și revizii generale ale fondurilor fixe.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat în continuare Raportul cu privire la desfășurarea învățămîntului politico-ideologic în anul 1985—1986 și măsurile ce se impun pentru noul an de studiu. Analizînd rezultatele obținute, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri privind îmbunătățirea în continuare a organizării și desfășurării învățămîntului politico-ideologic în anul de studiu 1986/1987. Măsurile stabilite asigură creșterea rolului învățămîntului politico-ideologic în ridicarea nivelului de pregătire a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, în înfăptuirea hotărîrilor partidului și statului, a legilor țării, în dezvoltarea spiritului revoluționar.

A fost prezentată, de asemenea, o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 15—19 octombrie 1986, de președintele Republicii Liberia, Samuel Kanyon Doe. Aprobînd înțelegerile și documentele convenite cu prilejul vizitei, Comitetul Politic Executiv a cerut să se ia măsuri pentru transpunerea lor în viață, pentru întărirea continuă a colaborării și cooperării româno-liberiene.

P. NICOARĂ

Noul în gîndire,

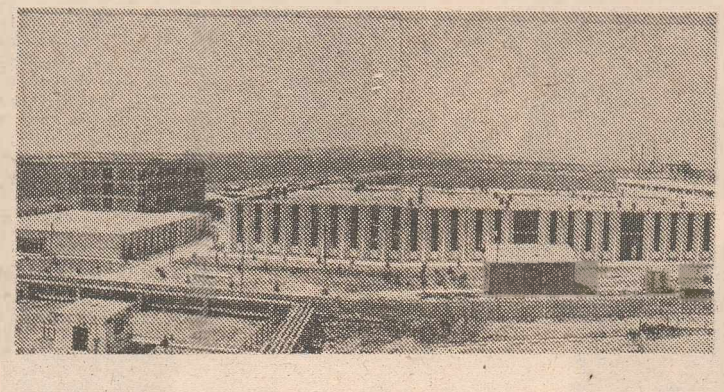

Cum să te îndoiești de calitățile celor pe care i-ai întîlnit cînd afli că nimic din ceea ce făceau în urmă cu doar cinci ani nu se mai regăsește astăzi în secțiile lor. Unele din produsele anilor trecuți sînt așezate și le poți privi într-un soi de muzeu, pentru că ei le consideră, oricum, niște antichități.

Sînt singurii producători de strunguri automate din țară, dar mai mult decît atît, se consideră — și prin tot ce au demonstrat faptele lor afirmația nu este gratuită — se consideră așadar constructori de civilizație industrială.

Mai întîi, o mașină a fost produsă de un colectiv. Ea s-a numit SARO. Astăzi, SARO îi consacră, la rîndul său, pe cei care i-au semnat actul de naștere. E vorba de un colectiv de la tînăra Întreprindere de strunguri SARO din Tîrgoviște. Nu prin numărul de oameni este mare acest grup de constructori. Forța și puterea lui stă în realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate. Și au o ambiție : marca SARO să corespundă și celor mai pretențioase cerințe pe plan național sau internațional.

De fapt, acel SARO, „bătrînul" strung, a rămas doar în memoria afectivă și oamenii îi sînt recunoscători că i-a adunat în jurul său ca pe-o familie. După ce l-au terminat, familia de oameni a rămas închegată și s-a apucat să creeze familii de strunguri. SARO C, omologat anul acesta, face parte din cea de-a treia familie de strunguri, produsă de acea primă familie de oameni ce nu s-a mai despărțit. Procesul de închegare al „trupei", cum o numește inginerul Valentin Negritu, n-a fost nici scurt, nici simplu. S-a produs un fel de selecție naturală. Au rămas cei care iubeau nopțile de nesomn ale proiectării, cei cărora le plăcea nu doar să gîndească ci să treacă la fapte, cei care au vrut nu numai să învețe trei meserii dar să le și stăpînească la perfecție, cei pe care „apetitul" de creație tehnică îi face să vină la uzină și duminica noaptea la ora 3 cînd ceva nu merge la noua lor mașină. Sînt constructori de mașini, tehnologi, hidraulicieni, metalurgiști, specialiști în calcul, electroniști, muncitori cu înaltă calificare, un colectiv eterogen la prima vedere, dar omogen în acțiune. Pentru toți, aurul cu cele mai multe carate este aurul cenușiu. Implementează gîndire, creație, inginerie, căci numai așa înțeleg că se naște eficiența. Cu toate că n-ar trebui decît să construiască mașini, fac de mult proiectare, căci urmăresc diversificarea produselor și micșorarea seriei de fabricație, iar dorința clientului e lege. Iar clienți sînt cam tot atîția cîte întreprinderi prelucrătoare de metal există în țară. A mai fost și cîte o temă de cercetare care după ce a călătorit o vreme pe la alții s-a oprit la SARO. Întregul colectiv „s-a aruncat ca-ntr-o viltoare" să realizeze mașini. „Nu-i obliga nimeni să rămînă peste program și să se închidă ore în șir într-o încăpere — îmi spunea Virgil Voicu, secretarul comitetului de partid pe întreprindere. Au făcut modelul experimental la mașina pentru realizat pistoane în trei luni și ceva. Nu că au știut că soluția e perfectă, dar au știut că trebuie să iasă."

Programele lor cuprind concepție, gîndire, proiectare, execuție, absolut totul și-ți vorbesc de „Programul petrolier" sau de „Programul Reșița", ce cuprind serii de mașini extrem de pretențioase. O „comandă la temă" făcută, este de cele mai multe ori văzută și de alții care, apoi, vin și cer și ei, dar mereu vor ceva mai complicat. „Niciodată nu dăm înapoi, deși trebuie să învățăm multe și să inventăm și mai multe" — afirmă V. Negritu, el însuși autor a zece brevete. Strungurile automate multiax, spre exemplu, le-au pus în față o sumedenie de probleme deosebite din punct de vedere tehnic, dar pot să se mîndrească cu extraordinara precizie a mașinii. Trec acum cu dezinvoltură de la o temă la alta. Șuruburile conducătoare — și să nu vă închipuiți că este ceva ce se ține în palmă, faci o adevărată plimbare ca să le vezi de la cap la cap — le-au produs multe „dureri" dar au proiectat mașina care să execute șuruburile lungi de cîțiva metri. Cu tot atîta precizie lucrează pentru piese extrem de mici, pentru mecanică fină și orologerie. Or, a te juca cu micronii nu-i la îndemîna oricui. Asta se cheamă la ei modernitate : să fii flexibil, să faci niște lucruri competitive, celor pe care le ai să le aduci îmbunătățiri, iar dacă sînt depășite să le schimbi. Să te adaptezi mereu la ultimele cerințe.

Membrii acestei familii de la SARO sînt inginerii G. Dascălu, Ioan Balaș, Vasile Macovei, tehnicienii Mircea Ionescu și Nicolae Niță, matematicianul Ștefan Dumitru, meșterul Valeriu Duțulescu, muncitorii Nicolae Savu, Nicolae Florin. Mai sînt desigur și alții, dintre care trebuie neapărat amintit „sufletul" colectivului, Valentin Negritu, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor. După ore de conversație constată că e mai complicat de explicat ceea ce fac și mult mai ușor de realizat. „Noi ne străduim să scoatem și acum un lucru deosebit, dar după ce-l facem o să vă mai povestim". Și mă gîndesc că, poate, e vorba de o nouă familie de strunguri SARO, care să ducă mai departe renumele familiei de oameni de la SARO—Tîrgoviște, acești constructori de civilizație industrială.

LIANA MOLNAR ■

SARO — nume de familie

Alți oameni care pun vîntul la treabă

În urma loviturii aproape de „knock-out" dată de criza de energie, omenirea a descoperit prieteni neașteptați și de nădejde în soare, vînt, masa verde. Pînă atunci, ea mizase în jocul energiei cam prea unilateral pe relația cu țițeiul, care se dovedise totuși cu disponibilități limitate. Și, din păcate, nu rareori, acest joc s-a numit jocul de-a risipa. În special, vîntul îl tratasem cu destulă indiferență, eventual ne interesase pentru a ne îmbrăca mai gros ca să nu facem rost de un guturai. Iar cînd ne aminteam că îl folosiseră, poate din instinct, puștiul în pantaloni scurți la înălțatul zmeului și țăranul la măcinatul grîului în moara de vînt, zîmbeam considerînd aceste imagini romanțioase și ușor desuete. Dar, de cînd am început să scriem kilowații și kilocaloriile cu litere mari și să-i numărăm cu grijă, ne-am gîndit că adierea vîntului poate însemna și energie. S-a mai scris despre unele realizări ale specialiștilor români în construirea unor sisteme de captare a energiei vîntului, însă acestea erau de capacități mici, de pînă la 2 kW pentru folosință individuală și de maximum 20 kW pentru utilizări locale. Acestea sînt, fără îndoială, utile, însă adevărata „stoarcere eficientă a potențialului vîntului se face cu ajutorul unor mari instalații aeroelectrice care să debiteze megawați în sistemul energetic național. Numai printr-o transfuzie de mii de kW în sistemul „circulator" de electricitate al organismului țării, vîntul poate deveni o sursă majoră de energie. Pentru acest scop, știința prefigurează adevărate instalații industriale, cocoțate pe un picior de 70—80 m, care pe lîngă rotirea elicei să și pivoteze pentru a „adulmeca" direcția vîntului. Echipamentul electromecanic se află în prelungirea axului elicei, într-un corp comun, iar această uzină la înălțime poate atinge, la un agregat de 2—4 MW, dimensiuni la „nacelă" de 5×5×20 m (de fapt o hală de altitudine), și la palele elicei de pînă la 50 m. Elicea de 8—10 tone din fibre de sticlă, prin palele căreia la sol se circulă cu electrocarul, creează dificultăți considerabile de construcție, montaj, în afara celor ridicate de restul instalației. Dar toate aceste povîrnișuri ce se urcă cu destulă transpirație și gîfîială, merită să fie atacate, fiindcă instalațiile eoliene industriale sînt aproape competitive cu sursele clasice, avînd de partea lor avantajul că folosesc un „combustibil" gratuit. În acest domeniu modern al macroenergeticii eoliene, specialiștii de la Institutul de Cercetări și Modernizări Energetice — ICEMENERG—au obținut succese de luat în seamă. Pentru macroagregatele aeroelectrice, racordabile la rețeaua energetică națională — o economie de combustibil, suplinind alți consumatori. De exemplu, cînd vîntul se pune pe treabă, se poate micșora puterea debitată de o hidrocentrală sau termocentrală. Strategia de angajare a țării noastre pe această veritabilă „autostradă" energetică a viitorului este realizarea unor mari modele de 20—30 kW, pe baza experienței cărora să se mai urce o treaptă, la module de 200—300 kW, iar apoi să se atingă o putere de 1 MW la instalațiile de serie, eficace pentru „deversarea" în sistemul energetic național. Deja vîntul se înfoaie în palele pilotului de 20 kW al ICEMENERG-ului de la Petrimanu-Lotru, al celui de 30 kW de la Timișoara (autori : Institutul Politehnic timișorean și CCSITEH) și al celui din Bucegi. Despre acest ultim aerogenerator de 17 kW vom scrie în rîndurile ce urmează, deoarece conține în el și o îmbunătățire de pionierat pe plan mondial. La 2 160 m altitudine, în apropierea acelor stranii modelări în stîncă ale vîntului care sînt Babele, mintea și mîna omului au ridicat în calea vîntului, poate o la fel de stranie turlă de 22 m, în vîrf cu un rotor cu pale de 3 m, nu pentru a-i testa calitățile de sculptor boem, ci de realist furnizor de energie. Și acum să vedem în ce constă inovația specialiștilor de la ICEMENERG, veritabilă premieră mondială. Se știe că eficiența acestor turbine rapide este proporțională cu anvergura palelor. Dar aceste pale, uneori de zeci de metri diametru, creează mari probleme, deoarece este nevoie de materiale rezistente. Atunci, acești oameni de har profesional s-au gîndit să concentreze curentul de aer, să-i mărească viteza și să i-o dirijeze printr-o carcasă care să îmbrace rotorul. Efectul a fost spectaculos, fiindcă s-a obținut aceeași conversie în kW a vîntului cu pale de elice de trei ori mai mici. Micșorînd diametrul palelor la 1/3 și dificultățile de realizare a lor s-au diminuat mult. Citim cu interes în revista Wind Directions din iulie 1986 a Asociației Europene pentru Energia Vîntului un articol despre acest aerogenerator carcasat românesc și aflăm cu plăcere că zilele acestea la Congresul European pentru Energia Vîntului de la Roma, una din comunicările de prim plan va fi despre experiența cercetătorilor noștri din Bucegi. Dar ca să se ajungă aici, echipa de la ICEMENERG compusă din inginerii Gheorghe Voicu, Cristian Țințăreanu, Mauriciu Tudor, Eugen Dudnicenco și Liviu Drăgulinescu, împreună cu colegii de la I.S.P.H., CCITPV și IPROMET, au petrecut luni de zile în laboratoare, alcătuind volume de calcule, încercînd zeci de geometrii ale elicei și carcasei și de materiale de construcție, experimentînd nenumărate modele în tunelele aerodinamice. Și iată că s-a ajuns și la faza cînd un convoi ciudat, cu trailere purtînd rotorul de 3 m și carcasa de 5 × 5 m, construite de Întreprinderea de Ventilatoare, urca pantele Bucegilor, pentru ca Antrepriza Electromontaj Cîmpina să le pună în stare de funcționare pe vîrf de munte. Luni de zile după ce instalația a început să dea kW sistemului energetic național, pentru a o conduce și studia, niște excursioniști ciudați, avînd în rucsac calcule, desene și aparate de măsură, urcau săptămînă de săptămînă potecile Bucegilor. Acești alpiniști ai înălțimilor științei își frecau mîinile de bucurie cînd începea să bată vîntul, în timp ce ceilalți turiști se speriau că se strică vremea. Și dacă iarna, pe geruri și viforițe năprasnice ce-ți „sudau" mîna pe aparate, trebuiau să întindă fire de sfoară prin nămeți ca să nu rătăcească prin ceață drumul spre instalație, firul care-i conducea cel mai sigur era firul pasiunii pentru munca lor. Acum cînd aerogeneratoarul carcasat a atins puterea nominală încă de la început, debitînd kW în sistemul energetic național, cînd s-a comportat static excelent în condiții aspre de iarnă montană, cu chiciură și vînturi de peste 200 km pe oră, se poate spune că s-a certificat funcționalitatea și performanțele acestui echipament de noutate. Specialiștii români au pus semaforul pe verde spre celelalte etape ce ni le-am propus. La buletinul meteorologic al energiei se anunță soare și vînt, deci senin la orizontul independenței energetice a țării.

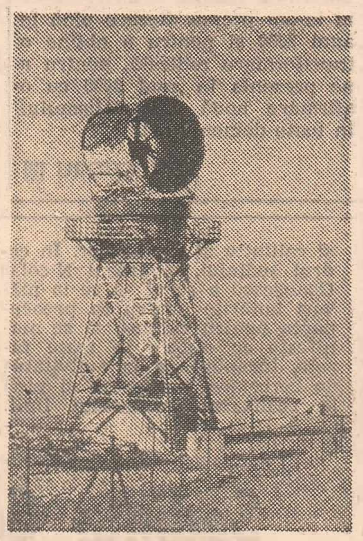

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

noul în fapte

Ţevile ca nişte tuburi de orgă

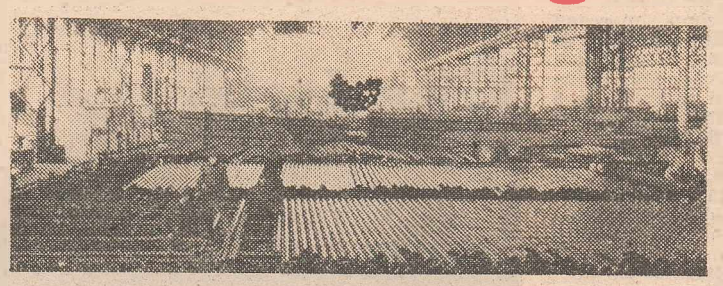

Acum cîteva zile, în biroul directorului tehnic al Întreprinderii de tevi din Roman, s-a închegat, cam din senin, cum s-ar zice, (era, într-adevăr, o superbă zi de toamnă senină !) un fel de masă rotundă la care au participat inginerul Alexandru Popa, directorul tehnic, foarte tînărul inginer Dorel Birsan, şeful atelierului I de proiectare, şi Alexandru Gavriliuc, secretarul comitetului de partid al întreprinderii. Problema aflată în centrul discuţiei, dar de la care, pentru a o privi din cît mai multe unghiuri posibile, uneori ne-am mai şi abătut, a fost aceea a noului, a modului în care gîndirea tehnică a mai virstnicilor şi mai tinerilor ingineri rezolvă sarcinile multiple şi complexe aşezate pe umerii întreprinderii.

— Nu că m-aş eschiva de la un dialog pe această temă, a început inginerul Popa, dar eu, ca director tehnic şi ca om care, în 27 decembrie 1957, vedeam născîndu-se aici, la Roman, prima teavă, am discutat cu mai toţi ziariştii care au venit în întreprinderea noastră. Ce-am avut de spus, am tot spus. Să-l ascultăm şi pe un tînăr, cum este inginerul Birsan, mai ales că nu peste multă vreme, aşa cum simt şi cred eu, dînsul şi colegii săi vor prelua în mîinile lor destinele întreprinderii. Hai, Birsane, spune, dă-i drumul !

— Ce să zic eu, tovarăşe director ? ! Pe-atunci, prin 1957, aveam doar un an. Despre acea primă teavă...

— Nu despre teava aceea de atunci, a celor care am crescut, ca să zic aşa, odată cu fabrica. Eu, dacă nu ştii, eram pe-atunci muncitor necalificat. Ci despre ţevile pe care le facem acum, despre ţevile pe care le proiectaţi voi. Despre asta să vorbeşti. Şi ca să-nţeleagă tovarăşul reporter cine este foarte tînărul inginer Dorel Birsan, spune-i că tatăl tău, plus alţi patru unchi de-ai tăi, au muncit şi încă mai muncesc în fabrică. Spune-i că faci parte dintr-o adevărată dinastie muncitorească.

— Păi dacă aţi spus-o dumneavoastră, tovarăşe director, eu de ce s-o mai repet ? ! E-adevărat că, datorită familiei, poate, eu am faţă de ţevi un gînd mai aparte, poate chiar un sentiment, dar asta ar fi o altă problemă. Poate că acelaşi sentiment îi încearcă şi pe colegii mei de atelier, pe inginerii Gheorghe Adam, Constantin Roman, Titi Ciot, sau, ca să mă refer şi la celălalt atelier de proiectare, Ion Tudoşă şi Ion Huţuleac. Dar dacă tot m-aţi provocat, am să vă spun un lucru cu care nu ştiu dacă sînteţi de acord în totalitate. Aş zice, vorbind despre nou, că generaţia dumneavoastră făcea, cu zbaterile ei proprii, specifice unor oameni care încep o treabă absolut nouă, un set de ţevi, o gamă destul de simplă. Ţevi fără sudură, laminate la cald sau la rece. Tot asta facem şi acum, dar cît de complicat tehnologic a devenit tot ceea ce era foarte simplu ! Dar, firească, nu vă spun eu un lucru nou, ci doar un gînd al meu, un gînd care mă încearcă adesea.

— Ca să înţelegeţi ce vrea să spună inginerul Birsan, a intervenit Alexandru Gavriliuc, secretarul comitetului de partid, ar trebui să vă spun că ţevile de Roman se regăsesc în clipa de faţă în aproape toate sectoarele industriale din ţara noastră, sau că pot fi regăsite pe mai toate meridianele lumii. Şi asta încă nu e destul. Fabricăm, mai nou, tot necesarul de ţevi pentru industria energetică, o gamă foarte largă şi cu caracteristici tehnice superioare. Sînt ţevile pentru centralele termoenergetice de azi şi de mîine. Acum şase ani, ca să dau un alt exemplu, am primit ca sarcină fabricarea la noi în ţară a tuturor ţevilor aduse din import. Treaba asta ne-a dat o foarte mare bătaie de cap. Documentaţia lipsea, ca să zic aşa, cu desăvîrşire. Mai ales la ţevile de mici dimensiuni. În clipa de faţă importul de ţevi a fost total eliminat, sau, dacă vreţi, l-am înlocuit cu exportul.

— V-aş relata, dacă se poate, a ţinut să intervină inginerul Birsan, un anume fapt care mie, ca proiectant, mi-a umplut inima de bucurie. Acum cîtăva vreme a sosit în fabrica noastră un grup de specialişti, poate cei mai exigenţi consumatori de ţeavă din lume. Voiau să vadă dacă sîntem în stare să facem un anume tip de ţeavă. Ei bine, i-am purtat prin aproape toată întreprinderea. Vizita se cam prelungea, iar ei erau, pe de-o parte, mulţumiţi de ceea ce vedeau. Erau chiar şi uimiţi, dar frunţile lor erau încă încreţite. I-am dus, la sfîrşit, într-o hală în care ne aşteptau ţevile care le trebuiau lor. Ţevile, ca nişte lujere de crini, ca nişte orbitoare tuburi de orgă, străluceau în lumina soarelui. Chipul lor s-a luminat pur şi simplu. Unul dintre ei mîngîia drăgăstos oţelul inox. Nu-i venea să-şi creadă ochilor. În faţa lui se afla una din cele mai pretenţioase realizări tehnice în materie de ţevi. Întreprinderea dumneavoastră, a spus unul dintre ei, şi eu am reţinut textual cuvintele, este, prin oamenii care au gîndit şi au fabricat aceste ţevi, o adevărată minune, o adevărată mină de aur. Puţini în lume pot să fabrice astfel de ţevi.

— Vreau să-i spun inginerului Birsan, a reintrat în discuţie directorul tehnic Popa, că între ceea ce făceam noi, la începuturi, şi ceea ce se fabrică azi la Roman, este, într-adevăr, o distanţă ca de la cer la pămînt. Dincolo de inerentele greutăţi ale începutului de drum, totul părea, din punct de vedere tehnologic, foarte simplu. Azi, cu fiecare nou produs, o luăm de la capăt. Iar eu, ca un bătrîn director tehnic ce sînt — pot să mă congratulez şi eu puţin, nu-i aşa ? ! — ştiu mai bine ca oricare altul că tot greul cade pe proiectare. Şi pentru că ei, de la proiectare, au dus o bună parte din greu, pentru că l-au purtat cu bine pe umerii lor, ştiu că mîine-poimîine vor lua, trebuie să ia, în mîinile lor, destinele întreprinderii. Dar ca să se înţeleagă la ce nivel am ajuns, aş spune că înainte vreme venea la noi cîte un reprezentant al cine ştie cărei întreprinderi din ţară şi ne lăsa cîte o comandă pentru un anume tip de ţeavă. Noi preluam comanda şi în maximum de viteză o oneram. Acum, cînd vine cineva, primul lucru pe care-l aflăm e că ar fi dorit o ţeavă din import. Noi, cu condescendenţă, zîmbim. Aflăm apoi la ce anume i-ar trebui acel tip de ţeavă. Constatăm cu surpriză, şi nu de puţine ori, că reprezentantul respectiv, care nu este chiar specialist în domeniu, ne solicită, conform indicaţiilor proiectantului său, o ţeavă nu tocmai potrivită pentru instalaţia lor, pentru utilajul din acea întreprindere. Dacă-i om de înţeles şi ne crede pe cuvîntul nostru de specialişti, bine. Dacă nu, îl rugăm să ia din nou legătura cu proiectantul şi să mai studieze puţin caracteristicile tehnice specifice pe care trebuie să le aibă ţeava în cauză. N-am greşit niciodată. Dimpotrivă, ştiind la ce anume sînt bune ţevile cutare sau cutare, dotăm un utilaj sau altul cu exact ţeava care îi trebuie. O facem în interesul economiei noastre naţionale, cu gîndul că dăm o mînă de ajutor. Este aici, dacă vreţi, o mai ciudată — dar cît de necesară ? ! — formă de manifestare a noului. Un anume nou pe care gîndirea tehnică acumulată în timp ne permite să-l practicăm cu probitate profesională şi responsabilitate revoluţionară. Modernizarea tehnologiilor din toate domeniile de activitate, aşa cum ne cere permanent secretarul genral al partidului, este o problemă a tuturor şi trebuie să acţionăm, adeseori, în comun pentru a o rezolva, pentru a ajunge în final la acea dorită şi imperios necesară creştere a productivităţii muncii. Noi nu sîntem implicaţi în mai toate domeniile de activitate industrială numai prin produsele noastre, ci şi printr-un sfat care adeseori prinde bine. Vreau să spun că oamenii noştri au asimilat pînă în clipa de faţă o uriaşă, gamă de produse. Nu le-am asimilat cu ochii închişi. Ştim ce fel de ţevi facem, dar ştim şi pentru ce le facem. Stim, uneori, mai bine chiar decît beneficiarul. Ce bine ar fi dacă oţelarii care ne trimit nouă materia primă ar şti la fel de bine ce caracteristici trebuie neapărat să aibă oţelurile lor ! Dar asta ar fi o altă problemă. În ceea ce ne priveşte, de la ţevi banale, extrem de simple, cum spunea inginerul Birsan, am ajuns parteneri la fabricarea unor utilaje şi instalaţii de cea mai mare complexitate tehnică. Să luăm, de exemplu, o schelă de foraj. Turla e din teava noastră. La fel şi prăjinile de foraj. Burlanele de tubaj, idem. Idem şi conductele pentru transportul ţiţeiului. Asta ar însemna cam 60 la sută din schelă.

— N-aş vrea să credeţi că ţin neapărat să trag eu vreo concluzie, dar, ca secretar al comitetului de partid, ca om care m-am format aici, chiar dacă nu sînt localnic, adică romascan, ca tovarăşul director tehnic Popa, sau ca inginerul Birsan, eu cred că, în privinţa noului, încă n-am pus punctul pe i. Adevărul este că, reuşind să pună pe picioare cîteva produse care au stîrnit peste tot admiraţia, oamenii noştri au prins curaj. Au în felul lor de-a fi un teribil curaj. Ceea ce altădată li se părea un obstacol insurmontabil, ca absenţa unei documentaţii, astăzi li se pare doar o etapă ce va fi neapărat parcursă din mers. S-a deprins nu numai alfabetul exact al meseriei, dar s-a înstăpînit şi convingerea interioară că au devenit cei mai buni dintre cei mai buni. Se îndeplineşte astfel una din condiţiile fundamentale de promovare a noului pe toată linia. Încetul cu încetul, întreprinderea noastră a devenit o adevărată şcoală a curajului tehnic, al gîndirii tehnice.

— N-am reprodus decît o foarte restrînsă parte a unei dezbateri, un fel de masă rotundă închegată pe nepusă masă, de la sine. O suită de gînduri şi opinii despre cît suflet şi gîndire tehnică se pune în procesul atît de simplu în aparenţă al fabricării unor ţevi. În fond, o simplă dezbatere despre starea de-a fi a noului. La Roman, mai este oare cazul să o spunem, noul se află la el acasă.

VICTOR NIŢĂ ■

Locul de muncă — o tablă de şah

Lui Gheorghe Ciobanu îi place şahul. Şi ce-i cu asta, o să vă întrebaţi, doar nu-i singurul. Nu, dar după părerea lui, asta l-a ajutat toată viaţa.

Gheorghe Ciobanu este lăcătuş reglor la Întreprinderea „Independenţa" Sibiu. Din 1954 nu s-a mişcat din „secţia lui", secţia de lanţuri cu role. Şi tot ce-a făcut, numai pentru secţie a fost. Cel puţin, aşa afirmă, deşi nu se poate să nu gîndească la imensele avantaje şi la numeroasele economii pe care le-a înregistrat, datorită lui, întreaga întreprindere.

Gheorghe Ciobanu are pînă la ora actuală cinci brevete de invenţie, toate cu istoria lor. Pe fiecare ţi-o povesteşte cu mare dragoste, căci stau în amintirile lui la loc de cinste. Fără aceste istorii n-ar fi ajuns el inventator. Ultima înştiinţare de la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci îl sosise cu doar cîteva ceasuri înaintea întîlnirii noastre, anunţîndu-l că a mai primit un brevet de invenţie.

Prima istorie începe în 1978 şi e vorba în ea de nişte necazuri în legătură cu neîndeplinirea planului. Şi asta, din cauză că, pe vremea aceea, în fiecare dimineaţă, cel puţin 50 de oameni trebuiau să se ocupe o bună bucată de vreme doar de introducerea bucşei cu rolă. Mai era şi o maşină, dar veche şi aproape la fel de înceată ca şi mîna omului. Gheorghe Ciobanu a fost chemat la conducere şi întrebat dacă n-ar putea să-i facă ceva maşinei aceleia, s-o modernizeze. Lăcătuşul n-a zis nici da, nici ba. A stat şi s-a gîndit — ca la şah: „Nu faci nimic pînă nu alegi cea mai bună mutare. Aşa-i şi aici". A tot sucit maşina cea veche, care făcea 10 piese pe minut, s-o modernizeze, dar n-a mers. Atunci „i-a sărit ideea" să facă altă, cu totul nouă. A lucrat vreo cinci luni. Pe primul său brevet de invenţie scrie „Maşină de împachetat bucşe cu rolă". Realizează 270 piese pe minut şi o singură femeie lucrează concomitent la două asemenea maşini.

— De aici a venit gustul ! Am avut o mare bucurie, nu că scria pe certificat că am devenit inventator, ci pentru că tovarăşii mei erau mulţumiţi c-au scăpat de necazul cu introducerea bucşei şi că ne făceam de acum planul. Dacă te uiţi în jurul tău, ar fi mereu cîte ceva de făcut. S-a stîrnit în mine dorinţa de a continua.

În 1980 a apărut maşina de şanfrenat bolţuri la ambele capete. Istoria ei cuprinde tot nişte necazuri de producţie, dispărute o dată cu instalarea noului utilaj. Un om deserveşte două asemenea maşini care scot fiecare 110 piese pe minut. După părerea creatorului ei, e foarte simplă şi nici nu costă mult. Maşina de sortat piese cilindrice, brevetată în 1983 are meritul de a fi eliminat rebuturile, multe pe vremea aceea, căci bolţurile ieşeau ba prea lungi, ba prea scurte.

Cu timpul, oamenii au căpătat încredere în ingeniozitatea colegului lor, iar el, la rîndu-i, a simţit nevoia să nu mai fie singur în căutările sale. Au format un colectiv. Îi stau alături maistrul Dorin Albu, electricianul Petre Guţă, lăcătuşul Ion Lăzăroiu. „Altfel e cînd gîndesc mai mulţi. Punem la un loc ideile şi experienţa, iar treaba merge mai bine şi mai repede."

— Şi tot ce-aţi realizat este, într-adevăr, numai pentru secţia dumneavoastră ?

— Da. Eu aici ştiu totul cu ochii închişi, căci aici e locul meu de muncă de mai bine de 30 de ani. Îl ştiu ca pe o tablă de şah, unde gîndesc care-i mutarea cea mai bună. Şi mutarea cea mai bună trebuie, fie să ne uşureze munca fizică, fie să sporească productivitatea muncii, să aducă economii sau să aibă o mare eficienţă economică. Vedeţi şi dumneavoastră, acum am primit de la O.S.I.M. hotărîrea. S-a brevetat maşina de şanfrenat piese cilindrice. Ce să spun ? Că mă bucur ? Sigur că mă bucur. Acum vreau să trec la altă maşină. Mai văd destule mutări de făcut pe tabla mea de şah.

LIANA MOLNAR ■

Taina lentilei galbene

Sună în plină amiază un telefon intempestiv : „Mă găsiţi acasă în fiecare zi. Am de făcut o comunicare importantă. Întrebaţi de mos Ciocîrvă..." A doua zi sînt la Neamţ, în drum spre Piatra Şoimului. Aşezarea e bimilenară. Dealurile, adunate în jurul satului — ca o cunună peste care pîlpîie soarele — par străjuite de daci.

L-am găsit repede. Am bătut în poartă cu sfială. A venit fără grabă, cu paşul lin, trăgînd parcă timpul după el. Îl am în faţă. Îl am doar pentru mine. Are aproape 80 de ani. E îmbătrînit de vreme. Coboară parcă din Miorita pentru această mărturisire. Cuvintele sînt şoptite ca o taină. „Nu vreau să se piardă o comoară !" E ca un testament rostit cu măreţie. „Vrednicul meu părinte lucra la drumuri. Cu tîrnăcopul şi lopata. La tară, acum 60—70 de ani, unii săpau fîntîni, alţii drumuri. Într-una din zile a dat peste o grămadă de nisip alb. Cam pe acolo — priviţi ! — de-a lungul pîrîului Iapa. În zona Frasinului. S-a mirat şi pe urmă s-a speriat. L-a suit într-o căruţă şi s-a dus la sticlarii din Negulesti. Era piatră de var. Stă şi azi nefolosită. Varul se aduce tocmai de la Bicaz. Deşi îl avem aici la o zvîrlitură de băt. În nisipul alb se rătăcise însă o piatră. O piatră colorată. A yîrît-o în buzunar, fără să-i dea vreo importantă. A dus-o acasă şi-a uitat-o pe policioară.

Peste vreo 10 ani, adică prin 1932, lucra la un alt drum, Drumul care duce la fabrica de cherestea din Roznov. Într-o bună zi intră-n vorbă cu el un oarecare Ion Olteanu din Almas. Cu căruţă cu doi cai. Buni gospodari, zice, caut sarea mitei şi nu o găsesc de fel. (Sarea mitei e o cremene pentru brichete). Pe tata nu l-a mirat. Ştia că pe aici sînt tot felul de pietre mai mult sau mai puţin descoperite. L-a măsurat cu un fel de îndoială şi pe urmă l-a poftit acasă. Acasă i-a arătat piatra colorată de pe policioară. Nu, nici pomeneală, zice Ion Olteanu, asta nu-i sarea mitei ! Altceva trebuie să fie. Aflu eu. Şi a împăturit piatra într-un jurnal, s-a suit în tren şi nu s-a oprit decît la Bucureşti. La Bucureşti, în Dudeşti, stia doi bijutieri.

Au luat piatra, au sucit-o şi pe faţă şi pe dos şi, într-un tîrziu, au zis : ăsta-i chihlimbar ! Pur şi simplu, chihlimbar. După o lună de zile erau în gară la Piatra Neamţ. Au tocmit trăsură pentru Piatra Şoimului, au văzut minunea, pietre de toate culorile, roşu, orani, verde, negru, au angajat mînă de lucru, au montat linii de vagoneţi şi, fără prea mare vîlvă, în cîteva luni, au extras, ştiu eu cît, chihlimbar să le-ajungă. După care au încărcat şi s-au întors liniştiţi la prăvăliile lor. Oamenii de prin partea locului au rămas să sape puţuri dar cu vremea s-au lăsat păgubaşi. De atunci şi pînă astăzi nu s-a mai mişcat nimic. Comoara există. Haideţi să o vedeţi".

Am şuit împreună dealul. Cei care ne însoţeau au săpat, pret de cîteva ceasuri. Au descoperit o zonă de cîtiva zeci de metri. Am rămas uimit de ceea ce vedeam : superbe lentile săpate în piatră de-o parte şi de alta a pîrîului. Apoi totul a fost închis la loc şi supus conservării. Sînt aşteptaţi specialiştii. Neîndoielnic o să vină. E de datoria lor s-o facă şi e de datoria mea să stărui pentru a o face cît mai grabnic.

Aceasta este întîmplarea pe care bătrînul geolog din Neamţ a ţinut să mi-o înfăţişeze ca pe o taină. Ca pe o fîntînă de suflet.

EUGEN TURESCHI ■

Pămînt renăscut din propria-i cenușă!

Așa arătau haldele de cenușă de Işalnița !

Prețul unui metru de pămînt

Taluzul e înierbat. Nu înțeleg rostul cizmelor înalte, de cauciuc, ce mi-au fost recomandate cu atîta insistență. Peste cîteva clipe, însă, depășim marginea de un verde prăfos a pantei și intrăm pe platou. Cenușa ! Un imens pustiu de cenușă ! Cerul atîrnă deasupra străin, cu un soare rău. Pășești pe cenușă, pretutindeni cenușă, kilometri întregi de cenușă în care piciorul se afundă (o, cum poți iubi uneori o simplă, urîtă cizmă de cauciuc !) distrugînd minuscule construcții stratificate de cenușă, operă a austrului, cel care vara duce cu sine către ogoare, către sate, către oraș, uneori, praful inert, cenușiu, ce împiedică polenizarea și fotosinteza micșorînd recoltele agricultorilor, distrugînd, alteori, pe cele ale legumicultorilor, într-o zonă vestită pentru legumele sale, poluează aerul, apa; sînt zile, îmi spun cei de aici, din Craiova, cînd pe șoseaua spre Severin trebuie să aprinzi farurile mari ca să poți circula prin norii negri de cenușă aduși de rafalele de vînt. Halda de cenușă. Ici, colo, movilițe stinghere de pir a cărui tenacitate atît de hulită ți se pare aici o adevărată minune, semnul victoriei, modeste, derizorii chiar, victorie însă. Apoi speranța se stinge încet. Cenușa pare a nu avea sfîrșit. Ai uitat mica victorie a vieții, cînd, iată, o redescoperi fascinat, într-o explozie de verde cum nu ți-ai imaginat vreodată că există. Sub aspersoare, micul petec de pămînt din vale e imaginea însăși a frumuseții absolute.

Limbajul legilor, e sec, fără figuri de stil. Redarea în circuitul agricol a terenurilor degradate. Așa se numește în termeni de specialitate, micul paradis vegetal realizat aici de un colectiv al Facultății de agronomie din Craiova.

Să știi să privești o buruiană

Se numește Xantium Strumarium și e o buruiană ca toate buruienile. Sau, mai bine zis, era. Pînă în vara anului 1975, conf. dr. Jenel Popescu, a descoperit-o, stingheră, în halda de cenușă. A străbătut sutele de hectare ale haldei, în căutarea altor exemplare. A mai găsit. Și niște puieți de plop. Și de salcie. Așadar, pe cenușă putea exista viață. În vara următoare, la Grădina botanică în vase de vegetație se studiau cîteva specii din flora spontană și alte cîteva cultivate pe substrat de cenușă. Rezultatele au confirmat, da, e posibilă viața plantelor pe cenușă. Așa a început lungul drum pînă la rezultatele impresionante de azi. Piersicul, intrat pe rod în timp normal, produce 40—50 kg fructe pe pom, în al zecelea an de viață; fructele sînt mult mai intens colorate și mai aromate decît cele de același soi cultivate pe solurile nisipoase, recunoscute ca foarte bune pentru cultura sa. Nucul, intrat pe rod cu doi ani mai tîrziu decît în culturi obișnuite, cunoaște o creștere excepțională, putînd furniza lemn de cea mai bună calitate ; se poate cultiva și pe taluz, nu cere decît apă, — nici o lucrare specială de întreținere. Se ancorează bine, avînd o înrădăcinare foarte puternică, iar prin amploarea sa, coroana poate domoli viteza vîntului. Soiurile de viță de vie Roșioară și Riesling ating 39 t/ha (față de 16,17 t/ha, producții normale, obținute pe soluri obișnuite) și, respectiv, 14 t/ha (față de 5—8 t/ha). În cultura de cartofi, la soiul Desirée s-au înregistrat recolte de 55 t/ha, cu tuberculi mari și foarte mari. De remarcat faptul că această cultură nu necesită decît materialul de plantare, fără lucrări deosebite. Cu un conținut mare de fier și deosebit de fragezi, putînd fi păstrați direct în cîmp, morcovii cultivați pe cenușă au atins recolte de peste 50 t/ha. Arahide, soia, porumb, arbuști fructiferi; enumerarea poate continua încă mult timp. Mai amintim însă numai lucerna și topinamburul care au dat 100 000 tone masă verde la hectar sau 40 t/ha tuberculi pentru topinambur. Și dacă la cinci ani lucerna trebuie desțelenită, topinamburul odată cultivat regenerează permanent din tuberculii și stolonii din pămînt. Dacă o vacă mănîncă zilnic 45 kg masă verde, prin cultivarea cu topinambur a celor peste 450 de hectare de haldă de la Işalnița s-ar putea hrăni anual 3 000 de vaci ! Convingător argument. Există încă numeroase altele, ținînd de tehnologiile specifice cultivării pe cenușă. Terenul nu se ară decît inițial, cînd este necesară o scarificare (afînare profundă), cu scopul de a distruge continuitatea straturilor de cenușă fină și foarte tasată ; nu este necesară pregătirea patului germinativ, semănatul putîndu-se efectua direct pe un fond de secară cu o desime mică, utilizînd în acest scop norma de sămînță pe jumătate. Practica a demonstrat însă că irigarea este absolut obligatorie, ca și asigurarea îngrășămintelor cu azot.

Teoretic, totul este perfect

Deci, colectivul craiovean (conf. dr. **Jenel Popescu**, conf. dr. **Nicu Marin** cu o vastă activitate în domeniul combaterii poluării solurilor prin recultivare, lect. dr. **Ion Mihai**, lect. dr. **Florica Popescu**, asist. dr. **Romulus Mocanu**, chimist **Solange Pitiș**) experimentează de mai bine de zece ani cultura plantelor pe haldă de cenușă, cu rezultate mai mult decît convingătoare. Au fost verificate zeci de soiuri și hibrizi, s-au studiat desimile și dozele de îngrășăminte necesare, s-au fixat tehnologiile de cultivare. Multă lume a trecut pe la cîmpul experimental al facultății. Toți s-au minunat. Situația a rămas, însă, aceeași. Din cele peste 450 de hectare ale haldelor, singurele cultivate sînt cele patru ale cîmpului experimental. În urmă cu doi ani, au fost întocmite și predate ICEMENERG-ului pentru haldele de cenușă din jurul termocentralelor de la Işalnița, Ovidiu, Comănești și Oradea, tehnologii specifice, adaptate de cultivare. De la ing. dr. **Stelian Nastea** de la Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie — — institut ce coordonează amplul program național de cercetări pentru prevenirea și combaterea poluării solului — aflăm că și institutul a realizat patru asemenea tehnologii pentru termocentralele de la Doicești, Mintia, Rovinari și Turceni, care, ni se spune, vor fi aplicate în momentul abandonării definitive a haldelor de către termocentralele respective, ca în cazul termocentralei Rovinari, unde în acest an vor fi abandonate 150 de hectare ce vor fi preluate de către Stațiunea de cercetări pentru cultura cartofului Tîrgu-Jiu (care a și început experimentarea culturii cartofului pentru sămînță pe circa 10 hectare teren cenușă). Același institut, la comandă Institutului de studii și proiectări energetice a realizat un proiect cadru pentru punerea în valoare a haldelor de cenușă, aplicat numai la cîteva halde răzlețe, de mică dimensiune, de la termocentrala de la Oradea.

Cum în jurul celor 14 termocentrale în funcțiune la ora actuală se întind peste 2 000 de hectare de haldă de cenușă, ceea ce s-a făcut pînă acum ni se pare foarte puțin, dacă nu cumva chiar nesemnificativ. În întreaga lume, fiecare metru pătrat de pămînt reprezintă o valoare uriașă, iar puritatea mediului este una din prioritățile absolute ale acestui timp. O asemenea suprafață scoasă din circuitul agricol de pe care vîntul spulberă în voie cenușa merită, cu siguranță, atenție, nu numai din partea învățămîntului superior și cercetării științifice.

ROXANA MANOLESCU

Odihnă, după o zi de muncă

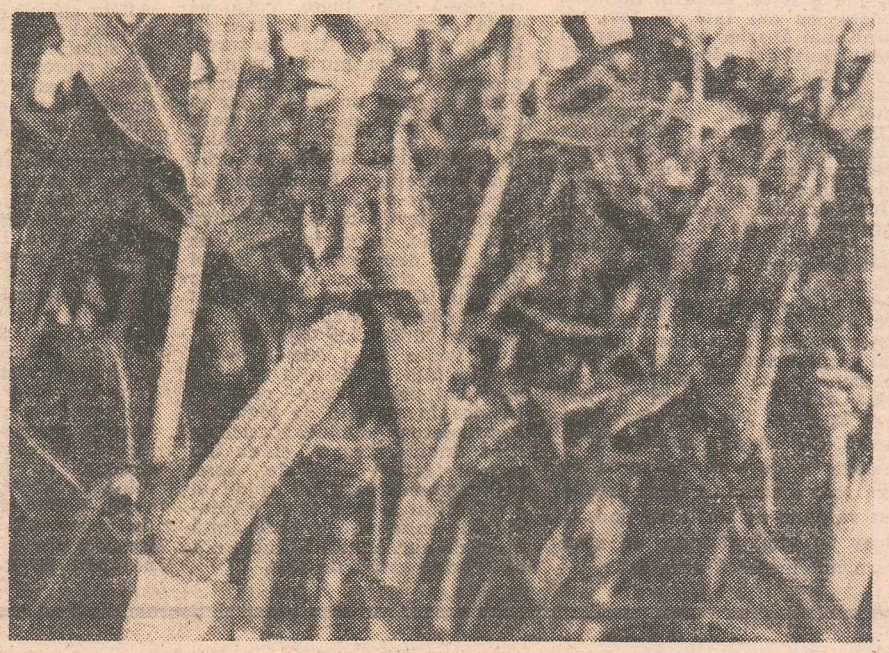

Porumb bogat pe un pămînt nou

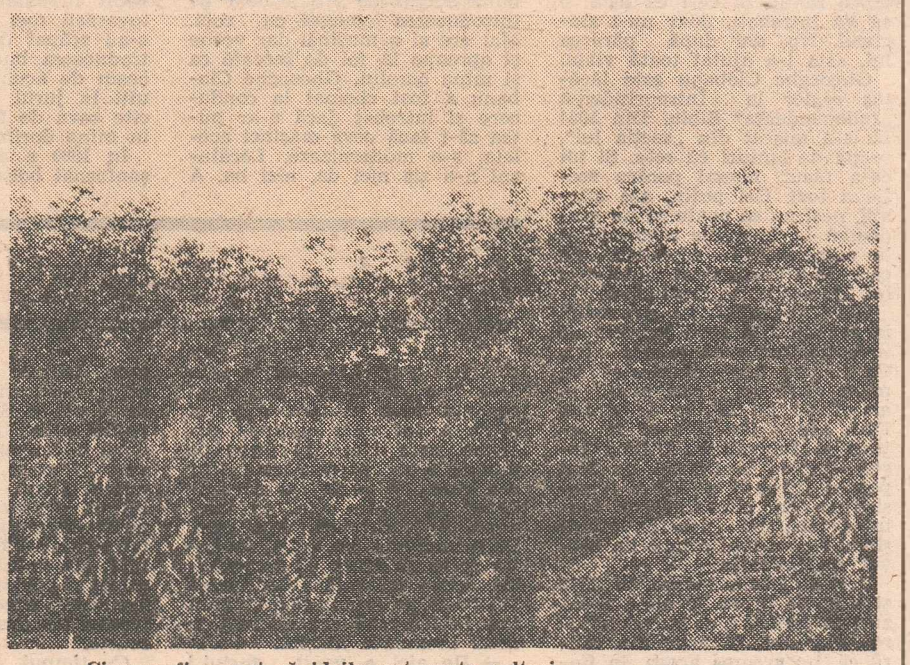

Cine-ar fi crezut că ideile pot naște culturi

Ogoarele deltei

„Gotca", şalupa, zboară pe luciul apei liniştite, acum, la ceasul toamnei, şi, cît ai clipi din ochi, aterizează între fastul a două sălcii de argint. Nu există ponton, aşa că, ne ţinem de pletele lor şi înfigem tălpile într-o scîndură întinsă drept punte spre uscatul unde trebuie să rămînem. Ne întîmpină Rex, bătrînul cîine rămas de pază lîngă două bărăci învăluite în umbra plasei de zorele, ce urcă din două grădini liliputane aşternute în prag. Mai încolo, spre dreapta, foarte aproape de mal, un chioşc frumos, ca pentru o fanfară de duminică. Şi mai încolo, un bordei cu răcoare, folosit drept depozit pentru ierbicide, — aflăm — apoi, un şopron unde se odihnesc caii putere ai unui tractor. În rest, un rai vegetal sub sulițele soarelui, învăluit într-o tăcere suavă ; se aude zefirul, se aud elitrele libelulelor în zbor. Strigăm şi nu ne răspunde nimeni. O luăm pe poteca din spatele bărăcilor şi ne trezim în mijlocul cîmpului de culturi agricole pentru care am venit. Sînt, de fapt, laboratoare unde se cercetează şi se proiectează viitorul agriculturii din Delta Dunării, în conformitate cu Programul de valorificare complexă a resurselor ei naturale, elaborat la iniţiativa secretarului general al partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Program integrator strategiei de dezvoltare economică şi socială a tuturor zonelor ţării. Am fost la Pardina, am fost la Maliuc, am fost în „grădina olandeză" de la cotul Mahmudiei, am fost la Chilia şi pe nisipurile-livezi de la Sf. Gheorghe, precum şi pe grindul Letea, ca şi pe minuscula limbă de uscat de lîngă Cardon, înobilată de forţa unui bătrîn (Ionel Vasiliu), ce nu poate să renunţe la „Tarra" sa dragă, moştenită de la moşii coboritori, cu 100 de ani în urmă, cu turmele la iernat aici între ape şi unde au rămas, şi unde, între cer şi stuf, au plăsmuit o natură umană. Am fost în numeroase alte locuri, unde noi pămînturi vor intra în geografia agricolă a ţării, smulse jepşelor şi mlaştinilor, nisipurilor zburătoare şi măracinişurilor, bălţilor nefecunde şi inutile. Un efort de reconstrucţie ce ne costă enorm, un efort ce ne va răsplăti în schimb, la scara istoriei ca toate celelalte imense şi cuprinzătoare edificii ale Epocii Ceauşescu. Spuneam că, numai în spaţiul de sud al Deltei, între braţele Sulina şi Sf. Gheorghe se vor înălţa deasupra apelor, în acest al 8-lea cincinal, peste 30 000 de hectare. Amenajarea Pardina de pe braţul Chilia finalizată în cincinalul trecut, are aproape dublu. Ce cultivăm şi cum pe o ţărînă încă insistent pîndită de vegetaţia sălbatică dinainte, pe o ţărînă ce nu se poate numi încă sol, asaltată de soare şi de secete dure, ca şi de clocotul biologic al insectelor cărora li s-a luat mediul-matrice ? În laboratoarele de sub ochii noştri, de la km. 64 pe cursul braţului Sf. Gheorghe, pe un patrulater şi el nu demult smuls smîrcurilor, o insulă de circa 60 de hectare (cultivabile, deocamdată, 30) se află asemenea răspunsuri. Sentimental vorbind, este o insulă pentru cîţiva Robinsoni pentru cîţiva cercetători ai Institutului de cercetare, proiectare, producţie, pentru Delta Dunării. Lumea şi viaţa lor aceasta este — să se măsoare cu forţa naturii şi s-o supună, să dea soluţii pentru cele 30 000 ha de pe care, în toamna aceasta — cum spuneam în reportajul trecut — au plecat constructorii, făcînd loc flancurilor de tractoare. Înseşi tehnologia pentru destufizare, pentru desecări, pentru grăbirea maturizării solului, s-a experimentat aici, pe ochiul de pămînt de la Uzlina. Acum cîţiva ani au intrat cu tractoare amfibii, cu maşini de recoltat stuf iar acum, călcăm solid cu picioarele pe uscat. Institutul deţine cîteva Uzline în întinsul Deltei, cîmpuri experimentale pentru fiecare zonă a ei, ţinînd seamă de vîrsta solului, de roza vînturilor, de toate datele climatologice fiecărui colţ — la Dunavăţ, la Rusca, la Independenţa, la Maliuc, la Chilia, la Sf. Gheorghe, astfel încît culturile să se nască stăpîne, invincibile în spaţiile cucerite pentru pîine.

Cei cîţiva Robinsoni sînt ingineri agronomi. Carol Ulvoczki este de fel din Reşiţa, născut lîngă tîmpla munţilor şi lîngă suflarea oţelului, de unde a deprins tăria de caracter şi neclintirea în faţa eşecurilor. A terminat Agronomia la Timişoara, în 1969, a fost repartizat în judeţul Tulcea, unde a venit şi unde a rămas. A muncit 7 ani într-un C.A.P. iar cînd a simţit că stăpîneşte cu adevărat arta şi ştiinţa de a cultiva pămîntul de Dobrogea, cînd a simţit că a dat suficiente examene de viaţă şi de profesie, şi că le-a trecut cu bine, s-a îndreptat spre cercetare. A dat concurs pentru o experienţă şi mai grea de a duce culturile agricole acolo unde n-au crescut niciodată. Într-un fel de Sahară. Pe noile terenuri născute din ape. Domeniul său de cercetare tocmai acesta a fost şi este — să destufizeze. Cît mai total şi mai rapid, pentru că, îndeobşte rizomii se regenerează cu o repeziciune fantastică, mulţi ani la rînd, compromiţînd culturile, recoltele, munca a sute şi sute de oameni, cheltuielile noastre. De 10 ani îşi pune întrebarea — CUM ? — şi tot de 10 ani îşi experimentează soluţiile şi variantele gîndite. Răspunsurile

sînt, ne arată, în faţa noastră. Şi e greu să ne imaginăm că a fost altfel acest peisaj dominat de lanuri de porumb cît pădurile, de lanuri de soia invadate de rod, cu lucernă verde şi deasă ca peria, ce ne îmbată cu parfumul florilor ei, cu sorgul care abia îşi duce spicul greu, cu tufele de arahide, care arată cît de bine le merge, chiar dacă sînt departe de patria lor de origine, cu livezile tinere superb orînduite. A experimentat, ani şi ani, infinite doze şi infiniţi timpi de administrare a unui ierbicid, socotit internaţional singurul ce poate distruge stuful. Cu satisfacţie, dar şi cu insatisfacţia preţului prea ridicat pentru fiecare hectar de teren agricol. În ultimii 3 ani, a stat de veghe zile întregi, testînd 2 ierbicide create de chimiştii români, cercetători la un institut de specialitate din Cluj-Napoca. Ştia că de migala sa, de verdictul său depinde şansa la existenţă a acestor produse ale chimiei naţionale. Că de munca şi de onestitatea sa depinde afirmarea muncii altor cercetători care, ca şi el, au investit eforturi, întrebări şi speranţe. A verifica potenţialul de distrugere a vegetaţiei dure nu era suficient, trebuia urmărită lucrarea mai intimă şi mai nevăzută asupra fiziologiei pămîntului, asupra vieţii plantelor de cultură. Ce remanenţă au în sol, cît absoarbe planta, cît ajunge pînă în rodul ei ? E toxic pentru recolte, e toxic pentru peşte ? —, urmînd să fie folosit şi pentru distrugerea vegetaţiei dure din amenajările piscicole. În plus, nu ne putem bizui doar pe ierbicide, oricît de perfecte ar fi, tocmai atunci intervine dezastrul, distrug totul în jurul lor. Intervine rotaţia lucrărilor agricole, rotaţii de culturi cu calendare riguroase, calculate matematic, pe zile, pînă şi chiar pe ore, în fiecare sezon, pînă ce solul ajunge sigur pe el. O imensă tablă de şah pentru campioni se află aici, la Uzlina. Inginerul Carol Ulvoczki poate fi situat printre marii maeştri, Tehnologiile sale au ieşit învingătoare din staţia-pilot de la Uzlina, direct în marea uzină, cu 30 000 hectare, de la Independenţa, fără nici un eşec.

Inginerul Costel Gogoaşă este de aceeaşi vîrstă cu Ulvoczki, cu cel ce împarte baraca, pîinea zilnică, niciodată proaspătă, căldura o usucă imediat, singurătatea, neliniştile succesele, soarele, anii de muncă. Este tulcean, a absolvit Agronomia la Bucureşti, a fost de asemenea, agronomul unei mari cooperative agricole de producţie, la Frecăţei. Spre cercetare a venit deci, verificat în fel şi chip de această profesie aspră, bărbătească demnă, pentru pîinea noastră cea de toate zilele. În cercetare, i-a revenit o temă la fel de aprigă — bolile plantelor pe astfel de pămînturi şi dăunătorii, acel clocot biologic din apele bălţilor, care, în efortul de a se adapta la noile condiţii, devorează totul. Să-l faci inofensiv, fără să te atingi, în schimb, de datele esenţiale ale echilibrului ecologic este o dilemă grea pentru un agronom. Acum 6 ani, a început bătălia Pe lîngă agronomie avea nevoie să ştie multă, multă biologie şi chimie ; nopţile i-au devenit zile albe de lectură. Cu creionul în mînă, cu calcule pe hîrtie, cu mutări pe tabla de şah a cîmpului. Cîte soluţii posibile, cu ce efecte ? A început să studieze viaţa şi obiceiurile fiecărei insecte, fiecărei vietuitoare, vulnerabilitatea ei. Să le învingi cu cît mai puţine pesticide, să nu distrugi entonofauna utilă, să nu compromiţi chimismul pămîntului, să nu laşi să treacă în culturi substanţe chimice peste pragurile admisibile, sînt tot atîtea răspunderi. Răspunderi pentru viaţa oamenilor, răspunderi în faţa generaţiilor ce vor veni. Ne oprim lîngă solele de porumb cît copacii, de 3 metri înălţime şi realizăm, fireşte, că această nouă speranţă pentru agricultura Deltei Dunării, pe cale a deveni unul din marile grînare ale ţării, unul din marile bazine cerealiere ale României, s-a modelat, a crescut, a trecut şi prin meridianele de inteligenţă, de competenţă de dăruire ale acestui om cu chipul ars de soare, cu ochii mari, tăcuţi, mereu căutînd, parcă, orizonturi necunoscute.

Al treilea este inginerul Ficri Bectaş, arhitectul întregului edificiu vegetal. Nu-l găsim „acasă", este plecat cu echipa celor 30 de muncitori permanenţi ai Uzlinei, să ajute pe alţii, de pe un alt cîmp experimental, la recoltat. Mîine vor intra cu toţii în lanul de sub privirile noastre. El se ocupă de tehnologiile de cultură în condiţiile Deltei, în conditiile acestor soluri noi miza fiind de la început recolte-campion. Cei 30, dimineaţă de dimineaţă, de cînd dă colţul ierbii şi pînă cînd apar semnele iernii, vin de prin satele din jur, vin cu lotcile lor negre, pescăreşti, şi le leagă de ţăruşi la mal, lîngă trestii, pentru a împlini acest miracol.

Într-o margine a patrulaterului descoperim o minigrădină de legume. Face parte din experiment, dar şi din sursa de hrană a insularilor, ca şi harbujii uriaşi dintr-un capăt de brazdă. Inginerul Ulvoczki rupe unul şi ne îmbie spre umbra deasă a chioşcului pentru fanfara imaginară. Auzim muzica apei, clipocind sub şalupa noastră. Miezul vegetal e aprins şi cărnos. E ca un standard. Cu siguranţă este un standard al victoriei acestor oameni care ştiu să lupte, care ştiu să spere, care ştiu să trăiască. Singurătatea cercetătorului adevărat nu se consumă niciodată în zadar.

CICI IORDACHE-ADAM

Lucrare de diplomă

„A venit la noi prin repartiţie, imediat după terminarea facultăţii şi l-au trimis la un şantier unde aveam utilaje de construcţii şi mijloace de transport. Coordona activitatea de reparaţii şi exploatare a acestora. Se descurca bine, numai că vedeam eu că îl roade ceva. De la o vreme, venea mereu şi-mi spunea că acolo ar trebui făcută o anume modificare, că dincolo se poate îmbunătăţi ceva, aşa că mi-am făcut timp şi am avut o discuţie mai lungă, în care am aflat că pe **Adrian Tăbăcaru** îl preocupau de mai mulţi ani sistemele hidraulice, că lucrarea lui de diplomă a fost proiectul unei remorci de transport agabaritic de 200 tone, dotată tot cu sistem hidraulic. după asta, i-am încredinţat întreţinerea sistemelor hidraulice de pe utilaje. Le-a întreţinut excelent, ba a mai şi îmbunătăţit sistemele la nişte excavatoare de mare capacitate, de 1,2 şi 2,5 mc, la nişte remorci importate, unice în ţară, de 315 tone, ca şi la remorca de 425 tone fabricată la Mîrşa, singura de asemenea capacitate din România. Lucru greu o asemenea îmbunătăţire, mulţi nici n-ar fi încercat, aşa că am insistat pe lîngă conducerea noastră, tovarăşi, inginerul Tăbăcaru e foarte bun, capacitatea lui depăşeşte problemele pe care le are de rezolvat în secţie, ar fi mult mai util în proiectare. Şi nu m-am înşelat. Azi se ocupă de modernizarea întreprinderii".

Nu sînt mulţi oameni ca **Gheorghe Rogoveanu**, şeful Secţiei 1 din Întreprinderea Energomontaj Bucureşti, şi cînd laudă Rogoveanu pe cineva... El şi încă cîţiva, îi numeri pe degetele de la mînă, au fost cei care au condus transporturile speciale, denumire banală ce ascunde istoria fascinantă a unora din cele mai tensionate momente ale acestui timp — călătoria unor agregate gigantice către cetăţile de lumină ale ţării, la Govora, la Iaşi, la Suceava, la Turceni, la Rogojelu, la toată salba de hidrocentrale de pe Olt, la Râu Mare, în Retezat, la Remeţi — Cluj, poetutindeni, profesionalismul oamenilor de la Energoutilaj a semnat în cartea prezentului. I-au solicitat pentru transporturi speciale şi iugoslavii, şi bulgarii. De ce îmi spune toate astea ? Ca să înţeleg exact, ce imensă răspundere îşi asumă cel ce asigură calitatea mijlocului care transportă un transformator sau un agregat unic, fără de care o centrală electrică e moartă, nu există, fără de care o centrală atomică nu poate fi concepută. Ca să înţeleg ce preţ are, în asemenea condiţii, o îmbunătăţire adusă mijlocului de transport. Ca să îl cunosc astfel, pe inginerul Adrian Tăbăcaru.

Autorul a numeroase lucrări ştiinţifice în facultate, al unei îndrăzneţe lucrări de diplomă, a unor îmbunătăţiri aduse parcului de utilaje şi mijloace de transport ale întreprinderii (şi trebuie repetat aici că întreprinderea posedă piese unice în ţară, de mare valoare) apreciate drept deosebite de specialişti, declară că datorează totul studiului.

Adrian Tăbăcaru susţine azi lucrarea de absolvire a cursului de „Organizarea şi conducerea activităţii de invenţii şi inovaţii". Ce urmează ? „E epoca studiilor interdisciplinare. Visez să îmbin cunoştinţele de strictă specialitate cu probleme de psihologia muncii, iar peste cîţiva ani să le pot aplica în cercetare sau în învăţămîntul superior".

ROXANA MANOLESCU

Etica de toată ziua

Cine opreşte taxiul?

Vineri, 24 octombrie, în jurul orei 13,30, după nenumărate semne, unii şoferi se retrăgeau, alţii aveau chemare telefonică, mă urc într-un taxi. După numai cîţiva zeci de metri aparatul de bord arată 7 lei, şoferul, fără să mă consulte, opreşte Dacia şi ia un alt călător. După zîmbetul lui, pînă atunci fusese încruntat, pare că şi-a întîlnit un cunoscut.. Dialogul, foarte ceremonios, mă lămureşte că este un călător ca şi mine. Am derulat în gînd scena finală, punct cu punct, pentru că am mai trecut prin asemenea situaţii. Am vrut să verific corectitudinea unor şoferi de taxi. Vă redau întocmai dialogul de la cap de drum.

— Cît vă datorăm ? (Eu şi necunoscutul călător).

— Fiecare cîte o cursă.

Aparatul de taxat marcase 52 de lei.

— Drumul a fost acelaşi, de ce dublul sumei ?

— Nu sînteţi două persoane?

— Sîntem cu maxi-taxi ? Dumneavoastră nici nu aveaţi voie să luaţi un alt călător !

— Ce să mai lungim discuţia, nu scăpaţi fără 50 lei de persoană şi oricum vă iese mai ieftim pentru că nu-mi mai daţi bacşiş !

Nu ştiu cît s-ar fi prelungit discuţia. Ne-am „executat" pentru că nu era nici o altă soluţie pe moment. După ce am coborît, posomorîtul şofer se înseninase.

A făcut un rond şi trei persoane i-au făcut semne. Nu ştiu ce explicaţii le-a dat pentru refuz „se retrage, nu mai are benzină etc." După ce a mai mers cîţiva metri şoferul a deschis elegant uşa poftind... o singură persoană. Începeam să mă lămuresc... Am urmărit, de pe trotuarul celălalt, Dacia verde cu nr. 1—B—16422. După alţi cîţiva metri a oprit şi a mai „servit" o altă persoană. Nu mai aveam nici o îndoială asupra discuţiei finale. „Fiecare îşi va plăti cursa, scapă de bacşiş !!" Cînd să pun punctul final, iată, mă gîndesc că am greşit fiind intimidată de tăcerea celuilalt călător şi de vocea tăioasă a şoferului de pe Dacia 1—B—16422. Mă gîndesc, dacă noi, cei doi călători, plăteam cîte jumătate din sumă, cum era normal pentru acelaşi drum comun, ce ne-ar fi putut face şoferul insolent ? Ar fi oprit maşina şi ar fi chemat un miliţian pentru răi platnici ?!?

Ca oricare dintre dumneavoastră sînt martoră la tot felul de scene de viaţă. Locurile rezervate pentru bătrîni, femei cu copii în braţe, de mult sînt preferatele şcolarilor, tinerilor care sau se uită ţintă pe geamul autobuzului, de parcă ar fi făcut un pariu să nu-şi schimbe privirea cît ţine drumul sau citesc ceva, atît de adînciţi, încît nu-i observă pe cei bătrîni în picioare.

O fetiţă fără astîmpăr, pe scaun, să fi avut 8—10 ani, ocupa un loc lîngă o tînără, poate sora mai mare, poate o însoţitoare. De astă dată toate scaunele rezervate erau ocupate numai de femei şi bărbaţi trecuţi de mult de prima tinereţe. O bunică, să fie avut 80 de ani, gîrbovită, cu un picior accidentat şi pansat, se sprijinea de scaunul fetiţei. Cineva din autobuz :

— De ce nu înveţi să fii politicoasă, să cedezi scaunul unui om în vîrstă ?

— E bolnavă !

Justificarea vine din partea tinerei, poate sora mai mare, poate însoţitoarea. Întreaga maşină întoarce capul, ca într-un film mut, către fetiţa bucălată şi rumenă care ar putea fi reclamă pentru dulciuri sau pentru copilăria fericită.

— Dar dumneavoastră de ce boală suferiţi ?

Din nou, aceeaşi voce interogativă din autobuz. Aceeaşi privire aţintită pe geam şi o mînă protectoare pe umărul fetiţei, care încearcă să se ridice.

— Nu uita că eşti bolnavă !

Bătrîna a rămas în picioare, tinerele fete pe banchetă. Comentariile celorlalţi au trecut pe lîngă ele, pentru că a doua zi dimineaţa, la aceeaşi oră, le-am văzut instalate pe scaunul de lîngă fereastra... salvatoare.

În vagoanele metroului n-am observat nici o menţiune specială care să rezerve locurile pentru cei în suferinţă. Oare cele două fete, călătorind cu metroul, îşi schimbă comportamentul ? Vor ceda locul unui om încărcat de ani, încărcat de pachete, unei mame cu un copil de vîrsta lor ?

Aici ca să priveşti pe fereastră trebuie să treci cu privirea peste ale priviri, care pot fi şi mustrătoare.

Nu, nu, politeţea nu strică... la orice vîrstă.

CARMEN DUMITRESCU

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Monedele în Dacia

Obiecte — monede și primele emisiuni

Așa cum precizam în articolul precedent, trecerea de la prima la cea de-a doua vîrstă a fierului a reprezentat unul din momentele de mare însemnătate în viața economică a Daciei. Răspîndirea și perfecționarea noilor mijloace de producție au avut drept rezultat o creștere a volumului de produse, ce va depăși din ce în ce mai mult nevoile proprii de hrană. Astfel, asistăm la o creștere a surplusului, și, o dată cu aceasta, și la o înmulțire a schimburilor dintre comunități și indivizi. O asemenea sporire a cantităților de produse destinate pieții trezește interesul sporit al populațiilor din afara granițelor Daciei, și, drept urmare, schimburile se intensifică și se extind pe arii mult mai largi.

Schimbul simplu, trocul, adică produse contra produse, specific epocilor anterioare nu mai corespunde noilor condiții de dezvoltare. Se simte nevoia unui mijloc de paritate, care să ușureze și să stimuleze schimburile, mai ales cele statornicite între geto-daci și lumea greco-macedoneană, și, ca dovadă, primele mijloace de schimb de pe teritoriul Daciei apar pe coasta de vest a Mării Negre. Este vorba de mici obiecte de bronz, turnate, în forma unor vîrfuri de săgeți, cu valoare monetară, utilizate în raporturile comerciale dintre coloniile grecești vest-pontice, Histria în special, și populația getică din vecinătate. Asemenea obiecte-monede, ce datează din a doua jumătate a sec. VI și începutul sec. V î.e.n., s-au descoperit în teritoriul băștinaș, mai ales în tezaure, printre care se remarcă cele de la Unirea (Jurilovca), Vișina și Enisala (jud. Tulcea). Ele apar, în număr însemnat, și în orașele grecești Histria și Tomis. În crearea și difuzarea acestor prime obiecte-monedă un rol important revine Histriei, orașul care cunoaște, la această dată, una din cele mai însemnate faze de dezvoltare, dominînd întreg comerțul din Pontul stîng.

Etapa următoare va însemna și momentul apariției și circulației primelor monede în Dacia. Acestea sînt monede de argint și mai puține de bronz emise de Histria în secolele V—IV i.e.n. Emisiunile de argint, mai ales cele din sec. IV î.e.n., cunoscutele didrahme histriene, cu cele două capete umane — pe avers și cu emblema orașului, vulturul pe delfin — pe revers, au circulat intens, atît la geții dintre Dunăre și Mare, cît și la cei de la est de Carpați, unde numărul descoperirilor este destul de însemnat. Mai rar, aceleași monede au pătruns și de-a lungul Istrului pînă în plină cîmpie getică nord-dunăreană (tezaurul de la Scărișoara, com. Hotarele, jud. Ilfov). Aproximativ în aceeași vreme, respectiv în secolele IV—III î.e.n., își fac apariția în zona gurilor Dunării și în Dobrogea monedele unor orașe grecești din bazinul Mării Negre, printre care se remarcă staterii de electrum din Cyzic și unele emisiuni ale orașului nord-pontic Olbia.

Ridicarea Macedoniei în vremea lui Filip și Alexandru cel Mare va avea drept urmare, printre altele, și o extindere a influenței sale economice și politice în discuție nordică, pînă în regiunea Dunării. Drept consecință, pe piața din Dacia își fac apariția emisiuni de aur, argint și bronz, ale lui Filip II și Alexandru cel Mare, și într-o măsură mai mică, ale lui Filip III Arideul și Lysimach.

Integrată multă vreme în numismatica celtică, monetăria geto-dacică se înfățișează acum ca o unitate bine definită. Ea a fost și continuă adesea să mai fie denumită monetărie locală „de tip Filip II" sau de „tip greco-macedonean". Această denumire provine de la faptul că emisiunile geto-dacice au folosit ca prototip principal tetradrahmele lui Filip II, și într-o măsură mult mai redusă, tipurile emisiunilor de argint ale lui Alexandru cel Mare, Filip III Arideul și pe cele ale orașului grecesc Larissa (Thessalia). Un astfel de proces monetar, departe de a se confunda cu o simplă operație de imitare, rămîne în esența sa o creație cu specific local și reflectă în mod fidel caracterul societății geto-dacice din perioada anterioară lui Burebista.

Pe avers — capul lui Zeus, pe revers călărețul Olimpic

Cele dintîi emisiuni geto-dacice datează din prima jumătate a sec. III î.e.n., cele mai vechi fiind emise poate chiar în jurul anului 300 î.e.n. Ele au pe avers capul lui Zeus, cu barbă și cunună de lauri, iar pe revers, călărețul olimpic. Aceste începuturi se caracterizează prin monede cu un stil bun, apropiat de cel al originalului — tetradrahmele lui Filip II — și cu urme de litere grecești preluate din legenda modelului. Toate sînt tetradrahme cu titlul foarte ridicat, fiind emise în regiunea Dunării, într-o măsură ceva mai mare în teritoriul getic sud-danubian. Emisiuni din această perioadă de început apar mai clar în tezaurul de la Scărișoara (jud. Ilfov) și în cel de la Mecica (R.P. Bulgaria).

Etapa următoare, corespunzătoare primei faze principale de dezvoltare a monetăriei locale din Dacia, se întinde pe o perioadă de timp de circa un secol, cuprinsă între mijlocul sec. III și mijlocul sec. II î.e.n. Acum se constată o bogată activitate monetară, ce se caracterizează printr-o mare varietate de tipuri. Pe lîngă monedele de tip Filip II, ce rămîn predominante, își mai fac apariția emisiuni ce au utilizat ca prototipuri pe cele de tip Audoleon, Larissa și cu capul lui Ianus. Reprezentările capătă trăsături specifice și variate. Cîmpul monetar al reversului este completat de cele mai multe ori cu sigle, simboluri monograme, contramărci și tăieturi. Toate sînt emisiuni de argint, cu titlul ridicat, încadrîndu-se aproape în totalitatea lor, în seria tetradrahmelor, cu greutăți cuprinse în cea mai mare parte, între 11 și 14 gr.

A doua fază principală și etapa finală a monetăriei geto-dacice se întinde între mijlocul sec. II și pînă după primul sfert al sec. I î.e.n. În raport cu perioada anterioară, asistăm acum la o reducere a numărului de tipuri monetare, în schimbul creșterii simțitoare a numărului emisiunilor pentru fiecare categorie în parte. Se remarcă o mai clară delimitare a ariei de răspîndire a fiecărui tip monetar, dispariția principalelor centre monetare din faza precedentă și apariția altora noi, mai ales în sudul Daciei. Totodată, asistăm la o depreciere a argintului pînă la 30%, scade mult greutatea monedelor și se accentuează forma schifată, iar stilul cunoaște o apreciabilă schematizare.

O categorie aparte în raport cu celelalte emisiuni de tip macedonean din cea de a doua fază a monetăriei geto-dacice o constituie monedele de tip Alexandru — Filip III Arideul. Ele prezintă pe avers capul lui Heracles, iar pe revers pe Zeus șezînd pe tron și urme din legendă. Acum se emit paralel, atît monede cu nominal mare din seria tetradrahmelor, cît și monede divizionare (drahme) de același tip. Emisiunile de tip Alexandru — Filip III Arideul au o arie de circulație întinsă, fiind comune geților de pe ambele maluri ale Dunării.

Descoperirile monetare și organizarea social-politică a Daciei înainte de Burebista

Cercetările de pînă acum au dovedit că diversitatea tipurilor monetare se leagă nemijlocit de forma de organizare social-politică a populației geto-dace. Astfel, s-a stabilit că fiecare tip monetar principal aparține unei formațiuni politice de caracter tribal, respectiv uniunal-tribal. Pornind de la această constatare, precum și de la cartografierea descoperirilor pe tipuri monetare, s-a putut întocmi o schiță a organizării social-politice din Dacia în sec. III—I î.e.n. O primă și deosebit de însemnată uniune de triburi getice a putut fi identificată și localizată în partea de mijloc a Munteniei, pe baza descoperirilor monetare de tip „Vîrteju-București". Potrivit datelor numismatice și arheologice, uniunea getică de tip „Vîrteju-București" se întindea între Dunăre și Carpați, riurile Vedea și Ialomița, cu o concentrare de populație pe văile riurilor Argeș și Dîmbovița. În această uniune de triburi urmează să vedem pe urmașii geților din timpul expediției danubiene a lui Alexandru cel Mare (335 î.e.n.) și ai celor care, sub regele Dromichete, au învins armatele lui Lysimach. Aceeași formațiune social-politică poate fi identificată cu neamul getic al piefigilor. O a doua uniune de triburi getice determinată pe baza descoperirilor monetare de tip „Dumbrăveni" și „Inotești-Răcoasa", se află în nord-estul Munteniei și sudul Moldovei, ocupînd, în principal, zona dintre rîul Buzău și cursul inferior al Siretului.

După toate probabilitățile, în fruntea geților din această regiune, poate *siensii* pomeniți de Ptolemeu, se aflau, în sec. III—II î.e.n. regii locali Zalmodegikos și Rhemaxos. În sud-estul Daciei, respectiv pe teritoriul actual al Olteniei, după cum ne indică monedele de tip „Aninoasa-Dobrești", caracteristice acestei regiuni, există o a treia mare uniune de triburi getice. Aceasta se întindea mai ales pe văile rîului Olt și Jiu, unde este localizată populația getică a *buridavenilor*, cu capitala lor *Buridava* (Ocnița, jud. Vîlcea). A patra uniune de triburi dace a putut fi identificată pe baza monedelor, mari schifate de tip „Rădulești-Hunedoara", „Petelea", „Aiud-Cugir" și „Toc — Gherelus" și localizată astfel pe valea Mureșului și a Tîrnavelor. Cele patru mari uniuni de triburi geto-dace, reprezentau principalele unități social-politice și economice ale Daciei din perioada premergătoare lui Burebista.

Activitatea monetară geto-dacică de tip greco-macedonean încetează aproximativ după primele trei decenii ale sec. I î.e.n. Acest moment coincide cu data unificării geto-dacilor de către Burebista. Constituirea unei formațiuni politice centralizate cu caracter statal a avut drept consecință, printre altele, și desființarea monetăriilor regionale ale fostelor uniunii de triburi. O fărîmițare a dreptului monetar nu mai corespundea noii forme unitare de organizare social-politică și economică. Se impunea acum introducerea unei monede unice pentru întreaga Dacie. Încă înainte de desființarea monetăriei de tip Filip II mai exact de la sfîrșitul sec. II și începutul sec. I î.e.n., își fac apariția pe piața din Dacia denarii romani republicani, care devin treptat, începînd chiar cu deceniile 2—3 ale sec. I î.e.n., o monedă curentă. Odată cu unificarea geto-dacilor asistăm la o intensificare a pătrunderii monedelor romane republicane și totodată la înființarea unei noi monetării locale în Dacia. Descoperirea tiparelor monetare din cetatea dacică de la Tilișca (jud. Sibiu), precum și a celor de la Ludești (jud. Hunedoara) Brașov și Poiana (jud. Galați), a dovedit că, după primele decenii ale sec. I î.e.n., geto-dacii au schimbat caracterul monetăriei proprii, prin adoptarea unui tip monetar unic. Noile emisiuni monetare geto-dace redau întocmai tipuri ale denarilor romani republicani, încît acestea nu pot fi deosebite de piesele emise în atelierele din Italia.

„Koson" între legendă și adevăr

În cadrul general al numismaticii geto-dace se includ și monedele de aur de tip „Koson", emise în perioada 40—29 î.e.n. În ciuda numeroaselor ipoteze emise în privința locului lor de emitere, aparteneței etnice și semnificației legendei, aceste interesante monede nu pot fi rupte de teritoriul Daciei. Singurele descoperiri certe de monede „Koson" s-au făcut numai în Dacia, aproape exclusiv în regiunea intracarpatică. La geții dintre Dunăre și Marea Neagră nu se constată prezența unor monetării de genul celor utilizate de geto-dacii nord-dunăreni. În schimb, aici, pe lîngă monedele greco-macedonene își fac apariția și unele emisiuni locale, realizate însă în manieră și sub influența grecească. Este vorba de monedele de argint (didrahme) din sec III î.e.n., descoperite în nordul Dobrogei, care au pe avers un cap uman iar pe revers un călăreț și legenda cu numele emitentului, regele get Moskon.

În afara monedelor de tip macedonean și roman-republican emise de geto-daci, au mai circulat (pe teritoriul Daciei) și alte categorii de monede, venite din unele centre greco-macedonene. Din rîndul acestor tipuri ar fi de menționat mai întîi drahmele din orașele de la Marea Adriatică, Apollonia și Dyrhachium, care se cunosc în Dacia printr-un număr de peste 100 descoperiri. Cele mai multe provin din Dacia intracarpatică, venind aici din vest, peste Dunăre și Tisa, urcînd apoi pe văile rîurilor și traversînd munții, pînă la est de Carpați (tezaurele de la Viișoara și Ghezești, jud. Bacău). Ele sînt destul de frecvente și între Dunăre și Carpați, perioada principală de circulație a lor situîndu-se în timp în prima jumătate și la mijlocul sec. I î.e.n.

O a doua categorie de monede venite din Dacia în această perioadă este reprezentată de tetradrahmele din districtul Macedonia Prima. Pînă în prezent, s-au făcut peste 40 de asemenea descoperiri, provenind aproape exclusiv de la sud de Carpați și din Transilvania, majoritatea plasîndu-se pe văile rîurilor Mureș, Olt, Teleorman, Dîmbovița și Ialomița. Circulația lor este atestată pentru sfîrșitul sec. II și prima jumătate a sec I î.e.n și se găsesc, adesea, asociate în tezaure cu monede thasiene.

Toate aceste categorii de monede încetează să mai circule odată cu dispariția lui Burebista. Mai rămîn încă în circulație, în proporții reduse, pînă către finele sec. I î.e.n, denarii romani republicani și replicile lor locale geto-dacice. După înființarea imperiului și pătrunderea puterii romane, în vremea lui Augustus, pînă la Dunăre încep să-și facă apariția în Dacia și denarii imperiali. Numărul acestora va crește treptat pînă la marile războaie daco-romane și, mai ales, după cucerirea Daciei, atît în cadrul celor două provincii ale Daciei, cît și în teritoriile neocupate.

Dr. CONSTANTIN PREDA

Cartea de istorie

În doma reformator

„Poziția unui domn al Valahiei, dificilă în orice altă vreme... este înspăimîntătoare în circumstanțele actuale, mai ales pentru un om care din mijlocul unei vieți liniștite și mărginite se află deodată aruncat în centrul evenimentelor celor mai extraordinare". Pasajul este luat dintr-o scrisoare a domnitorului Țării Românești, **Grigore al IV-lea Ghica**, căruia doi tineri istorici, Cornel I. Scafeș și Vladimir Zodian îi dedică o micromonografie în colecția, atît de valoroasă a Editurii Militare „Domnitori și voievozi" (București, 1986, 224 p.).

Autorii sînt doi istorici militari, care au dat încă măsura cunoștințelor lor, dincolo de perimetrul specializării lor, într-o altă micromonografie consacrată lui **Barbu Știrbei**. Cartea înfățișată aici prezintă domnia lui Grigore al IV-lea Ghica din anii 1822—1828 într-un larg context de istorie românească, situată ea însăși în perspectiva tranziției de la secolul luminilor (al XVIII-lea) la cel al națiunilor (al XIX-lea). Autorii au stăruit asupra eforturilor lui Grigore al IV-lea Ghica de a consolida statutul de autonomie al țării și de a-i moderniza structurile, printr-un ansamblu de măsuri, care au făcut să fie, uneori, considerat drept ultimul reprezentant al „absolutismului luminat" în țările române.

Chiar atunci cînd cititorul nu aderă la opiniile autorilor, el nu poate să nu fie cucerit de strădania — cu adevărat tinerească — de reînnoire a perspectivei de percepere a domnului muntean. Autorii nu au vrut să fie didactici, ci, în primul rînd, inițiatori de dialog. O spun chiar ei în **Cuvîntul înainte**, cînd mărturisesc că doresc „să invite pe specialiști la o dezbatere științifică mai amplă" (p. 5), asupra societății românești angajate pe drumul modernizării. Cartea oferă un material bogat și concludent pentru această dezbatere mai ales că, în prezent, problemele „absolutismului luminat" au făcut obiectul unor ample dezbateri (un ultim volum **L'absolutism éclairé** îl vom prezenta în unul din numerele viitoare ale revistei) și problema merită o aprofundare și din unghiul de vedere al istoriei românești.

Cornel I. Scafeș și Vladimir Zodian au îmbogățit colecția „Domnitori și voievozi" cu un volum meritoriu și le promitem discuția dorită în paginile unei reviste de specialitate. Oricum, dacă marele public știa, pînă acum, doar de Grigore Ghica, cel ucis de turci în 1777 și des evocat de Eminescu, el află acum de un omonim nu mai puțin vrednic de respectul urmașilor.

Istoria diplomației în date

Marele bizantinist german Franz Dölger ironiza pe marii seniori ai sintezelor, care disprețuiesc pe autorii instrumentelor de lucru (biografii, cronologii etc.) și avea perfectă dreptate : o mare sinteză, oricît de valoroasă la apariția ei, sfîrșește prin a fi depășită de noile descoperiri, pe cînd un instrument de lucru bine întocmit slujește unui șir de generații de cercetători ; durata lui este, de regulă, superioară aceleia a unei lucrări de interpretare.

Un colectiv de eminenți specialiști, autori de contribuții valoroase în domeniul lor de investigație — Mircea Babeș, Ion Calafeteanu, Cristian Popișteanu, Șerban Rădulescu-Zoner, Valeriu Stan, Nicolae Stoicescu (avîndu-i drept coordonatori pe Ion Calafeteanu și Cristian Popișteanu) au întocmit o excelentă cronologie (cu subtitlul de „dicționar cronologic" nu mă împac, pentru că este un termen inadecvat) a **Politicii externe a României** (București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, 415 pag.). Sînt cuprinse în paginile acestei lucrări toate datele esențiale ale politicii externe desfășurate în aria străvechii Dacii, de la cele mai îndepărtate obîrșii și pînă la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Autorii au integrat datele oferite într-un larg cadru de istorie națională, astfel că ei pornesc de la întîiele manifestări ale omului în spațiul carpato-danubiano-pontic (1.000.000 — 10 000 î.e.n.) pînă în plină perioadă contemporană pentru a oferi „o imagine de ansamblu cît mai completă asupra evoluției și dezvoltării raporturilor poporului român cu alte popoare, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre" (p. 7).

Sub formulările concise despre un tratat sau o negociere se află cercetări și lecturi bogate. Puțini sînt cei ce știu cîte dificultăți întîmpină istoricul, cînd trebuie să fixeze data precisă a unui eveniment. Capitalul de muncă investit în această carte este imens, dar tot imens va fi și folosul pe care specialiști și nespecialiști îl vor avea din consultarea și utilizarea acestei cărți.

Ceea ce se desprinde cu limpezime din această istorie a diplomației românești în date este efortul statornic al poporului român de a-și afirma independența față de oricine a încercat să i-o știrbească. În această luptă s-au succedat momente glorioase, care încep cu anul 514 î.e.n., cînd „geții își fac acum o intrare glorioasă în scena istoriei" (pag. 15) și își găsesc încununarea în „Epoca Nicolae Ceaușescu", inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd afirmarea curajoasă și consecventă a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta a adus României un prestigiu internațional fără precedent.

Colectivul de autori amintit a dat istoriografiei noastre o lucrare de înalt nivel științific și de cea mai mare utilitate.

FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Brațele cîmpiei

Voi sînteți brațele cîmpiei
Viu prelungite în tăcere
În spațiul nostru mioritic
De pîine și de vin și miere.

Cînd treceți calmi peste moșie
Cu raze-nsăminținînd ogorul
Irump din rădăcini lumine
Și-n soare scîntee pridvorul

Chemîndu-vă din depărtare
Cu glas de fluiere șoptite.
Voi argintați în rouă lanul
Și-i spuneți doruri ne-mplinite.

De cînd vă știm ne sînteți glia,
De cînd vă știm ne sînteți frații
Care dospesc în palmă pîinea
Rotundă, mare cît Carpații.

Voi sînteți brațele cîmpiei
Cu care-o înălțați spre soare.
De cîte ori arați pămîntul
Se face-n Țară sărbătoare.

GEO CIOLCAN

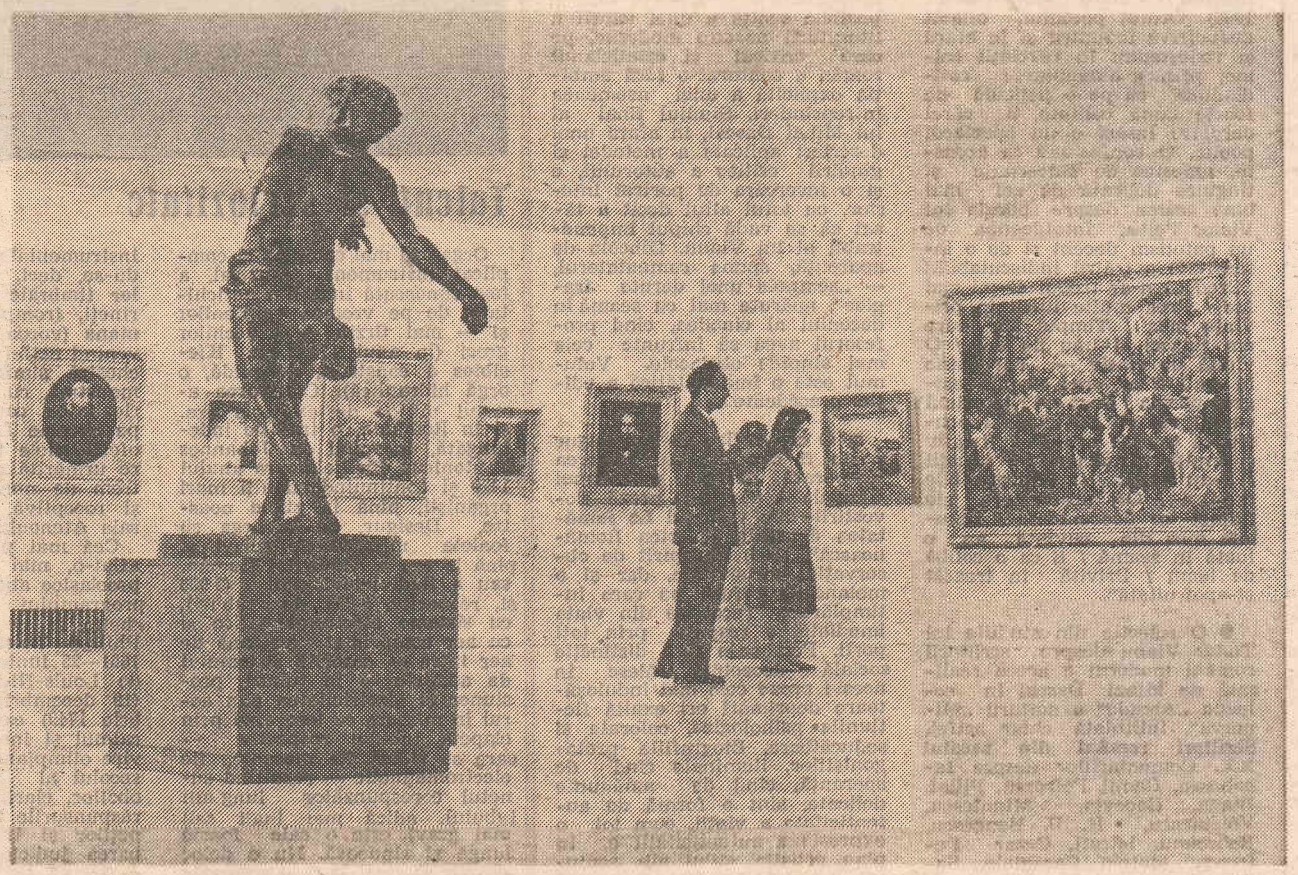

Istorie și contemporaneitate

Cînd Balzac și, pe urmele lui, Zola au recurs la impunătoare dezvoltări epice cîștigul pentru roman a fost de două feluri. Întîi s-a ajuns la ingenioase angajări de biografii succesive, ceea ce a permis zămislirea unei lumi complexe și mobile, pe măsura fascinantei realități. Apoi, grație destinelor urmărite în conflictul social, și, pe fondul atracției gravitaționale a schimbărilor de mentalități, fiecare biografie corespunde alteia sau altora, într-un lanț cauzal marcat de conștiința istoricității. Istoricitate tratată ca verigă într-un lanț cauzal, el însuși o oglindă a devenirii.

Acest concept a însemnat enorm în deschiderea realismului spre problematica existenței. Întîlnirea dintre istorie și condiția umană, din perspectiva devenirii biografice la diferite nivele, a schimbat prioritățile în roman.

Tendința mai nouă este aceea de conștientizare a traiectoriilor angajate. Textul, jalonat pe canavaua romanescă de multiple inserții, transfigurează realitatea. Momentele cruciale dau mîna cu faptul mărunt.

Dumitru Radu Popescu este dintre autorii care se preocupă de ideea ciclică în romanele sale. El valorifică în suita deschisă cu **F** și continuată de **Vînătoarea regală, Cei doi din dreptul Tebei, O bere pentru calul meu, Ploile de dincolo de vreme** și **Împăratul norilor** potențialul oferit de frescă. În desfășurarea ciclică unitatea ei o asigură ancheta lui Tică Dunărințu pentru elucidarea circumstanțelor ce au condus la dispariția părintelui său. Ocazie binevenită să aflăm, o dată în plus, firul unei drame în ceea ce s-a numit „obsedantul deceniu".

Nu poate fi trecut cu vederea efortul depus de Zaharia Stancu în **Rădăcinile sînt amare** pe o tematică diferită, e adevărat, însă cu intenții înrudite. Întrebarea capitală a prozei de acest tip revine la natura mai bogată a povestirii, ramificată pe măsură ce cuprinde, fragmentînd narațiunea, tablouri independente, pe lîngă cele care descriu medii, priveliști, intrigi.

Ca o dovadă că prezentul solicită această modalitate subtilă, pretențioasă, greu de uniformizat, putem cita și începutul făcut de Ștefan Bănulescu prin **Cartea milionarului.** Într-o tetralogie anunțată, avem acum doar prima ei secțiune, nuanțat mitologică, pe o schemă ce proiectează în trecut o dezbatere rafinată privind aspirațiile omului de la Dunăre.

Vorbind de priorități nu cred că este de neglijat alt cîștig estetic și de ideologie literară rezultat din abordarea ciclică. Mă gîndesc la trecerea însului particular în tipologie.

Un individ ca Victor Petrini, eroul lui Marin Preda din ultimul său roman **Cel mai iubit dintre pămînteni,** își trăiește eliberat de orice schemă ieșirea din anonimat. Viața l-a încărcat cu o sumă de încercări ; la capătul lor, se confruntă cu lecția revoluției socialiste și va fi modelat de ea. Se poate spune cu vorbele lui Marx că Petrini îmbină în ființa lui individualul și identitatea socială individuală. Pe lîngă anumite aspecte negative înregistrate de romancier, personajul ilustrează maturizarea unei viziuni. Sociologic, Petrini este mai interesant după ce a depășit granițele realismului de tip normativ.

S-ar părea că și Ion Lăncrănjan are o preferință marcată pentru traiectorii de cursă lungă. **Cordovanii** primește aportul acelei simbioze despre care am pomenit la început. Pe de o parte mobilitatea caracteriologică (cel puțin intențională) și respectul față de tiparele istoriei recente. Nu doresc să absolutizez nici una din formulele romanului modern, dar este vădit că ea integrează o evoluție de situații într-o evoluție de psihologii.

Transpunerea structurilor sub semnul mutației generale prelungește tensiuni care altădată, să zicem, la un bun prozator cum a fost Cezar Petrescu riscau dezicerea de omul multilateral pentru omul uniliniar. Nicăieri mai bine ca în marele său roman **Întunecare** nu se zărește acest risc. Radu Comșa, marcat de drama războiului, dispare pentru că este stăpînit de certitudini negative. Cel mai însemnat spor în conștientizarea istoriei recente îl găsim în descifrarea timpului de față ca izvor de exprimări pozitive. Nu este, desigur, un timp ferit de greutăți, de neîmpliniri, însă în cîmpul de interese idealul imprimă fiecărui individ facultatea unicității, vreau să zic asumarea în cunoștință de cauză a re-

(Continuare în pagina 11)

HENRI ZALIS

Dialogul nostru se încheiase. Pixul și carnetul se aflau la locul lor, în servietă. Urma să scriu un articol despre noutățile de la Muzeul de Artă al Republicii. Noutățile erau multe și diferite. „Anul trecut, cam prin septembrie, a ținut să adauge, înspre finalul finalului, interlocutorul meu, istoricul de artă **Victor Simion,** coordonatorul serviciului relații cu publicul, începusem, de aproximativ 15 minute, o expunere despre Florența, despre muzeele, operele de artă și artiștii Florenței, unul din obișnuitele subiecte aflate pe agenda unui ciclu intitulat Muzee și monumente de artă celebre. Timizi, parcă cerîndu-și scuze, au intrat, împotriva obiceiului, întrucît toți cursanții noștri sînt extrem de punctuali, cîțiva oameni. Îi știam. Făceau parte din auditoriul nostru de fiecare săptămînă. Am refăcut, cît a fost posibil, un rezumat al expunerii de pînă atunci, am reluat cîteva imagini, mai exact spus cîteva diapozitive, am reascultat cîteva fragmente muzicale și totul a intrat în normal. Cînd am încheiat, peste două ore, expunerea, cînd toți cursanții au plecat, grupul respectiv a ținut să mai rămînă. Unul din ei mi-a explicat, deși nu era nevoie, motivul întîrzierii. Am aflat, cu acea ocazie, că erau muncitori la Întreprinderea de confecții și tricotaje din București, **I.C.T.B.,** cum îi spunem mai pe scurt. Oamenii aceștia, după opt ore de muncă, mai treceau sau nu mai treceau pe acasă, dar la orele 17 fix, cu excepția acelei zile, erau prezenți la expunerile noastre. Și nu veneau doar la o singură expunere pe săptămînă, ci la două sau chiar trei din cursurile noastre. Dragostea lor față de artă, dorința lor de-a cunoaște, de-a se instrui, de-a petrece și după amiază, sau chiar cîteva după amieze, în ambianța muzeului nostru, m-au impresionat. O spun cu toată sinceritatea, cu toată uimirea, cu toată bucuria, că m-au impresionat pur și simplu. M-am gîndit mai tîrziu, dimpreună cu toți colegii mei, cu conducerea muzeului, că n-ar fi rău să deplasăm o serie de cursuri ale muzeului și în întreprinderi venind astfel în sprijinul celor interesați. La I.C.T.B., de exemplu, vom face cîteva expuneri despre istoria artei vestimentației, despre arta țesutului. O paradă a modei cu costume din muzeu, din vechime și pînă azi. Eu spun că oamenii vor avea multe lucruri de aflat, de cîștigat, atît în folosul culturii lor generale, cît și al profesiei lor. Cu alte cuvinte, ne implicăm în însuși procesul lor de producție. Cred că, în timp, această implicare se va simți, își va arăta roadele. Acea întîrziere a grupului de la I.C.T.B., acel dialog de la capătul expunerii despre Florența, a fost, pentru mine, începutul unei noi gîndiri, al unei posibile înnoite

Frumusețea continuă

structuri a activităților ce se desfășoară la muzeul nostru, cea despre care am și vorbit pînă acum".

În ceea ce mă privește, articolul meu a început, după cum se vede, cu această ultimă mărturisire a istoricului de artă Victor Simion. În spatele ei s-ar putea întrezări subiectul însuși al unui prelungit și amănunțit dialog despre acea liniște pe care o bănuim ca fiind specifică unui muzeu de talia celui aflat în chiar inima Bucureștiului. O așa zisă liniște, pentru că, de cîteva ori pe săptămînă, tăcerea numeroaselor și impunătoarelor săli ale muzeului este spulberată, înlocuită de un nou fel de-a dialoga cu publicul. Dintr-o incremenită citadelă a culturii, dintr-un spațiu în care aproape că nu se întîmpla nimic altceva decît dialogul abia sesizat al iubitorului de artă cu pînzele expuse, sau cu statuile înconjurate de aerul lor misterios, dintr-o uriașă oază de nemișcare, Muzeul de artă al Republicii s-a transformat într-un foarte viu și efervescent lăcaș de cultură, năzuind, mai ales în ultima vreme, la o implicare tot mai largă și mai concretă în viața de toate zilele a Capitalei, în munca și viața cîtorva întreprinderi ai căror oameni vor beneficia, fără doar și poate, de contactul cu inestimabilul tezaur de artă și civilizație aflat în custodia sa. Preconizatei întîlniri cu oamenii muncii de la I.C.T.B., despre care a vorbit Victor Simion, i se vor adăuga altele, una din ele, de exemplu, pe platforma de industrializare a lemnului de la Pipera, unde prin exponatele ce vor fi aduse și supuse dezbaterii, meșterii mari și mici ai lemnului vor avea prilejul, credem noi, să se minuneze în sensul bun al cuvîntului de înalta artă a înaintașilor lor. Vor avea loc, în alte întreprinderi, alte dezbateri ce vor sublinia aportul la calitate și funcționalitate al designului. Se speră că acest gen de dezbateri vor înfrumuseța linia și aspectul multora dintre obiectele de uz casnic cu care venim zilnic în contact. Firește, schimbările nu se vor produce de azi pe mîine, ci prin succesive acumulări în timp, prin gradul de receptivitate al celor ce concep respectivele obiecte. „Designul, consideră interlocutorul nostru, Victor Simion, înțeles nu doar estetic, ci și funcțional, este una din căile prin care se poate atinge deziderатul unei noi calități și-al unei reale competitivități. Între mai multe obiecte de același fel, cu aceeași destinație, îl alegem pe cel cu o linie mai frumoasă, cu un colorit încîntător, cu o funcționalitate sporită, cu rezistență mărită. Dar dincolo de acest domeniu strict economic, sîntem gata ca, la cele mai diverse solicitări, să răspundem nu numai afirmativ, ci cu toată bucuria, cu toată puterea noastră de muncă. Sîntem, cum se zice, cu casa-casă de idei — deschisă și nu cred că ar fi vreo idee pe care să nu o putem înfăptui". Acest optimism, deloc exagerat,

(Continuare în pagina 11)

VICTOR NIȚĂ

În pagina 14, în dezbatere publică

Cine poluează folclorul?

participă lector universitar doctor Nicolae Constantinescu, Niculae Stoian și Lucia Terzea-Ofrim

Vitrina cărților

● Interogative atît cît să sugereze tristețea melancolică, autoironice cît să protejeze starea de luciditate, cel mai adesea bonome prin lirismul lor subteran sînt poeziile lui Victor Felea din volumul **De toamnă** („Cartea Românească", 1986). Ochiul poetului, dilatat deopotrivă înăuntru și în afară și redeșteptat în revelații calme, prinde amănuntele cotidianului ca pe o peliculă de foarte bună calitate, a cărei derulare însăși e un spectacol poetic. O confesiune ca aceasta, amestec de sinceritate și tînguire delicată dă cel mai bine seama despre poezia lui Victor Felea, întotdeauna de un patetism decent și de o intensitate a trăirii indiscutabilă: „Cred că n-ar trebui să-mi mai fac / Prea multe iluzii în privința mea / Timpul se duce am șaizeci și unu de ani / O virstă de **clasic** — dar clasic în ce / N-aș vrea să-mi denigrez poezia / Însă ce reprezintă ea nu voi ști / Niciodată pentru că totul e atît de / Relativ și multe răsturnări de situații / S-au văzut și imprevizibile creșteri / Ori descreșteri ale faimei iar deocamdată / Locuința mea din cuvinte nu e luată în seamă / E ca o colibă de lemn / Privită în treacăt și-apoi uitată".

● O selecție din studiile lui Tudor Vianu despre scriitorii români moderni e aceea realizată de Mihai Dascal în colecția „Arcade" a editurii „Minerva", intitulată chiar astfel, **Scriitori români din secolul XX.** Comentariilor despre Iacobescu, Camil Petrescu, Pillat, Blaga, Bacovia, Minulescu, Voiculescu, H. P. Bengescu, Rebreanu, Istrati, Cezar Petrescu, Mateiu Caragiale, Sadoveanu, Sorbul, Caracostea, Ibrăileanu, Lovinescu, Dragomirescu și Ralea, reproduse după ediția critică de **Opere** (3, 5), li se adaugă articolul **Tudor Arghezi și innoirea lirismului european,** reluat din **Studii de literatură universală și comparată.** Selectînd în acest fel studiile și articolele lui Tudor Vianu despre cei mai de seamă scriitori români ai secolului nostru, Mihai Dascal, autorul antologiei, postfeței și bibliografiei, ne-a dat în fapt o posibilă schiță a unei istorii a literaturii noastre moderne, pe care criticul și esteticianul român a conturat-o fără ambiția explicită a unei asemenea întreprinderi. Studiul final al lui Mihai Dascal, în afara unei descrieri aplicate a metodei și gîndirii critice a autorului, e și o încercare de portret interior, cu totul altul decît a lăsat să se vadă chipul impenetrabil al lui Vianu. Dincolo de aparență, spune comentatorul, — „semnele unei derute tragice", apărute mai cu seamă în deceniul al cincilea, cînd profesorul avea să înfrunte cele mai stupide obstacole. Volumul este o îmbunătățire a ediției precedente

● O convertire de bun augur poate fi considerată trecerea temporară, desigur, a Lilianei Ursu de la poezie la proză. Povestirile din volumul **La jumătatea drumului** (Cartea Românească", 1986) au spirit de observație, incisivitate, dar și o melancolie difuză pe care întîmplările, recoltate din viața imediată, o respiră prin toți porii. Personaje fără distincție socială deosebită trăiesc în aceste proze cele mai înduioșătoare deprimări ori exaltă ficțiunile psihologice, colorate și seducătoare. Biografiile protagoniștilor, iluminate cînd de speranță, cînd de amănunte delicate, sînt o formă de autenticitate a vieții, cum tot o expresie a autenticității e, în plan artistic, stilul alb, scuturat de podoabe, pregnant însă și expresiv prin economicitate. Pe fondul unui comic îmbibat de lirism, strălucește povestirea **Revelion în furgonetă,** o izbîndă indiscutabilă.

RADU G. ȚEPOSU ■

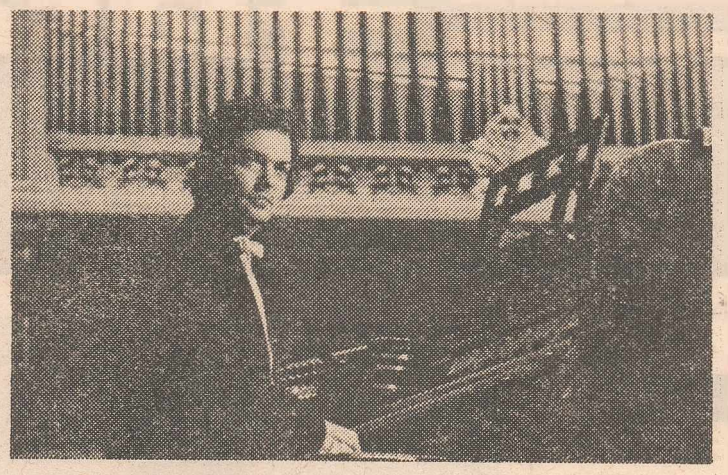

Talent și seriozitate

Orga, cel mai complex și complicat instrument muzical, a fost cunoscută încă din antichitate, de pe vremea egiptenilor și — mai tîrziu — a vechilor greci (în anul 170 i.e.n. **Ktesibios** a construit, de pildă, o orgă hidraulică). Cultivarea acestui mijloc de expresie are, și în România, o tradiție îndelungată, începînd cu Johannes Teutonicus din Feldioara anului 1429 și continuînd cu alți mari organiști, pînă în zilele noastre. Desigur, de la orga cu foalele mînuite de sclavi și pînă la cea a Ateneului Român, sau a Radioteleviziunii (5 000 și, respectiv, 8 000 de tuburi), cu sisteme electromagnetice și cu aer comprimat (coloana de aer intră — datorită **sistemului de admisie** — în tuburi, presiunea și electricitatea pun aerul în mișcare ce iese apoi prin clapeta tubului respectiv — care se ridică fie mecanic, fie electromagnetic — rezultînd sunetul corespunzător lungimii tubului, adică mai înalt sau mai grav) este o cale foarte lungă și sinuoasă. Nu e deloc simplu să cînți la 3—4 **manuale** suprapuse (fiecare manual corespunde cu claviatura unui pian) și — în același timp — la **pedalier** (tastele se apasă cu picioarele de către interpret) schimbînd, chiar în timpul execuției, zeci de **registre** la comanda cărora răspund **timbrele** instrumentale, de aci făcîndu-se, deci, combinația **culorilor timbrale :** oboi, flaut, clarineți, trompeți, chiar **vox-humana** (vocea umană), orga devenind astfel o adevărată orchestră simfonică. Fapt demonstrat, cu sobrietatea și seriozitatea care-l caracterizează pe Nicolae Licaret, în recitalul oferit zilele trecute, manifestare urmărită de o asistență extrem de numeroasă, interesată și receptivă, care a umplut sala Ateneului Român.

Cea mai pură **stilistică** am aflat-o, mai ales, în lucrările preclasice abordate la începutul programului „Fantezia și fughetta în re major" de Georg Philipp Teleman (14 martie 1681—25 iunie 1767) și „Suita" de Louis-Nicolas Clerambault (19 decembrie 1676—20 octombrie 1749) care ne-au transmis calmul și încrederea, acea privire olimpiană a creatorilor din secolul al XVIII-lea : jocul oboilor, clarineților și flauților, răspunsurile tematice ale trompeților și trombonilor, schimbarea judicioasă a manualelor — făcută cu multă discreție — la fraze și semifraze, ca și dozajul acustic al fugatto-ului, iată și alte elemente caracteristice ale creațiilor acestei perioade de început, regăsite de Licaret în seara recitalului. Altele au fost însă mijloacele prin care a fost exprimată muzica marelui Johann Sebastian Bach. Intonarea pînă la obsesie a temei principale din „Partita în Do major", aici folosindu-se registrul cornilor, avînd suprapusă o trompetă cu propria ei contramelodie, atmosfera celestă — profund meditativă — plină de poezia polifoniei din care se întrezăresc, însă, germenii armoniei clasice de mai tîrziu ; sau transformarea „Fugii în Do minor" într-o adevărată simfonie — folosindu-se în acest scop aproape toate resursele instrumentului, de la simplu la complex — toate la un loc, deci, au demonstrat excelenta cunoaștere de către solist a stilului, expresiei și tradiției, ca și a posibilităților tehnice, imense, pe care le oferă orga aceluia care o studiază, o stăpînește și o iubește !

Fiorul **romantismului** secolului XIX și al postromantismului din secolul XX l-a îndemnat pe Licaret la o expansivitate mai puțin obișnuită firii sale. Povestind poemul „Orpheus" de Franz Liszt, el a pornit de la liniștea paradisiacă și a atins accentele tragice, pentru a reveni la sonoritățile inițiale, așa cum au fost simțite de marele compozitor romantic. N-a fost chiar simplu căci, în afara proverbialei virtuozități a digitației, întîlnită în orice lucrare a lui Liszt — tehnica folosirii pedalierului (cu ajutorul picioarelor) este, aici, cu adevărat demonică ! Și, spre lauda sa, Licaret a biruit-o ! Același fapt s-a repetat, dealtfel, și în poemul „Finlandia", de Jan Sibelius, dar a fost subliniat și mai mult în „Suita în stil vechi" de George Enescu, destinată pianului și registrată pentru orgă, printre alții și de Nicolae Licaret : un Preludiu plin de grandoare, o Fugă plină de patimă, un Andante visător, pe mai multe planuri, și un Final demn de creatorul său de geniu.

Nicolae Licaret ne-a confirmat, încă o dată, faptul că prețuirea de care se bucură — în țară și peste hotare — nu este conjuncturală, ci are depline temeiuri și rădăcini adînci, acestea numindu-se talent, ambiție, seriozitate și rigoare profesională !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Desene pe asfalt

Argument în apărarea vieții

Revista Flacăra a primit în vara acestui an un plic masiv conținînd două scrisori, o poezie și două fotografii.

Într-o primă scrisoare, adresată redacției, se poate citi : „Vă rog a-mi crede că aceste rînduri ce vi le trimit cu toată rezerva ce mi-o impun, dacă ar fi posibil le-aș scrie cu sîngele dintr-o rană ce sîngerează de peste 40 de ani...

Sînt învăț. pens. în vîrstă de peste 82 de ani, dintre care 42 de ani i-am trăit în lacrimi și cele mai cumplite zvîrcoliri sufletești, căci în crîncenul război hitlerist, la 17 sept. 1944 mi-a fost omorîtă întreaga familie, aflată în evacuare în Ardeal : soția de 40 de ani, inv. gr. I, fiica 18 ani cl. 6-a liceu și băiatul de 16 ani, cl. 5-a liceu, fapt ce m-a lovit mai greu și mai dramatic ca însăși pieirea mea...

Lăsîndu-i pe toți cei mai scumpi și mai dragi în mormîntul hain și rece de la Vața jud. Hunedoara, în dec. 1944 am revenit din evacuare numai cu lacrimile, pustiul și jalea de nedescris, găsindu-mă la un pas de a-mi curma zilele, în disperarea nespus de chinuitoare și grea.

Ca înv. și dir. de școală, cu toată durerea ce mă cutremura permanent, în singurătatea zdrobitoare, totuși m-am angajat în munca de construire a noii societăți, ca membru de Partid, dir. de Cămin Cult., lector la învățăm. politic, etc., fiind recompensat cu Medalie cu Brevet prin Decret 296/62.

În scurgerea celor 42 de ani de cînd au fost martirizați toți cei atît de scumpi mie, de către hortiști-fasciști care semănau moartea peste tot, mereu m-a frămîntat datoria, gîndul și dorința de a imortaliza amintirea Lor într-o cărțulie de cîteva zeci de pagini măcar, redactată în spiritul vremii și luptei pentru pace în lume...

Prin umila-mi persoană m-am străduit a Le omagia memoria, păstrînd amintirea Lor sub diverse forme, printre care și o donație în numerar la cele două liceee din Piatra N., de băieți și fete, unde mult iubiții mei copii fuseseră elevi, dar cele două burse, create de mine în acest fel, pe parcursul anilor s-au epuizat.

Acum că sînt bătrîn și bolnav, apropiindu-mă de sfîrșitul vieții și odată cu dispariția mea s-ar destrăma total și definitiv amintirea Lor, vin către Dumneavoastră cu lacrimile în ochi și cu cea mai fierbinte rugăminte, să binevoiți a interveni direct pe lîngă meritosul reporter și scriitor Ghe. Tomozei, ca într-un an-doi să binevoiască a compune o cărțulie de 60—80 de pagini, cu materialul pe care i l-aș procura eu, la propunerea sa..."

Grafia scrisorii e elegantă, vechiul dascăl va fi fost un bun caligraf și dincolo de semnele vag tremurate ne e lesne să ni-l imaginăm întregindu-i portretul cu tot ce a făcut prin ani, frumusețea morală a celor ce ne-au deprins cu slova și ne-au deschis larg ferestre de miracol spre lume.

În al doilea plic, adresat de data asta celui ce iscălește cele de față, e repetată rugămintea de a-l face pe reporterul-scriitor ce mă aflu, un cronicar de dezastre. În plus, închise cu discreție „într-un plic special sînt oferite chiar datele unei prezumtive tranzacții : „Permiteți-mi vă rog ca pentru strădania Dumneavoastră să vă ofer 10—12 000 lei, cel puțin, sumă pe care s-o primiți în total, de la mine sau de la moștenitorul meu, de-s plecat în veșnicie, dar numai cînd cărțulia a apărut în librărie. N-am amintit nimic despre acest fapt în memoriu, tocmai ca să rămînă între noi numai, dar vă rog insistent să binevoiți a avea deplină încredere în cuvîntul meu, mai ales că-n urma Lor și a mea a rămas „Căsuța noastră dragă" la G. zești, care reprezintă o valoare apreciabilă și să contați cu precizie pe această mică sumă, de zece-douăsprezece mii lei."

Semnat : V. Resmeriță, înv. pens. com. Grumăzești—Neamț cod 5681.

Într-un pasaj nereprodus integral mi se reamintește, ca unui biograf al poetului Labiș, că din Grumăzești e originară Profira Labiș, mama celui stăruitor evocat în paginile mele și că în frumoasa așezare nemțeană, învățătorul Resmeriță a „parcurs 45 ani de învățămînt". Corespondentul meu mă mai asigură de prețuirea sa și, în cazul în care nu i-aș înțelege bine intențiile, ori nu aș pune preț pe promisiunile sale pecuniare, mi se promite la nevoie un adevărat act întocmit prin Notariatul de stat, în stare să ne legitimeze înțelegerea.

... Ce-aș putea să vă spun, iubite dom'învățător ?

Am mai scris despre oamenii care știu multe dar nu știu să uite. A căror memorie e mereu în stare de veghe, al căror suflet, în ciuda aparențelor împietririi, se vădește a fi traversat de lacrimi, dedat durerii.

Nimic nu v-ar putea mîngîia pierderile suferite.La 82 de ani vibrația Dumneavoastră la mormintele celor uciși e la fel de vie ca în acea toamnă a anului '44. Familia Resmeriță, mai puțin ostașul a cărei patetică scrisă ne întîlnește, azi, inima, a fost ucisă în vreme ce se afla în refugiu. Bucureștii gustaseră libertatea încă din august ; aproape întreaga obște străbună trăia bucuria îngenuncherii dușmanului (dușmanilor) și numai acolo, în colțul de țară ce ar fi trebuit să fie proteguitor cu viața Resmeriților, moartea își continua lucrarea...

O moarte în ultimele zile, ore de război !

Ce-aș putea să vă spun ?

Ca unul a cărui copilărie a avut și ea tristul privilegiu de a fi umbrită de zborul „stolurilor" de avioane și de „covoarele" de bombe (vedeți ce metafore grațioase am scornit noi cei lăsați pradă atacurilor ale, prin timp, tuturor marilor puteri aviatice ale lumii ?), vă mărturisesc sincer că, la rîndu-mi, încă nu mă simt pe de-a-ntregul vindecat de rănile războiului. „Semnez" greu, tratate de pace.

Dar parcă toate durerile supraviețuitorilor pălesc pe lîngă tragedia Dumneavoastră.

Monumente în stare să evoce memoria soției, fiicei, fiului ? Ele există. Nu, nu doar cele ridicate peste gropile rămase și ele departe de casă (morminte în refugiu) ; monumente sînt chiar imaginile trudei Dumneavoastră de totdeauna. Mai ales ele. Lacrima n-a învins dorința Dumneavoastră de a-i sluji pe oameni (pe omuleți) și cred că numărul celor pe care i-ați învățat carte e cu totul impresionant.

Cred că puteți umple un județ cu foștii Dumneavoastră școlari. Cataloagele hărtănite, de se păstrează (sau nu) sînt, ca într-un celebru vers horațian, mai tari decît bronzul și marmura.

Cum altfel ați fi putut să faceți ca în viețile luminate de strădaniile Dumneavoastră să poată curge firul de aur pur al vieților încetate acolo, la Vața ? Ați redeșteptat în cei ridicați din băncile școlii, tiparele inefabile ale altor trupuri cu sigur contur, rămase doar în memoria Dumneavoastră, așa cum au fost, dar continuînd să viieze stăruitor printre noi, cu noi, alături de noi...

Sigur, despre tragedia de la Vața s-ar putea scrie o carte.

Dar nu mai umblați după cerneala publiciștilor-reporterilor-scriitori, iubite dom'învățător cînd între degetele Dumneavoastră tocul mai poate închipui semnele ce se opun morții, întomnării, bătrîneții ! Povestiți atît de frumos, în buna și dulcea (dureros de dulcea) limbă a moldovenilor încît auzul mi-a părut, rememorîndu-vă cuvintele, ca mîngîiat de muzica unor țitere vechi. Numai povestite de Domnia-Voastră, istoriile familiei Resmeriță vor căpăta maximă credibilitate. Lăsați „memoriile" trimise diverselor instituții și scrieți-vă (nu e tîrziu !) memoriile. Și... lăsați paralele dobîndite de truda Voastră acolo unde le e cinstitul lor loc. Iertați-mă, nu e nevoie să plătiți nimic. Nici Rotschild n-ar fi fost mai generos ca V. Resmeriță. Acesta a plătit cu ceva ce întrece în preț averea trezoreriilor. Ați plătit destul, dom' învățător, nemeritat de mult.

Trăim o vreme în care pacea nu mai e slujba de căpetenie doar a căpeteniilor de oaste, a poftelor lor belicoase, a armelor lor. Fiecare om simplu a devenit, din soldat al păcii, un, cel puțin, general al păcii ; vreau să cred că rolul nostru, al anonimilor socotiți a fi doar carne de tun, e acum altul, că o parte din puterea de decizie a trecut în vîrsta noastră, în mîinile noastre. Gravitatea cu care gîndim pacea, trudim pacea, construim pacea, ne îndreptățește că credem că rațiunea va învinge și că nimeni nu va mai trăi o tragedie ca aceea (apropiată atît de melosul elin cît, mai degrabă de frigul arhaicelor balade românești) suferită de blajinul învățător Resmeriță pentru care Hiroshima a primit „chipul", altfel și el blajin, al Vației noastre...

Vă așteptăm amintirile. Scrieți-le simplu, neliterar. Vor emoționa. Și dacă, pentru unele mărunte retușuri de redactare vă pot fi de folos cu ceva, voi socoti că încrederea Dumneavoastră mă onorează, deși, la rîndu-mi s-ar cuveni, să vă „plătesc"... Și ar merita s-o fac, fie și cu delicatele, copilăroasele Dumneavoastră precauții chiar dacă aș renunța la hazul unui act notarial.

Cu stimă, cu bucuria de a vă fi cunoscut, vă sărută respectuos truditele mîini,

GHEORGHE TOMOZEI ■

Intrînd la o idee

Este cunoscută explicația cu iz de teorie fals-scientistă, pe care Leonida i-o servește Efimiței după intîia manifestare a „zavragiilor". Punînd în scenă **Conu Leonida față cu reacțiunea,** la Teatrul Municipal din Ploiești, regizorul Dragoș Galgoțiu a avut în vedere, ca motor al viziunii sale regizorale, celebra demonstrație : „Omul, bunioară, de par egzamplu, dintr-un nu-știu-ce-ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intră la o idee ; a intrat la o idee ? fandacsia e gata ; ei ! și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie. Pe urmă, firește, și nimica mișcă".

Firește, nu e Dragoș Galgoțiu primul regizor care s-a gîndit în mod special la această „demonstrație". Important mi se pare faptul că spectacolul său aduce o lumină inedită asupra aventurii celor două personaje caragialene. Poate nu este una puternică dar este... vizibilă. Împreună cu scenograful Viitorio Holtier, a gîndit spațiul scenic din perspectiva și convenția implicate de ideea „teatrului în teatru". O secțiune din camera de culcare — vedem în planul din stînga ușa care dă în pridvor, în centru masa, în planul din spate, patul, deasupra căruia spînzură o oglindă enormă, în stînga o ușă prin care va apare Safta — nu permite, la început, să anticipăm surpriza scenografic-regizorală : întreg decorul se va roti, pentru a ne înfățișa exteriorul casei celor doi. Acest decor este translat și înspre planul din fund al scenei dînd senzația distanțării, reclamînd din partea publicului o anume atitudine de martor al nevrozei celor doi.

Relația stabilită de regizor între interiorul și exteriorul casei dinamizează obișnuința de receptare a textului. Are dezavantajul manevrei greoaie a decorului, cu pauzele de întuneric respectiv. Leonida și Efimița desfășoară un ceremonial reluat în fiecare seară. Efimița dă, însă, semne de iritare cînd Leonida îi pomenește de „răposata". Îi soarbe cuvintele din gură pînă o doboară somnul (cade chiar și-adoarme pe locul respectiv). E nevricoasă foarte. După prima trezire, ecouri ale petrecerii de afară îi deșteaptă reminiscente de fată (se îmbracă în hainele de **atunci,** de cînd se „distra"), îl bruschează pe Leonida care vrea s-o liniștească. Acesta, îmbrăcat în alb, cu un halat roșu și un fular negru, ascultă extaziat marșuri eroice, își umflă pintecele în vederea efectelor oratorice. Înainte de culcare se tratează cu o dușcă parcă pentru a se răcori de înfierbîntatele-i viziuni grandioase.

Corneliu Revent realizează un Leonida capturat de o altă stare nevrotică decît a Efimiței. E dus cu mintea în alte vremuri, alienat de starea-i prezentă pe care rareori o actualizează. Jocul actorului este nuanțat, traversînd diversele faze comice presupuse de un personaj pe care punerea în scenă l-a văzut ca pe un satelit ce evoluează pe o orbită ex-centrică. Actorul reușește un Leonida care se reține în totalitate. Mai puțin integrată spectacolului, Safta (interpretată la premieră de Marilena Pătru-Bugeac) ar fi meritat o soartă mai bună, și acum cînd rolul este jucat de Crenguța Hariton.

Efimița este una din cele mai bizar-comice alcătuiri sufletești. Concepția rolului, deosebită, îi permite lui Marian Rălea, interpretul său, o realizare de prestigiu. Unul din cei mai valoroși actori tineri ai teatrului românesc de azi, Marian Rălea, la fiecare apariție, are forță de sugestie, de acaparare a spațiului scenic, grație personalității sale actoricești remarcabile. Efimița este, în spectacolul ploieștean, o „nevricoasă" pradă **reveriei.** Este apăsată de amintirile lui Leonida, agasîndu-l, la rîndu-i, printr-un spor de vitalitate reprimată. Transele sale, accentuate de o lumină specială, alături de exercițiile acrobatice, dau personajului pregnanță caracterologică iar lumii spectacolului un aer de înstrăinare față de propria istorie. Convenția „teatrului în teatru" este marcată de finalul spectacolului, în care actorii se despart de public arborînd măștile rîsu-plînsului.

MARIAN POPESCU ■

Sensuri și etimologii

Acum cîțiva ani **apăruseră** mai multe firme cu **atelier lucrativ,** care au dispărut însă, după intervenția, mai ales, a acad. Al. Graur și a altor specialiști. Adjectivul **lucrativ** este un neologism împrumutat din franceză **(lucratif),** unde înseamnă „care aduce bani / profit ; bine plătit", și din latinescul **lucrativus** „profitabil, avantajos". Cu aceeași accepție este înregistrat **lucrativ** și în dicționarele noastre. Deci **lucrativ** nu poate fi nicidecum folosit cu sensul „unde se lucrează ; de lucru", așa cum se întîmpla în **atelier lucrativ** și cum se întîmplă astăzi, destul de frecvent, în **ședință lucrativă.** Poate fi **lucrativă O MUNCĂ** ori o **PROFESIUNE,** dar **O ȘEDINȚĂ** niciodată, pentru că **lucrativ** nu este creat în românește de la **lucru.** Iar lucru „muncă" nu provine din lat. **lucrum** „cîștig, profit", ci este format de la a **lucra,** prin derivare regresivă.

Fiind neetimologic, sensul „de lucru" al adj. **lucrativ** în **ședință lucrativă** este incorect și trebuie evitată întrebuințarea lui altfel decît o recomandă dicționarele.

Un alt adjectiv care ridică probleme deosebite în ceea ce privește semnificația este **vindicativ.** Cauza folosirii greșite, din punctul de vedere al înțelesului, a adj. **vindicativ** o constituie, ca și la adj. **lucrativ,** tot forma. Contextele care ne-au atras atenția sînt **băi vindicative, cură vindicativă, medicament vindicativ,** în care **vindicativ** este considerat un derivat de la **a vindeca.** În realitate, **vindicativ** înseamnă „răzbunător" și provine din fr. **vindicatif.** Etimonul îndepărtat al adj. **vindicativ** este lat. **vindicare** „a răzbuna", care înseamnă însă și „a da / a chema în judecată ; a reclama". De la acest ultim sens trebuie explicat fr. **revendiquer** „a reclama ceva (un bun, un drept)", devenit în română **a revendica.** Iar adj. **revendicativ** „care reclamă / revendică un bun, un drept cuvenit" provine din fr. **revendicatif.**

L-am amintit și pe **revendicativ,** deoarece și el este deseori confundat cu **vindicativ.** „Nu sînt o persoană vindicativă", spunea cineva într-o discuție în care își prevenea interlocutorul că venise pentru a prezenta o situație și că nu vrea să revendice nimic. Cu un alt prilej altcineva susține că nu e un „om revendicativ", vrînd de fapt să spună că nu e „vindicativ", adică „răzbunător".

Prin urmare, **vindicativ** și **revendicativ** sînt cuvinte distincte, cu sensuri diferite. Deocamdată nu există în limbă și un adjectiv de același tip de la **a vindeca ;** ceea ce înseamnă deci că nu putem folosi adj. **vindicativ** „răzbunător" cu înțelesul de „curativ, care vindecă".

COMAN LUPU ■

Frumusețea continuă

(Urmare din pag. 9)

al coordonatorului serviciului de relații cu publicul, se bazează în primul rînd pe o bogată experiență pe care cercetătorii muzeului au acumulat-o de-a lungul timpului. Anul trecut, de exemplu, un curs de foarte largă audiență s-a dovedit a fi **Arta pe înțelesul tuturor.** Conferințele acestui ciclu au fost urmărite de săli arhipline. Obținerea unui bilet de intrare, a unui bilet în plus, s-a dovedit a fi o treabă foarte anevoioasă, dificilă. Ca urmare, conferințele au fost reluate, la sediu, dar, în urma unor dialoguri de rigoare, și în școli și întreprinderi, case de cultură ale sectoarelor etc. Un alt ciclu, la fel de asaltat de iubitorii de artă, se intitulează **Întîlnire cu capodopera,** în cadrul căruia, în fața celor mai de seamă pînze aflate în tezaurul muzeului, au loc amănunțite dezbateri privind capodopera în sine, viața artistului, alte lucrări ale acestuia aflate în alte muzee ale lumii. Acest curs transformă sălile muzeului în virtuale amfiteatre ale artei plastice, un loc în care își dau întîlnire, grație proiectării de diapozitive, toate muzeele lumii. Un nou ciclu, abia anunțat, dar cu abonamentele deja epuizate, se arată a fi cel intitulat **Istoria artei pentru toți,** în 40 de episoade ce vor comenta fenomenul artistic, cu precădere plastic, din zorii civilizației umane pînă-n contemporaneitate. „Cu excepția zilei de luni, cînd toate muzeele țării au zi liberă, și-a celei de sîmbătă, cînd ne pregătim pentru marile întîlniri de duminică, muzeul nostru organizează, avea să ne declare Victor Simion, cîte două și chiar trei acțiuni pe zi. Marțea este dedicată, de obicei, **Întîlnirii cu capodopera.** Miercuri, **Arta pe înțelesul tuturor.** Joi, spectacole de interferențe între arte, cum ar fi **Pictura și baletul, Pictura și muzica.** Vineri, **Ansambluri și monumente istorice și de artă celebre.** Duminica, **Stiluri și capodopere ale artei universale.** M-aș opri puțin asupra acelor spectacole de interferențe între arte, cum le spunem noi. Sînt spectacole de înaltă ținută în care avem bucuria și satisfacția să colaborăm cu cei mai de seamă reprezentanți ai scenei lirice din țară. Și aceste acțiuni sînt, ca mai toate celelalte, pe bază de abonamente. Arareori dispunem de un număr limitat de bilete, bilete ce se vînd ca pîinea caldă. Fiecare spectacol este, ne-o declară de fiecare dată spectatorii, inclusiv artiștii, o sărbătoare a sufletului, a spiritului".

A iubi arta, a fi prietenul Muzeului de artă al Republicii, a participa la unul din cursurile sale, a te număra printre fericiții posesori ai unui abonament sau ai unui bilet la unul din spectacolele sale, înseamnă a descoperi că, dincolo de liniștea aparentă a acestui muzeu, opera de artă se naște pe sine, într-o frumusețe perpetuă, grație unei munci pe care istoricii de artă ai muzeului o fac din toată inima, cu toată dragostea și căldura, din preaplinul lor de gînd și aleasă simțire.

Istorie și contemporaneitate

(Urmare din pag. 9)

generării, a împrospătării. Accepțiile vin **dinăuntru,** ele acționează în interior. Este vitală pentru literatură apropierea de mentalitatea care refuză cliseul și, implicit, dezminte dogmatismul.

Autori pe cît de **diverși,** pe atîta de **specifici,** precum Fănuș Neagu, Constantin Țoiu, Nicolae Breban, Al. Ivasiuc, Francisc Păcurariu, Platon Pardău, Eugen Barbu, Mircea Ciobanu obțin pe făgașul vechiului realism imagini noi, radical îmbogățite ale existenței contemporane.

De aceea în romanul realismului critic ne întîmpină — de regulă — insul învins de istorie. Acum, pînă și un Victor Petrini, tragic în anumite momente ale zbuciumatei sale biografii, depășește orice tragism cathartic. Istoria înseamnă cucerirea unui moment de echilibru. Un moralist cum a fost Marin Preda nu a ratat disputa personajului cu ceea ce el se obișnuise să considere a fi o forță necunoscută. Între imaginile pe care le invocăm pe drept pentru că anunță umanizarea istoriei se cuvin amintite cele propuse de Dinu Săraru. Evenimentele din **Dragostea și revoluția** devin argumente pentru trăirea lor revelatoare. Din înhibante, ele se dezvăluie ca incitante. Zona marilor mișcări ordonate de ratiune nu respinge utopia. Am văzut că Ștefan Bănulescu a dat o soluție artistică reprezentării din unghi mitic. Și într-un caz și în altul, adevărata valoare se naște din însumarea influenței modelatoare și a filtrului selectiv pe care valoarea le presupune. Prin prisma ei istoricitatea și contemporaneitatea proiectează despre natura umană o lumină complementară. Gîndirea artistică a maturizat în roman și prin roman refracția istoricității. Sîntem într-un punct înalt al dezvoltării cugetării și practicii creatoare deplin angajate în dialectica edificării unei imagini cristalizate despre contemporaneitate. Specificul spiritualității românești se dezvăluie treptat în cadrul acestui proces de adîncime.

Cronica literară

de Romul Munteanu

Timp, amintire, uitare

Istoria literară a înregistrat în diferite țări numeroase cazuri de scriitori ajunși în timpul vieții într-un prim plan al culturii deși operele lor nu justificau o astfel de ierarhizare. A trebuit adeseori să treacă o vreme îndelungată pînă cînd scrierile de această factură să fie **resituate** în favoarea altora ținute într-un stadiu aparent indecidabil din motive greu de înțeles.

Din acest unghi de vedere consider că este necesar să fie examinată opera lui Ion Sofia Manolescu. Scriitorul acesta longeviv (n. 1909) ar putea să pară un om fericit. Debutul lui este îndepărtat (1931) și primul volum **(Odihnă neagră,** 1936) arată traseul unei cariere îndelungate și fertile. Cu toate acestea poeziile lui Ion Sofia Manolescu n-au făcut niciodată obiectul unor studii de largă amploare, iar ultimele sale volume de versuri n-au avut o rezonanță mai profundă în viața noastră literară.

Într-o vreme în care tineri poeți s-au afirmat în mod zgomotos, fără să ne mai gîndim la acele poetese ieșite din neant ale căror plachete modeste au ocupat notabile spații în multe reviste din țară, blajinul Ion Sofia Manolescu rămîne mereu în ipostaza unui debutant timid, nevoit să aștepte o judecată mai transantă asupra creației sale lirice.

Este firesc, așadar, să ne întrebăm de unde vine marginalizarea lipsită de rele intenții a unui poet autentic care, după atîta vreme, n-a cîștigat sufragiile largi ale criticii. Poezia cultivată de Ion Sofia Manolescu este melancolică, duioasă, încărcată de un patetism firesc lipsit de orice stridențe. Scriitorul acesta liniștit n-a căutat elemente de șoc, n-a emis zgomote secundare în cultură, menite să atragă atenția ; și el este un poet discret, capabil să aștepte pînă la adînci bătrînețe judecata contemporanilor sau poate, pe aceea a posterității.

Ultima pălărie (Cartea Românească, 1984) se configurează ca un cîntec liric elegiac, ca un act spiritual de ieșire discretă din existența cotidiană, ca o pregătire pentru intrarea în lumea misterioasă a umbrelor. Poetul de avangardă de altădată n-a iubit niciodată acrobațiile de stil. Poezia sa are însă o remarcabilă vivacitate, ea configurîndu-se ca o meditație pe marginea condiției umane inscrisă în marea trecere.

Ion Sofia Manolescu și-a conceput enunțurile literare ca un ecou al raporturilor dintre conștiința sa și existență ce pot fi numite prin **cuvînt.** Și dacă ceasul este „bărțuit de sintaxa cuvintelor" putem înțelege că dincolo de capacitatea acestora de-a numi obiecte, ele au rolul de-a releva situații existențiale fundamentale.

Într-un univers conceput ca o ieșire dintr-un existent și ca o posibilă intrare în altul, omul este o **umbră, fumul țărinii, pămînt din pămînt, glas din pămînt** etc. Poezia lui Ion Sofia Manolescu nu înregistrează însă niciodată accente pesimiste. Scriitorul este un stoic, gata să gîndească parametrii vieții prin **stingere, despărțirea de timp,** pătrunderea în neant **prin ușa din pămînt,** moartea însăși fiind socotită ca o ipostază a unui ins **adormit în pămînt.** Existența este astfel privită într-o perspectivă ultimă a vieții ca un mod de acomodare pentru noi metamorfoze ale ființei. Omul intră astfel într-un **pămînt luminat, pămînt încărcat de sublim,** ospitalitatea **pămîntului înlăcrimat** fiind sensul înfrățirii mioritice dintre elemente și făpturile umane.

Poezia lui Ion Sofia Manolescu din **Ultima pălărie** este polarizată în jurul a trei teme fundamentale : rolul cuvîntului, semnificația timpului și funcția elementelor. Cuvintele constituie calea de conexare a conștiinței cu elementele și relevă raportul dintre **a fi, a spune** și **a nu fi.** Enunțul scriitorului este elocvent în acest sens : de unde sfîrșesc cuvintele încep eu / de unde termin eu încep cuvintele" **(Numărătoarea pleoapelor).** Asupra vorbirii este proiectată tandrețea scriitorului („Am în cuvînt o lacrimă apropiată") ; ea poate deveni și un obsacol de numire și comunicare (mă împiedic de fiecare cuvînt), dar vorbirea poate constitui un mod de prelungire a existenței în eternitate (supraviețuind prin cuvînt), ca și un fel tandru de auzire a semenului, aflat în aceeași condiție (cuvîntul celuilalt muritor). Cînd sentimentele se revarsă spre exterior au aceeași cale de manifestare (mi se tace inima cuvînt).

Limbajul constituie de asemenea modul de relaționare cu timpul, fenomen firesc deoarece în acel fel este exprimată și perceperea existenței ca eternă trecere. Timpul este însă prilej de **rememorare** sau de **uitare** și **eludare.** De fapt, aceștia sînt polii prin care poetul transmite modul său de comportament față de diferite aspecte ale existenței. Timpul poate fi **ascuțit** sau **evocat** după unele pauze în existență" („de-acum pînă va fi să revin / la suprafața timpului nevătămat"). Timpul devine amintire prelungită prin „pleoapele trecute în somn" (memoria timpului în dilatare). El poate fi oprit, dar cu urmări afective (timpul rămînînd suspendat). Tragică este doar identificarea timpului cu spațiul morții („inegală mi se dăruie doar moartea în timp"). Detașarea dintre eu și timp se configurează ca un fenomen de dereglare, de perturbare a unui mod de-a fi în raport cu elementele („la despărțirea dintre mine și trup / frunzele s-au întors / recunoscătoare pămîntului".

În poezia lui Ion Sofia Manolescu pămîntul este vatră matricială („fără să-mi pot dezlega / nașterea de pămînt"), el reprezintă sursa necesității de-a vorbi, dar și punctul de comunicare cu ființa umană, cînd cuvîntul a rămas în stare latentă (după strigătul rămas în pămînt).

Între **întunericul nopții** și **pămîntul luminat** poetul așază foarte rar **focul.** El nu mai apare doar ca o forță distructivă ca la poeții baroci, ci ca un accident (foc neprevăzut) sau ca un act festiv sau de ritual (ceremonial de flăcări).

Între lumina focului și pămîntul ospitalier plin de lumină, Ion Sofia Manolescu așază ipostazele ființei umane fixate între **umbră** și **moarte.** Omul conceput de scriitorul român apare ca o ființă mereu scindată din motive diferite. Distanța dintre **eu** și **mine** rămîne totdeauna evidentă. Stingerea și dăinuirea în vreme înseamnează expurgarea de necesități, ba ruperea de sine („de altfel nu mai avem nevoie de cel ce nu eram"), ba chiar și ruperea de negativul său. Între elementele despărțite (foc, izvor, moarte) scriitorul situează de obicei **somnul.** El este mare liant între lumi, spațiul de tranziție dintre ipostazele aflate în stare de schimbare, modul de intrare în evanescență, ca și drumul spre moarte. Erosul și moartea ajung astfel să se contopească în aceeași stare („de-acum nu mai sîntem decît urul / într-o singură învăluire / într-un singur sărut / ființa ta-i numai fum / ființa mea-i numai moarte"). Dar evenimentul limită este simbolizat. Marea despărțire de lume are caracterul unui act de ceremonial. Nu există rupere, prin somn se realizează despărțirea, intrarea într-un alt univers de existență. Relația **mine-eu,** despărțirea de **mine,** starea de **stingere,** comunicarea dintre **umbră** și **moarte** se poate împlini blînd prin marele **somn.** Dar poetul, scriitorul autentic, răzbate încă o dată prin marele și dulcele **somn** („salutare, salutare, salutare / visul e tare e tare / masca surîsului spartă").

După poezia obiectuală, după faptele rizibile se configurează totul : pămînt, foc, eu, lume și dincolo de toate acestea : **neant.** Dar nimic nu este tragic deși ar putea să fie. Totul este blînd ca intrarea în neant.

Hotărît lucru, Ion Sofia Manolescu este un autentic poet. Și aceasta trebuie să rămînă. Restul judecății pe mai tîrziu.

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

Dobrogea, natură și inteligență

Privită de pe țărmul Canalului Dunăre-Marea Neagră — grandioasa magistrală de apă a **Epocii Ceaușescu,** noul ax vital al Dobrogei și al țării — cîmpia dintre fluviu și mare pare ea însăși o mare. O mare sau un golf al unei uriașe mări, care ține pînă la soarele ce aici, dimineților, ne sărută întîia oară pămîntul, sau pînă la capătul timpului (sîntem pe teritoriul supremei noastre vechimi !), dincolo de curbura planetei, de unde astrul răsare mereu. O mare care, din balcoanele de beton ale monumentalelor poduri ale Canalului, se înfățișează ochiului într-un spectacol pururi schimbător, altul la fiecare ceas al luminii și cu decoruri în continuă translație. Modificările sînt lente, nu se dezvăluie decît celor care interoghează atent privelișteа, căci, aparent, Dobrogea e un spațiu al platitudinii și monotoniei călătorești prin ea zile întregi fără ca vreun accent, vreun accident, vreun semn oarecare de exclamare, cu excepția promontoriilor marilor turnuri industriale ridicate aici în anii din urmă, să încordeze sau să arcuiască sprinceana de ierburi și de stufuri a orizontului. Și totuși, sub aparenta-i somnie, pămîntul aceasta e viu, cu o viață bogată, sublimată în forme care se schimbă instantaneu. Munții alternează cu dealurile, podișurile cu stepa cea șeasă, tumultul de ape al Deltei cu deșerturi ca de Sahara. S-ar zice că natura s-a tot căutat pe sine („Dobrogea este un pămînt cu un trecut foarte puțin liniștit", observă, între mulți alții, savantul prof. Ion Simionescu), asemenea unei mări mereu agitate de secrete furtuni, pînă cînd, într-o zi sau într-o secundă de sațiu ori de plictis a geologiei, a înghețat odată cu ele. Niște valuri de mare, încremenite în avalanșe cabrate, sînt munții Măcinului, cei mai bătrîni munți din lume, dar și cei mai mici, cu crestetele lor rase de vînturile unor teribile ierni sarmatice, ori de soarele cu intensități africane, ori, poate, de iradierea unor temperaturi interioare ce i-au surpat în sine, așa cum surpă prea multa înțelepciune a vîrstei, ce roade ca și grăuntele de radium. Niște valuri încremenite, sclipind fosforescent în nopți cu lună, sînt și dealurile de var ale Babadagului, tatăl munților, al unor munți care nu mai există, de milioane de ani tocîți, scăzînd și îmbătrînind odată cu oamenii care, în sens invers, suiau spre zenitul unui inexorabil timp. La fel sînt gorganele, aceste enigmatice troiene de țărînă, mai vechi decît troienele romane, decît Valul Traianului, și tot troiene umane, adică istorice, adăpostind mormintele regilor sciți. (Citi regi, regișori și prinți va fi avut în cursul timpului Dobrogea, odată ce gorganele ei sînt nenumărate ?). Pămînt zbuciumat, divers, dispers, îngrămădiri de marne, gresii, argile, luturi „terra rosa" și calcare albe, șisturi cristaline și verzi, material eterogen, ca valurile suprapuse ale unei fabuloase mări, de o unică frenezie a vieții, sau ca într-o pulpă de fructe (sîntem aici și pe teritoriul fructelor !) de toate culorile și nuanțele. Natura s-a căutat pe sine și, pare-se, nu s-a găsit, cel puțin nu sub forma deplinelor împliniri armonice, ca într-o perpetuă repetiție generală a unei orogeneze care n-a mai avut loc, rămînînd cu ambiții ratate, cu cetăți de piatră neterminate, asemenea acelor blocuri granitice ale Histriei în care abia s-a scrijelat o intenție de capitel, cu străvechi sisteme de irigații corectate de gestul constructor al unor ape care, abandonîndu-și albiile, au abandonat paraginii civilizații, pregătind în altă parte canale, pentru o altă eră. Ar fi trebuit

un imbold, o revelare, un secret destăinuit din timp, ar fi trebuit o privire de sus, pentru ca totul să se ordoneze într-un mai rodnic canon al vieții. Dar acest secret a întîrziat cu mileniile și cu epocile.

Peste toate, cîmpia, întins platou care curge în cline domoale, în valuri grele, grase, uleioase, de la nord la sud. Pămînt mănos, cernoziom ciocolatiu sau brun, dar și el, secole și milenii, abandonat stihiei, un pămînt pe care, pînă nu prea demult, creșteau doar plante pipernicite, calcinate de secete endemice. Stepa e sinonimă cu mirajul. Pe cîmpia goală de la sfîrșitul secolului trecut singura mișcare notabilă o puneau doar turmele de oi, hergheliile de cai și cîrdurile înșelătoare de dropii. Privelișteа neschimbată chiar și în timpurile moderne (minus dropiile, vînate cu necruțare, salvate astăzi doar prin cîteva exemplare, expuse muzeistic în rezervații). Apa, din veac, e rară, pînza fluidă și răcoroasă se ascunde la mari adîncimi, de unde, încă mai ieri, era scoasă cu roata învîrtită de oameni sau de măgărușI. (Geograful și scriitorul G. Vâlsan notează, în această privință, un semnificativ accident istoric, și anume faptul că „o cauză principală a dezastrului armatelor franceze în trecere prin Dobrogea, la 1856, a fost lipsa apei de băut", raritatea acesteia socialiste, ridicată la suprema-i expresie creatoare în epoca numită cu numele celui mai mare fiu al românilor, a devenit, în panoramele-i largi ca și în detaliu, o altă „țară", cu totul alta, tot atît de diferită de peisajul de care s-a despărțit pe cît sînt de diferite pe-aici anotimpurile, iarna monocromă și rece a „Tristiilor" lui Ovidiu față de policromia fierbinte, încărcată cu grîie și fructe, a verii cu dulcețI de Mediterană. Schimbările sînt de o astfel de anvergură încît nu le poți aprecia decît topometric, de sus. În întregul ținut al Constanței, de pildă, privelișteа parcă s-a adunat circular dinspre toate zările, s-a strîns, s-a modelat și s-a cizelat în jurul marilor lucrări, printre cele mai mari din țară, de irigații, de nivelare a solurilor, de combatere a eroziunii sau a excesului de umiditate (căci seaca Dobroge n-a dus lipsă de mlaștini !), ordonînd totul după o regulă devenită ritm. Nu-i o metaforă, cuvintele noastre fiind legate de solul faptei cu lanțuri de cifre. În județul Constanța au fost puse la lucru sisteme de irigații de anvergură continentală, și nu numai continentală (unul singur din ele, sistemul Carasu, fertilizează peste 180 000 de hectare !), orizonturile de grîie cuprinse în plasa canalelor-magistrale ajungînd la 385 000 de hectare, adică trei pătrimi din suprafața arabilă. (Cîmpii de multe mii de hectare vor fi irigate și de apele Canalului Dunăre-Marea Neagră, acest maiestuos relief de nouă civilizație a naturii, care, abia ivit, prinde să joace în viața ținutului un prodigios rol complex. Modificîndu-i substanțial geografia, el îi modifică, firesc, și clima, îndulcind-o, umanizînd-o, atacînd și astfel tiparele înghețate ale pămîntului, eliberînd din el forme și soiuri vegetale fabuloase). Mecanizarea (la care cotizează și Dobrogea, prin uzinele Medgidiei), chimizarea (cu unul din bastioanele branșei la Midia — Năvodari), electrificarea (cu centralele de la Constanța, Ovidiu I și Ovidiu II), știința agricolă (cu sedii de referință la Valu lui Traian, Murfatlar, Palas etc.) și-au spus și ele un cuvînt decisiv, încă în plină și eficace rostire, în îmbelșugarea unor pămînturi care în România cea veche dețineau dublul record al celor mai debile recolte și al celor mai nevaloroase soiuri. Predominau, în Dobrogea, din pragul epocii noastre, culturile furajere, ovăzul și orzul, definind ceea ce s-a numit (a numit-o același geograf-scriitor G. Vâlna) „civilizația calului", emblematică pentru spațiul dintre mare și Dunăre, și alungind în periferice zone grîul (doar 8 la sută din teritoriul arabil, conform statisticilor anului '38, publicate de „Enciclopedia României" !), tot așă și porumbul. Astăzi, grîul se zidește masiv pe zări, Constanța e o țară a grîului, iar porumbul a cucerit peste un sfert din teritoriul arabil : 135 000 de hectare, din care 120 000 irigate. (Fapt notabil pentru vastitatea și profunzimea operei de reconstrucție a pămîntului, multe din C.A.P.-urile milionare și multimilionare ale Constanței, precum Cobadin sau Oltina, sînt așezate nu în fertile lunci, ci pe spinările de gresii și calcare ale podișurilor cu același nume, cîndva rebarbative rodniciilor vegetale). Viile locului erau vestite și altădată, dar ocupau mult prea restrînse spații (vreo 3 800 hectare pe rod în anul apariției „Enciclopediei României", mai puțin decît are astăzi doar unul din zecile de mari centre viticole ale locului !), iar vinurile se degustau pe vîrful limbii, ca și raritățile podgorenilor antici, exportate cu grijă în amfore. La fel pomicultura, cu numai 319 hectare în '38 (cu peste 7 000 astăzi !). Podgoriile, ca și livezile intensive de pomi (cele de piersici, în primul rînd, admirate de toți oaspeții litoralului), s-au cățărat pe toate colinele ruinate cîndva de torenți, sculptate cu sapa și modelate în uriașe terase, iar în ultramodernele crame ale Murfatlarului, Medgidiei, Nazarcei, Ostrovului sau Lipniței duhul pădurilor de struguri geme închis în antale gigantice. Constanța acestui ceas se numără printre primele județe viticole, printre întinsele noastre grădini de legume, printre campionii cartofului (ieri evaziinexistent, azi cu producții ca de Țara Bîrsei), printre campionii șeptelului (alcătuit acum nu numai din oi, înnobilate prin merinosul de Palas, ci, în covîrșitoare proporție, din bovine, porcine și păsări). Moare pitorescul sicilian sau corsican, dar se naște belșugul.

Culegi din toate un sentiment : cel de certitudine, de plinătate, de civilizație constituită, de tumult de-acum limpezit, cristalin ritmat, cu șlefuire din nou folclorică, sentimentul de elevație în fața marii opere. E un pămînt pe care, pentru întîia oară, omul nu-l mai trudește orb, cu perseverențe tantalice, de soboI, ridicînd cu umerii mușuroaie lăsate de izbeliște, sau dărîmate de furtunile stihiilor, în chiar pragul ajungerii lor la lumină. E un pămînt pe care, pentru întîia oară, omul l-a meditat, îl meditează, căutîndu-i mereu și mereu noi resurse — de viață, de creație, de inteligență. E un pămînt care, la capătul acestei trude a minții, a căpătat el însuși circumvoluțiuni — vezi șanțurile canalelor-magistrale de irigații, parcă trasate de un deget gigant în materia lui cenușie ! —, ca și creierul unui ins de geniu. Omul, pentru întîia oară, și-a asumat acea privire de sus, ordonatoare de peisaj și de viață, acel secret de a construi, în natură, ca și natura, la fel de durabil, dar mai inteligent decît ea, printr-un gest care-i prelungește geniul. Vizitele, cel puțin anuale, ale secretarului general al partidului în Dobrogea se înscriu, deopotrivă, ca sărbători ale inimilor și ale ideii, generînd acele efervescențe ale creației pe care se sprijină întreaga noastră zidire.

În Dobrogea, pămîntul gîndește. Gîndește, nu încifrînd niște taine, ci destăinuind, sub lucrarea omului, marile sensuri sub lumina cărora se așază viața de azi a pămîntului românesc.

ILIE PURCARU

Invitație la Cozia

Puțini dintre cei care vin pe valea Oltului, la Cozia, pentru odihnă sau tratament, știu că această stațiune — aflată în constelația Călimănești-Căciulata — este și una dintre cele mai tinere din țară, numărînd numai zece ani de existență. Și mai puțini știu că acela care este ospitaliera lor gazdă — directorul medical al stațiunii, doctorul Eugen Lungulescu — are o biografie ceva mai ieșită din comun. E absolvent al școlii profesionale miniero-metalurgice de la Gura Barza, unde s-a calificat ca strungar. La 16 ani muncea la Combinatul Siderurgic Hunedoara, în turnătoria de fontă. A făcut liceul la seral, lucrînd ani de-a rîndul numai în schimbul trei. Absolvind, mai tîrziu, școala tehnică de balneofizioterapie, este admis apoi la Facultatea de Medicină din Iași. Pasionat de știința medicală și de șah (este arbitru internațional), doctorul Lungulescu e un ghid care, parcurgînd sălile sclipind de curățenie ale complexului de sănătate de la Cozia, povestește cu evidentă pasiune despre tot ceea ce s-a făptuit aici. Și, într-adevăr, la Cozia s-au făcut, în timp extrem de scurt, multe.

Noua stațiune, beneficiind de 1400 de locuri de cazare în trei elegante hoteluri („Oltul", „Căciulata" și „Cozia"), are, grație captării apei geotermale de la izvorul 1008, apă caldă și căldură ce sfidează pur și simplu frigul de-afară în anotimpurile reci. Apoi, datorită apelor sale minerale — iodurate, clorosodice și sulfuroase —, stațiunea Cozia este recomandată pentru tratarea a numeroase afecțiuni — reumatice, digestive, cardiovasculare, respiratorii etc. Diversificarea procedeelor, varietatea factorilor naturali de cură și o calitate aparte a serviciilor medicale fac din Cozia un veritabil punct de referință în balneoterapia românească, obligînd, în același timp, la o adecvată popularizare. Dacă, la toate cele spuse pînă acum, adăugăm și modalitățile moderne de recuperare, de cură anti-stress — avem imaginea limpede a unui loc în care grija față de oamenii muncii, grija pentru condițiile în care aceștia își pot afla tămăduirea unor afecțiuni se vădește în chip nemijlocit, fără a mai necesita argumente în plus față de ceea ce se vede cu ochiul liber.

Doctorul Lungulescu, om cu biografie bogată, fără a fi neapărat spectaculoasă, vorbește despre stațiunea Cozia cu patima unui îndrăgostit. De fapt, cu patima celui ce și-a lăsat, fără părere de rău, o fărîmă de suflet aici.

DAN MUCENIC
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

Există și artă în producerea garniturilor de frînă

Reper arhitectonic în centrul unui fost tîrg de provincie

Rîmnicu Sărat

Despre ambiție pur și simplu

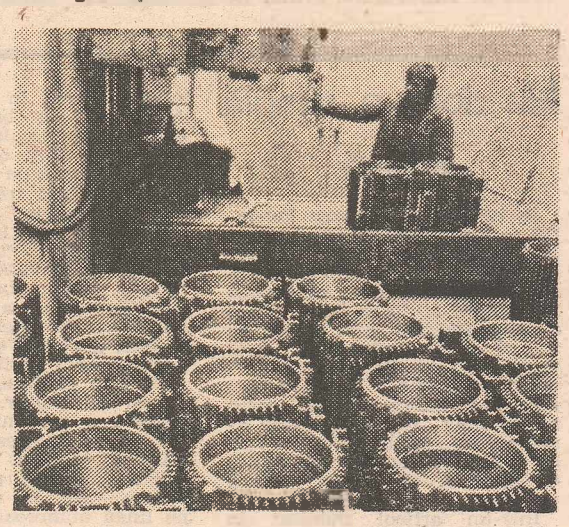

Nasc mașini unelte și la Rîmnicu Sărat

Umblă vorba că un politician de pe timpuri li s-ar fi adresat chiar așa, „dragi rîmniceni sărați", pierzîndu-și busola și rătăcind, preț de un cuvînt, prin cuprinsul limbii române, spre hazul celor ce-l ascultau, oameni cu simțul umorului, ageri la minte și renumiți pentru ambiția lor. Cînd a venit și ceasul ca ei să-și ridice o gară, pe la începutul acestui veac, ambiția lor a ținut să arate că ținteste departe iar bijuteria mare a acestei gări declarate de la un timp încoace monument istoric dovedește cel puțin atît: gîndul că atunci cînd faci un lucru e bine să te străduiești ca să nu fie nevoie prea curînd să-l faci a doua oară. Bineînțeles că ambiția aceasta, văzută cu ochii altora, a putut duce la constatarea că toate orașele au o gară, numai gara din Rîmnicu Sărat nu are oraș. Dar viața, dincolo de simpla existență, își dobîndește adevărata strălucire din sensul moral pe care și-l atribuie și dacă ne străduim s-o înțelegem din acest obligatoriu punct de vedere nu mai rămîne decît un pas și nici atît pentru a fi siguri că rîmnicenii vor fi trecut dincă din umeri și cu zîmbetul pe buze prin ecoul acelei ultime glume stîrnite pe seama lor. Clădirile impunătoare ale primăriei și băncii sau ale unor vestite licee, ca să dăm numai cîteva exemple de primul rînd, ar fi fost o piedică prea mare în calea cui i s-ar fi năzărit să confunde gluma cu viața. Așa cum risipirea confuziei dintre istorie și literatură trebuie să ducă, după cum spune primarul de azi al orașului, Gheorghe Radu, la înțelegerea adevărului că orașul acesta, ca oricare altă vatră în care ardea flacăra vieții, nu avea cum să fie un loc în care să nu se întîmple nimic. Orașul crescuse, bunăoară, avînd o idee destul de limpede despre devenirea lui, dovadă rețeaua de străzi a cărei configurație a fost menținută în bună parte în schițele mai noi de sistematizare. Și chiar dacă pînă nu demult localnicii se cunoșteau între ei, din istoria ceva mai veche a orașului se povestește și despre o întîmplare al cărei tîlc este acela că Rîmnicu Sărat începuse a crește destul încît oamenilor să le fie ceva mai greu a se recunoaște întotdeauna după nume și prenume. Locuia aici, se zice, un anume cetățean Bagdad; numele lui fiind, poate da sau poate nu, urmarea directă a lenei vreunui notar de-a scrie pînă la capăt cuvîntul bagdadie. Cert este că omul avea un amic la Paris și acela i-a trimis o scrisoare cu adresa corectă : România, d-lui Bagdad, Rîmnicu Sărat. Neștiind despre cine poate fi vorba, poștașii locali au expediat scrisoarea departe spre Orient, de unde ea s-a întors iarăși în țară, cu mențiunea „d-l Rîmnicu Sărat, necunoscut la Bagdad". Hazardul făcuse ca din acest ocazional transfer de identitate, de la persoană la oraș, localnicii să rețină simburele de adevăr că Rîmnicu Sărat, cu o expresie adaptată situației, ținea să fie domn, în perspectivă. Și ca să întoarcem nu doar o filă de istorie ci mai multe deodată, ar fi drept să spunem că a și reușit.

Pe artera principală a orașului, pe Strada Mare, flăcările albastre, de acetilenă, ale aparatelor de sudură șchipesc la încheieturile blocurilor noi și pretutindeni se întinde mirosul de var proaspăt, de tencuială nouă, de mortar abia întărit între cărămizi. Pe-o latură a străzii au și fost ridicate blocurile noi la parterul cărora se vînd flori, cărți, pîine, îmbrăcăminte, cristaluri, obiecte electrocasnice iar la magazinul „Victoria", mare magazin universal, încă o mie de lucruri folositoare, de la ace de cusut și fard de pleoape pînă la covoare și motociclete. Un bun știutor al istoriei locurilor, profesorul Marin Cruceru, ne spune că tot ceea ce se vinde aici depășește cu mult, fără îndoială, cifra de afaceri a negustorilor de altădată. În fostele prăvălii ce se mai văd încă, o parte dintre ele, pe latura cealaltă a străzii, timpul și-a înfipt colții adînc, la timpul lor și-au făcut datoria dar soarta lor este acum știută, ele vor dispărea pentru a face loc zidurilor noi și sănătoase prin care se va împlini un ansamblu urbanistic în a cărui certă valoare arhitectonică localnicii întrevăd un motiv de justificată mîndrie. Da, se construiește mult la Rîmnicu Sărat, dar important nu este doar că se construiește. La fel de important este că, indiscutabil, se construiește frumos, pe gustul oamenilor de azi și, pe cît omenește este posibil de prevăzut, pe gustul oamenilor de mîine. Orașul are șase cartiere de blocuri noi iar al șaptelea, cel din zona centrală, ce se înfiripă acum, ridică la peste 7 000 numărul apartamentelor construite în ultimii ani. Și încă 1 000 de apartamente se vor construi în acest cincinal. Orașul e tînăr și tinerii sînt și oamenii lui, din cei 36 000 de locuitori aproximativ jumătate muncesc, sînt populația activă, cum se zice ; iar dintre aceștia, 14 000 lucrează chiar pe platforma industrială ce-a fost ridicată în partea de răsărit a urbei, unde se învecinează șase întreprinderi republicane.

Într-adevăr, spune primarul Gheorghe Radu, nu ambiția a lipsit oamenilor acestora, ci doar puterea de a o întruchipa integral în faptă. Iar de prin 1968 încoace, de cînd valoarea producției industriale a crescut de la o jumătate de milion la peste 3 miliarde de lei pe an, dezvoltarea continuă a sectorului industrial a reprezentat izvorul de bogăție și forță prin care s-a regenerat însuși felul de-a trăi și de-a munci al orașului. Ca o dată memorabilă în istoria locului rămîne anul 1967, cînd la Rîmnicu Sărat a întreprins o vizită de lucru secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atunci a fost hotărît destinul industrial al orașului. De atunci, valoarea fondurilor fixe a crescut de 11 ori. Localnicilor le-au fost puse la îndemînă, așadar, unelte moderne prin care munca lor și-a sporit însemnătatea și prețul. Iar produse fabricate la Rîmnicu Sărat au pătruns pînă departe în lume, fiind exportate în mai bine de 20 de țări. Industria fiind aici o realitate care depășește în mod sigur marginile oricărei ambiții din istoria mai veche a orașului. Chiar dacă puterea timpului și-a oamenilor a făcut ca ambiția aceea să se desfășoare uneori în gol, ea a fost, fără îndoială, un fel de exercițiu spiritual a cărui utilitate avea să se vadă și în împrejurările noi cînd viața unei întreprinderi și munca ei presupun mobilitate de acțiune, elasticitate a muncii și spirit de inițiativă. O întreprindere care a început să producă doar în urmă cu cinci ani, bunăoară, a fost proiectată pentru a turna piese din fontă pentru mașini-unelte, gîndul de început fusese ca piesele acestea să fie fabricate în serie mare dar la scurt timp după intrarea în funcțiune a fost nevoie ca întreprinderea să se reprofileze pentru a produce piese unicat, să-și schimbe structura sortimentală pentru a răspunde întocmai cerințelor exprimate de beneficiarii a căror producție se schimbase și ea între timp. „Am ținut pasul cu cererea", spune inginera Simona Bojescu, șefa biroului plan, și trebuie să înțelegem că o asemenea faptă a însemnat efort, iscusință și minte ageră, mai cu seamă dacă avem în vedere și că întreprinderea a izbutit întotdeauna să-și realizeze planul de beneficii, după cum adaugă tehnicianul Vasile Purdel, secretarul comitetului de partid. Începînd din vara acestui an, întreprinderea a asimilat o tehnologie nouă de turnare a pieselor din fontă, cu grafit nodular, prin care va înlocui oțelurile și în mod deosebit pe cele aliate și rezistente la coroziune. Cu o seamă de idei noi încearcă a-și face munca mai productivă, mai eficientă, și cei de la Întreprinderea de organe de asamblare pentru industria electrotehnică, al cărei director, Octavian Călnaru, ne spunea că unele dintre aceste noutăți tehnice au făcut obiectul unor dosare de invenții și că ele sînt aplicate și în alte întreprinderi din țară. Și chiar dacă are state de serviciu mai vechi, întrucît construcția ei a început în 1969, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare nu trăiește nicidecum prin stăruința în vechi reflexe și deprinderi de muncă. Întreprinderea este unicat în economia națională și fabrică segmenți de frînă pentru toate autovehiculele, de la mini-Mobra și autoturisme pînă la basculantele de 100 tone și la ramele de metrou. De 13 ani, de cînd întreprinderea a intrat în funcțiune, producția acestor vehicule s-a tot diversificat iar asta înseamnă că munca oamenilor ce lucrează aici n-a avut cum să întîrzie niciodată în deprinderi vechi. Dealtfel, întreprinderea s-a tot extins și abia în acest an a fost încheiată etapa a treia de dezvoltare. Pe drept s-ar fi putut spune că în fiecare an ea n-a încetat să fie o întreprindere nouă. Iar acest adevăr continuă să fie valabil și de-acum încolo, fiindcă întreprinderea a și intrat într-un accentuat proces de modernizare. Această mobilitate a întreprinderii și capacitatea de adaptare a oamenilor la cerințe noi pot să-și găsească o explicație, după opinia directorului Dumitru Popa, chiar în lipsa unei tradiții de industrie mare la Rîmnicu Sărat. Din acest punct de vedere, aici n-a existat nici o inerție de învins.

Industria orașului a fost, înainte de toate, o investiție de încredere.

DUMITRU CONSTANTINESCU

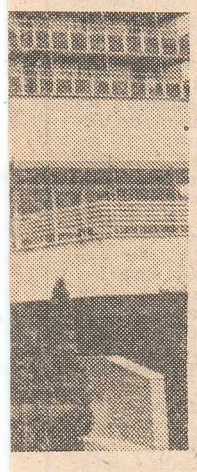

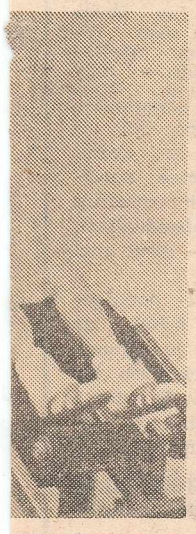

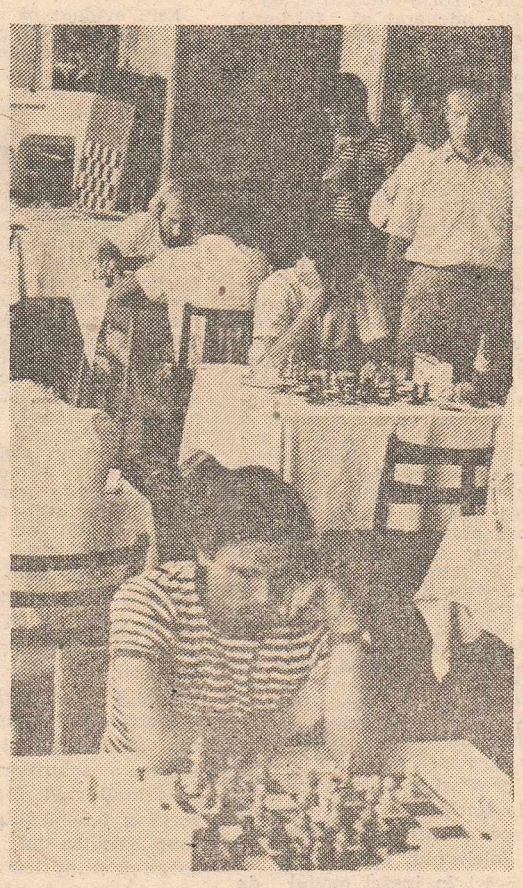

Împotriva prostului gust

Cine poluează folclorul?

Ne-am numărat, acum cîteva zile, printre numeroşii şi prestigioşii invitaţi care au participat la prima şedinţă de lucru, din acest an universitar, a Cercului de folclor al Facultăţii de Limbă şi literatură română din Bucureşti, şedinţă ce şi-a propus să dezbată fenomenul, tot mai agresiv şi nociv în ultima vreme, al poluării folclorului. Punctul de plecare l-a constituit referatul studentei Lucia Terzea-Ofrim, **un amplu studiu intitulat** Tradiţie şi inovaţie în folclorul contemporan, **dar avînd ca subtitlu o incitantă precizare** — forme grave de alterare a creaţiei populare. **Am încredinţat tiparului o parte a acestei comunicări, restrînsă la exigenţele de spaţiu ale paginii noastre, inclusiv cîteva luări de cuvînt ce ni s-au părut a pune punctul pe i în această atît de complexă problemă a degradării folclorului nostru, a cauzelor care au dus la această nedorită stare de lucruri, a soluţiilor ce se cer de urgenţă a fi luate pentru radierea completă a tot ceea ce falsifică şi denaturează inestimabilul tezaur al culturii populare româneşti. Folclorişti ca** Octav Păun, I. C. Chiţimia, Nicolae Dunăre, Sabina Ispas, Jana Negoiţă, Nicolae Constantinescu, Eugen Marinescu, **cărora li s-a adăugat, în intervenţiile lor, poetul şi publicistul** Niculae Stoian, **au comentat pe larg conţinutul referatului, considerat mult prea blînd faţă de inadmisibilele producţii pseudofolclorice vehiculate pe scenele caselor de cultură, ale sălilor de spectacole, în emisiunile, ba chiar, uneori, pe discurile Electrecordului, sau trase pe tot felul de casete puse în circulaţie fără nici un fel de aprobare.**

Firește, dezbaterile nu şi-au propus să fixeze un anume cadru (măsuri, soluţii etc.) prin care să fie curmată din rădăcină revărsarea prostului gust împotriva iubitorului de artă populară din ţara noastră. Dar, opinăm noi, este mai mult ca oricînd necesară părerea specialiştilor atunci cînd un cîntec este pe cale de a-şi lua drumul spre marele public. Şi nu este vorba numai de un simplu cîntec, firește, ci de spectacole întregi, de-o uriaşă producţie de articole artizanale. Girul specialiştilor va asigura, fără doar şi poate, nu doar un certificat de autenticitate actului folcloric contemporan, ci şi un cadru în interiorul căruia „făcăturile" n-au cum să-şi găsească loc, n-au cum să puiască, să otrăvească lumina curată a culturii noastre populare. Oare chiar n-au nevoie factorii de răspundere, în sarcina cărora cade valorificarea folclorului românesc, de-această competentă colaborare venită din partea unor oameni pentru care folclorul este tot ce au ei mai scump şi mai adevărat ?! Dacă pînă acum părerea specialiştilor n-a prea contat — şi s-a văzut (încă se mai vede !) unde s-a ajuns — este absolut necesar ca autenticitatea, de-acum înainte, să poarte semnătura responsabilă şi-ntru totul devotată a unui folclorist de meserie, a unui cercetător a cărui singură mare grijă a fost şi este să păstreze mereu nealterată comoara de gînd şi simţire a sufletului românesc.

Nu doar o simplă arhivă

În celebra sa lucrare **Folclorul — cum trebuie înţeles.** Ovid Densuşianu spunea : „Cineva nu trăieşte numai din ce moşteneşte, ci şi din ce se adaugă pe fiecare zi în sufletul lui şi aceasta este mai ales partea ce merită a fi explorată". Este vorba, în fapt, de o ardentă invitaţie adresată cercetătorului care are datoria să se aplece cu maximă responsabilitate asupra folclorului contemporan, cu deosebire asupra inovaţiilor ce apar zi de zi în cultura populară.

Într-un articol publicat în „România literară", pe 1970, Harry Brauner aducea în discuţie un fenomen pe care l-a numit **poluarea folclorului**, termen care a fost preluat în ţară şi-n străinătate. Se constată în articolul menţionat că felul în care folclorul este interpretat şi retransmis de la oraşe spre sate (domnia-sa vorbea în mod special de ciocnirea dintre tradiţie, adică vechea cultură populară, şi cultura de tip urban, ciocnire care duce la modificarea nu întotdeauna benefică a celei dintîi) prezintă grave erori, poluarea folclorului datorîndu-se nu atît sătenilor, cît aşa-zişilor „profesionişti", în sarcina cărora cade difuzarea cîntecului popular românesc şi care, vrînd să servească folclorul (oare chiar vor să-l servească ? !), îl prezintă deformat, socotindu-l astfel îmbogăţit, înfrumuseţat. Raportarea folclorului contemporan la conceptul modern pune problema destinului tradiţiei într-un mod nuanţat şi realist. Evident, societatea industrială modifică destinul folclorului în contemporaneitate, dar nu-l elimină în totalitatea sa şi, lucru foarte important, nu-l amestecă cu celelalte valori culturale. Fenomenele culturale specifice satului românesc în faza de tranziţie, caracterizate prin adoptarea modei orăşeneşti în port, mobilier, obiecte de uz casnic, arhitectură, obiceiuri, mijloace de informaţie, forme poetice, devin **structurante**, active, modifică întregul sistem de organizare a vieţii tradiţionale. Aceste condiţii ale tehnicizării provoacă spectaculoase diversificări funcţionale însoţite de confuzii în ceea ce priveşte valorificarea formelor culturii, printre care fenomenele de kitsch sau uniformizarea elementelor stilistice datorată punerii lor în circulaţie prin mass-media. Desigur, contactul cu civilizaţia industrială destructurează o societate tradiţională, fără a-i oferi în schimb o restructurare, de unde devierea de la normele anterioare, indivizii nemaştiind la ce valori (culturale, sociale) să se raporteze. Considerăm aceste aspecte ca inerente în condiţiile unei coexistenţe a unor niveluri culturale distincte în cadrul aceleiaşi arii culturale. Discutăm, cu alte cuvinte, clivajul permanent dintre cultura rurală şi cea urbană. Elementele împrumutate dinspre oraş spre sat, dinspre inovaţie spre tradiţie, vor purta marca **reinterpretării.**

Se produc astfel fenomene de substituţie, de analogii şi sincretism. Am asistat şi încă mai asistăm la un foarte complex proces de reelaborare culturală. Prin prisma celor enunţate, vom încerca să surprindem unele elemente ale dinamicii folclorului contemporan.

Impactul dintre cultura orală şi cultura scrisă a dus la modificări adînci în structura fapt tului folcloric, în componentele procesuale de bază : creaţie, conservare, circulaţie. Esenţială nu este atît opoziţia oral-scris, cît opoziţia audiere-lectură. Una din trăsăturile cele mai importante ale folclorului este că el se transformă în permanenţă. Transcrierile sinoptice au dovedit că există anumite puncte fixe, care rămîn neschimbate, şi altele maleabile. Numai în aceste puncte maleabile, amănunt extrem de important, este posibilă inovaţia.

Cu alte cuvinte, folclorul, nu numai cel literar, a trăit şi trăieşte o continuă primenire, dar ea se manifestă doar în anumite planuri, fără a afecta fondul folcloric principal. Din păcate, însă, în ultima vreme, pe lîngă numeroase fapte notabile, demne de cercetarea temeinică a specialiştilor, constatăm apariţia unor fenomene grave de degradare a folclorului. Există interpreţi care au abandonat simţul de răspundere faţă de acest inestimabil tezaur şi-l falsifică pentru a forţa succesul ieftin şi rapid în faţa unui public neavizat. Există două reţele de difuzare a acestor „făcături". Pe de-o parte, una neoficială (nunţi, botezuri sau alte prilejuri de „voie bună") şi o alta, ceea ce este foarte grav, aproape oficială, în sensul că beneficiază de o scenă, de circuitele radioului sau ale televiziunii, sau de înregistrările Electrecordului. Iată o mostră de noxă folclorică, datorată Irinei Loghin : „Eşti şofer pe basculantă / Şi-ai gagică vagaboantă / Eşti şofer pe imeseu / Şi-ai gagică de liceu / Pînă ieri ai fost şofer la rata / Astăzi eşti şofer la tata / Şi duci oile la muls / Fără foaie de parcurs". Şi exemplele ar putea, din păcate, continua. Ba s-ar putea alcătui, fără eforturi, un ditamai volum tocmai bun de... legat.

La grava şi iresponsabila preluare a unor asemenea falsuri au contribuit, din nefericire, numeroşi factori care aveau în grijă tocmai păstrarea folclorului, tocmai depoluarea sa.

În concluzie, vom subscrie părerii aceluiaşi Ovid Densuşianu, care spunea: „Folclorul nu este o simplă arhivă a trecutului, dar şi o mărturie a prezentului". De acest prezent sîntem responsabili cu toţii. Atîta vreme cît constatăm, zi de zi, că în folclorul contemporan a apărut ceva putred, ca o molimă, trebuie să acţionăm neîntîrziat, pe toate căile posibile. Poporul român ne-a dăruit un folclor inegalabil în frumuseţe şi înţelepciune. Să-l preţuim ca atare, să ne hrănim sufletul cu el, să-l îmbogăţim cu tot ce are viaţa noastră mai frumos şi mai adevărat.

LUCIA TERZEA-OFRIM
studentă, Facultatea de filologie, Bucureşti

Cîteva opinii cu sensul la urmă

Despre felul cum trebuie apărat şi păstrat folclorul nu voi scrie acum un eseu, cu atît mai puţin un studiu ştiinţific. Lipsa unei pregătiri de specialitate şi a experienţei în cercetarea acestei teme nu ne împiedică să avem însă convingeri senine şi, cel puţin din perspectiva unuia care a făcut mulţi ani gazetărie, să înaintăm cîteva propuneri în sprijinul apărării creaţiei populare, mai ales acum cînd numeroşi interpreţi au început să trivializeze cîntecul popular, din raţiuni mai mult pragmatice decît artistice. Reprezentanţii de frunte ai acestei degradări sînt, din cîte am putut afla din casete comercializate ilicit, Ion Dolănescu şi fraţii săi, Tiberiu Ceia, Tita Bărbulescu, Maria Dornescu şi alţii de seama lor care au invadat muzica românească cu producţii de cel mai îndoielnic gust.

Asemenea atentate pot fi curmate însă prin măsuri mai energice pe care forurile în drept au datoria să le aplice fără toleranţă, mai ales că unele deficienţe pot fi observate chiar în programele principalului nostru canal de difuzare a folclorului, Radioteleviziunea Română, care a excelat nu o dată prin revista de etnografie şi folclor „Mioriţa", realizată de eruditul redactor George Antohi, ori prin unele ediţii ale emisiunii de tezaur folcloric, prezentate de Marioara Murărescu. Ceea ce deranjează însă în cadrul acestei din urmă emisiuni e genericul ei, acel „vine-o mîndră pe un cal", imagine-simbol inadecvată unei emisiuni de folclor românesc, mascotă care nici latino-americanilor nu le-a venit în minte s-o folosească, deşi sînt renumiţi pentru ai lor charos şi gauchos. Pentru păstrarea nealterată a folclorului nostru, ar fi normal, aşadar, să se creeze un organism cultural-ştiinţific pentru conservarea folclorului din care să facă parte, pe lîngă personalităţi specializate în cercetarea şi urmărirea acestui domeniu de creaţie populară, şi o seamă de interpreţi şi animatori culturali care s-au distins în cadrul diverselor ediţii ale Festivalului naţional „Cîntarea României". Poate că în acest fel se vor defini mai clar atribuţiile de cercetare folclorică pe care le deţine în prezent un institut, numit impropriu, de cercetări **etnologice şi dialectologice.**

Apoi, dacă tot ne ocupăm de conservarea mediului natural din spaţiul nostru geografic carpato-dunărean, de ce nu ne-am ocupa şi de conservarea mediului nostru spiritual, care e cel al formării culturii noastre, respectiv folclorul ? Oare conservarea baladelor **Mioriţa** şi **Toma Alimoş** ori a nu ştiu cărei cutremurătoare doine să prezinte mai puţin interes decît conservarea caprei negre ? Pledez deci pentru conservarea unor vetre naţionale de folclor, ferite de stilizatori de ocazie şi de festivişti euforici. Urmărind spectacole de folclor din Vrancea şi Bucovina, dar şi din alte zone ale ţării, m-am gîndit nu o dată că bogăţiile noastre folclorice sînt mult mai mari decît ceea ce arată contemporanii.

NICULAE STOIAN

Cultura populară azi

Abordarea culturii populare şi, ca parte integrantă a acesteia, a folclorului în calitatea lor de fenomene dinamice, în continuă schimbare şi adaptare la noile condiţii socio-economice este o condiţie a înţelegerii şi a interpretării lor corecte în epoca actuală. Folclorul (cultura populară în ansamblu) nu se înfăţişează ca un „agregat de lucruri", ca o sumă de achiziţii ale spiritului uman în decursul timpului, ci ca un sistem coerent, articulat, de fapte aflate într-o strictă relaţie de interdependenţă între ele şi într-un raport de interdeterminare cu ansamblul socio-cultural al epocii. Este adevărat că folclorul românesc şi, din nou, cultura noastră populară în ansamblu nu se prezintă astăzi ca nişte vestigii, ca nişte relicve sau supravieţuiri, ci — dimpotrivă — dînd dovadă de o remarcabilă vitalitate, se manifestă ca o realitate vie, plină de forţă, convieţuind de cîteva secole cu formele culturii „majore", „de autor", „cărturăreşti", ceea ce dă culturii noastre naţionale o notă distinctă şi originală.

Este totuşi o chestiune de evidenţă că folclorul contemporan nu se mai înfăţişează şi nu se mai poate înfăţişa în acelaşi fel, nu mai poate prezenta aceleaşi caracteristici şi nu mai poate răspunde acelorasi funcţii ca pe vremea lui Alecsandri şi nici măcar ca în urmă cu patru-cinci decenii. Schimbările radicale produse în structura societăţii româneşti odată cu crearea statului român modern şi, mai ales, după 23 August 1944 s-au repercutat în chip direct în modul de funcţionare şi de existenţă a culturii noastre populare. S-au produs, în timp, acele „mutaţii funcţionale" despre care se vorbeşte în folcloristica modernă, care au salvat de la pieire anumite categorii folclorice, asigurîndu-le nerecitatea, vitalitatea chiar azi. În acelaşi timp, modificările de substanţă petrecute în statutul creatorilor şi consumatorilor de folclor, ca şi în ceea ce priveşte ocaziile de performare a folclorului au condus la modificări în însăşi modul de existenţă a culturii populare azi.

La o privire de ansamblu se pot distinge, acum, în mulţimea manifestărilor socotite, printr-o înţelegere tradiţională a conceptelor şi prin lărgirea lor peste marginile permise, trei categorii distincte de fapte considerate, indiscriminatoriu, „cultură populară".

Este vorba, mai întîi, de **cultura populară tradiţională,** concretizată, pe de o parte, în inestimabilul tezaur de texte folclorice şi de obiecte etnografice şi de artă populară conservate în arhivele şi muzeele noastre, probabil printre cele mai bogate şi mai preţioase din lume şi, pe de altă parte, de acele manifestări de cultură populară care continuă să existe, vii, în realitatea satului românesc contemporan.

În paralel, s-a dezvoltat **o pseudocultură populară,** care mimează în registru minor cultura populară autentică, dar cu care nu are, uneori, nici o legătură. La nivelul folclorului literar şi muzical două sînt direcţiile de manifestare ale acestei pseudoculturi. Este, pe de o parte, aşa-zisul „folclor" lăutăresc sau de mahala, care nu are absolut nimic comun cu spiritualitatea românească, fiind mai degrabă ceea ce s-ar putea numi folclor ţigănesc de expresie românească. Sînt, pe de altă parte, acei interpreţi români de muzică populară care, făcînd grave concesii prostului-gust, spiritului comercial, aruncă pe piaţă mostre de banalităţi, obscenităţi şi trivialităţi care, din nou, nu au nimic comun cu spiritul adevărat al artei şi creaţiei populare autentice româneşti.

Se poate vorbi, în sfîrşit, dar cu deplin temei, de o **cultură populară desfăşurată în cadre instituţionalizate,** înţelegînd prin aceasta, pe de o parte, manifestările folclorice din cadrul Festivalului Naţional „Cîntarea României" şi, pe de altă parte, canalele mass-media de transmitere a muzicii populare (mai ales) — Radio, TV, Electrecord.

Este evident că aceste trei sectoare ale culturii populare româneşti contemporane nu există independent unul de celălalt şi că, prin urmare au loc frecvente treceri dintr-o zonă în alta. Cea dintîi constituie izvorul nesecat al ultimelor două, fiind, la rîndul său, în chip aproape firesc şi inevitabil, influenţată de acestea, într-un proces care s-a numit cu un termen mai mult sau mai puţin nimerit **poluarea folclorului.** S-ar părea că **degradarea folclorului,** în formele pseudoculturii populare menţionate mai sus, scapă de sub orice control, dar este întristător să vezi pe promotorii notorii ai unor astfel de subproducţii artistice (Gabi Luncă, Romica Puceanu, Ion Dolănescu, Tiberiu Ceia ş.a.) capete de afiş ale unor spectacole girate de organisme municipale sau judeţene. După cum la fel de păgubitoare este editarea pe discuri în sute de mii de exemplare, a unor asemenea specimene, ceea ce dă interpreţilor statutul de înalt profesionalism, iar producţiilor lor — girul unei instituţii de cultură.

Problemele culturii populare azi sînt multiple şi dificile iar găsirea soluţiilor presupune, în primul rînd, înţelegerea corectă a fenomenului, în toată complexitatea lui, dintr-o perspectivă ştiinţifică modernă.

Dr. N. CONSTANTINESCU
Lector universitar

atelier literar

de Geo Dumitrescu

E. Ghițeanu : Cele mai multe sînt improvizații grăbite și facile, fără densitate și adîncime. Citeva se apropie de poezie („Simbol", „Autobiografie", „Parabola"). Aveți nevoie de o studioasă ucenicie, pe cărțile maeștrilor din toate timpurile și de pe toate meridianele. Scrieți mai puțin, citiți mai mult. Și țineți-ne la curent.

M. Stelorian : Cele care sînt mai „ale dv." (prin tematică, versificație, stil, etc.) rămîn într-un plan modest și convențional. Celelalte două, cu o alură mai îndrăzneață, mai actuală, mai interesantă, par oarecum „auzite"... Să vedem ce mai urmează.

A.I. Oprea : Un fel de acuarele, ușor diluate, „poetice" cu tot dinadinsul (pînă la convenționalism, uneori...), alteori, exterior decorative, nu lipsite, totuși, de grație și frăgezime, cele mai reușite, care marchează și un spor de concentrare, de densitate : „Tatuaj", „O rază", „A fi", „Pastel" „Insomnie".

D. Nemira : E un firav „halo" în jurul unora din texte (mai cu seamă, „Fuga"). Ceea ce supără cumva, în general, e o anume căutare (inabilă, vizibilă) de efecte, de „mister", o oarecare prețiozitate.

DER : „Pelerinul", „Amandi".

D. Macriș : Versificări relativ abile, dar temele și modalitățile de expresie rămîn modeste și desuete.

Cornelia Toma : Există unele semne de talent, în versurile dv. Sînt vizibile, însă, de asemeni, mari lipsuri în planul culturii, al informației, al pregătirii intelectuale, fără de care zestrea nativă nu se poate împlini, nu se poate pune în valoare cum trebuie. E cazul, deci, să dedicați lecturii și studiului (chiar continuării studiilor) cea mai mare parte din timpul dv. Din cînd în cînd, reveniți (dar recurgeți, vă rugăm, la o mașină de scris).

Laurențiu Lidia : Am primit (ni s-au părut mai slabe, în noua formă !... Dar vom alege totuși ceva). Nu ne-ați răspuns, însă, la întrebarea cu privire la semnătură (mai clar : care este numele de familie ?).

Paul Gon : Ne-am oprit la „Autoportret", „Despre Patrie", „Despre piatră", în care există, mai mult sau mai puțin definită, mai mult sau mai puțin eficientă, tendința de a „organiza" o semnificație. Tendință absentă în celelalte piese, care optează pentru variate (și vetuste) produse ale dicteului automat.

T. Nechiti : „Rugul poeziei" arată, într-o măsură, capacitatea de a crea o atmosferă. Nu vă ajută, însă, îndeajuns, nici experiența condeiului, nici experiența lecturii și a studiului în domeniul poeziei. Încercînd să remediați aceste neajunsuri, veți obține, poate, rezultate mai bune. Merită să încercați.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎNTOARCE-TE

Întoarce-te
nu mai vreau toamna
să mă învăluie în cădere
și-n moarte

prea mult noroi
pe fața stelelor se-aruncă
și ploile s-au întors în noi

întuneric...

peste inima mea ai căzut
toamnă
și nu mai știu sub care copac
mi-a adormit printre frunze
iubirea.

EMILIA MOLDOVAN AMARIEI

VIAȚĂ

Înainte de-a fi
eram atît de gol
încît
mi-era rușine să fiu.
Acum
degeaba mi-am pus pe mine
un trup
dacă timpul
mi-l tot murdărește
cu fire de nisip...

CONSTANTIN SAVIN

ILUZIE

De ce crezi că norii
au ceva împotriva ta ?
Erai foarte liniștit, nici
nu-i vedeai, sigur
te gîndeai la altceva
Acum ai intrat în panică
Încearcă să vezi
în continuare
un oraș, un balaur,
degetele iubitei.

MONICA MARIN

PARABOLĂ

Fata crede în iubire întotdeauna
la persoana întîi,
în vreme ce șoimul îmblînzit,
cu gheare aurite și canafi de mătase,
crede la persoana a treia depărtarea.
Nu pot să-i întind drept cupă
și capcană — ulciorul.
Și dacă într-o zi, zbătîndu-se,
va pleca șoimul meu,
degeaba vor bea porumbeii,
degeaba va cobori într-un picaj
rîndunica,
oferindu-mi fulgi albaștri din cetatea-i
de lut.

MIHAELA COSMETTO

FLAGRANT

Capelmaistrul și-a uitat
batista dantelată
lîngă sînul tău
Nu încerca să roșești
în fața acestui mare adevăr
Adu sărurile
și deschide geamul
să iasă fluturii.

LAURENȚIU SPERANȚA

PROIECT DE CONTINUITATE

Din adînc
mă mistui spre alte tainițe
alunecos ca mîinile unui orb
pe obraz străin

printre dovezile lăsate
numai tăcerea
cu chip de om.

COSTIN GRIGORAȘ

Portret de artistă

S-a stins, la 1 noiembrie 1986, la orele 4 dimineața, în vîrstă de 88 de ani o mare slujitoare a scenei românești și un om de excepție : Sorana Țopa. Recitesc dedicația pe care Camil Baltazar a inscris-o, în 1929 pe volumul său de poezii „Cina cea de taină" : „Soranei Țopa, vulcan în erupție, care se distruge de propria-i lavă, cu dragoste și prietenesc omagiu". S-a născut la 14 februarie 1898 în tîrgușorul moldovenesc Podul Turcului, tatăl ei fiind Panaite Țopa, „negustoraș, hangiu", iar mama Ioana Țopa, născută Boghiu, „casnică", (cum rezultă dintr-o mărturisire) care a adus pe lume o droaie de copii, apoi murind de timpuriu. A fost botezată Anica (Ana), dar în timpul primului război mondial „niște prieteni" au cunoscut-o mai bine și au început a-i spune sora Ana, iar pînă la urmă Sorana. Școala primară a urmat-o la Podul Turcului, a continuat-o la Bîrlad, apoi la București, unde locuia o soră mai mare. Aci a fost dată la o școală profesională „urmată cu chiu cu vai", căreia însă i-a „pus stop", căci își pusese în gînd să se facă actriță, cu toată opoziția acerbă a tatălui ei. A dat deci examen la Conservatorul din București, unde... a fost respinsă. Comentariul Soranei : „N-aveam deloc mutră de viitoare artistă". A venit primul război mondial, fratele mai mare și tatăl au fost mobilizați, mama murise, iar Sorana Țopa a trebuit să se întoarcă acasă și să aibă grijă de cei patru frați și surori mai mici, trăind „experiența teribilă din spatele frontului, răspunderea grea, apoi tifos exantematic, mizerie..." La sfîrșitul războiului s-a dus la Iași și a fost admisă la Conservator, urmînd cu profesorul State Dragomir, „om de vastă cultură, actor slab, bun profesor". L-a avut coleg pe Gheorghe Calboreanu. La sfîrșitul primului an, s-a prezentat la examen. „În comisie, printre alte somități, se afla și Sadoveanu și Ion Petrovici". I s-au oferit atunci două angajamente, la Teatrul Național din Iași și la cel din București. A ales Iașul și a început să joace, ulterior trecînd la Teatrul Național din București, a cărei societară a devenit.

Istoricii teatrului românesc nu au uitat-o. În vol. VII din „Teatrul românesc" (1978), al neobositului răscolitor de arhive și cronicar al scenei care a fost Ioan Massoff, numele artistei apare de 23 de ori. Este vorba, firește, mai ales de rolurile interpretate, dar și de două mențiuni care îi atestă rectilinitatea convingerilor. După cum se știe, la 10 februarie 1938 regele Carol al II-lea a instaurat dictatura personală, la care de mult năzuia, iar zece zile mai tîrziu a decretat o nouă Constituție. Artiștii Teatrului Național, ca și alți „slujbași", primesc dispoziția să depună jurămînt pe acest act. Din „dosarul depunerilor de jurămînt", cercetat de Massoff, rezultă că „Sorana Țopa a refuzat depunerea jurămîntului" (p. 317). Cu o lună mai înainte, în timpul guvernului Goga-Cuza, Ministerul Cultelor și Artelor dispusese să se pună în scenă o piesă de teatru cu caracter șovin, rasist. „Distribuită în această piesă, Sorana Țopa a refuzat rolul, apreciind ca inoportună reprezentarea unei piese care poate incita la ură ; pentru «refuz de rol», actrița a fost amendată cu leafa pe 15 zile" (p. 315). Sorana Țopa avea această „ciudățenie", neobișnuită printre colegele ei, că nu alerga după roluri și refuza cele potrivnice crezului ei artistic și omenesc. La 49 de ani, în plin deceniu obsedant, cînd se nega adesea ceea ce azi venerăm din patrimoniul cultural și se promova uneori nonvaloarea sorcovită, s-a împotrivit și a fost pensionată. De atunci, „doamna Sorana", cum îi spunea Marin Preda, a dat lecții particulare de actorie și a meditat.

Sorana Țopa a fost membră a Societății Scriitorilor Români. A început prin a scrie și a publica poezii, a scris articole despre teatru, a evocat colegi de breaslă, a răspuns la interviuri, ba și-a făcut și un autoportret în revista „Gong" din 14 martie 1947. Pe scena Teatrului Național, în timpul directoratului lui Liviu Rebreanu, i s-a reprezentat piesa de adînci semnificații „Călătorie în întuneric" (1943), distinsă cu premiul teatrului și publicată de instituție. A mai scris „Neguțătorii de iluzii", „Appassionata", „Vila tăcerii". În 1947 i s-a publicat, cu sprijinul acad. Alexandru Rosetti, piesa „Omul ascuns", la Editura Fundațiilor. O trilogie de piese de teatru, care dezbate sensul vieții și năzuiește la moartea omului vechi din noi urma să apară la Ed. Cartea Românească, dar moartea lui Marin Preda a făcut ca acest proiect să eșueze, manuscrisul fiind depus actualmente la Biblioteca Academiei.

I. M. ȘTEFAN

„Cîntarea României"

De la reflexie la reflecție

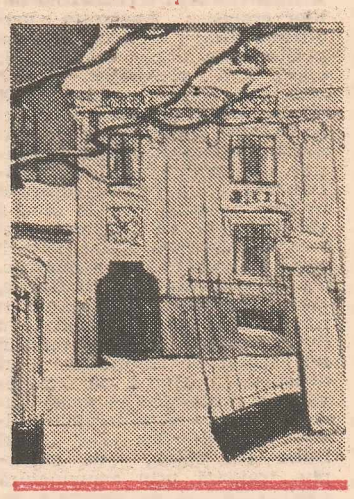

Începută dintr-un pariu cu sine însuși (pe cînd avea 35 de ani), cariera artistică a pictorului amator Romeo Calancea a putut revela în scurtă vreme o reală vocație. Odată cu primele prezențe în expoziții colective — era anul 1965 — se vădea că un amator de pictură devenise un valoros pictor amator. Bineînțeles că metamorfoza a presupus, înainte de toate, un oarecare talent, șlefuit și amplificat pe parcurs. Dar a mai presupus și o anume raportare la lume, un anumit sistem de valori ce urmau să fie sublimate în actul-artistic, o viziune bine cristalizată asupra realității concrete sau istorice pe care pictorul și-a asumat-o întru transpunerea artistică. În toate acestea au intervenit maturitatea și un solid fundament cultural, care i-au permis lui Romeo Calancea obținerea cu ușurință a unei identități artistice, iar operei sale — o inconfundabilă originalitate în lumea atît de diversă a picturii naive.

Consistența mesajului pe care-l avea de transmis prin tablourile sale, vigoarea universului tematic pe care și l-a ales spre explorare cu mijloace artistice precum și stabilitatea stilistică a perspectivelor din care și-a apropiat acest univers — toate acestea sînt confirmate prin întinderea operei sale (peste 600 de tablouri), mereu proaspătă și mereu „alta" dar în cadrul acelorași paradigme culturale. Acestea sînt, pentru Romeo Calancea, folclorul și istoria — stîlpii inegluctabili de rezistență ai întregii spiritualități bucovinene în care-și are sorgintea, nici nu se putea altfel, și pictorul naiv sucevean. Demersul lui se vrea o perpetuare sub semnul contemporaneității a vechii tradiții de pictură pe sticlă consacrată la Arbore. Romeo Calancea nu ezită să proclame acest lucru (mai sînt doar cîțiva asemenea succesori ai tradiției de la Arbore), dar — ceea ce este mai important — opinia sa tranșantă în această privință are o deplină acoperire în practica actului artistic pe care-l întreprinde. De-aici larga recunoaștere a tablourilor sale, consfințită în numeroase participări și premii la expoziții naționale și internaționale.

Nefăcînd un mister din ce vrea el să fie și, de fapt, este prin propria-i operă, tot astfel, Romeo Calancea oprește procesul transfigurării artistice dincoace de limita absconsului suficient sieși. Ca urmare, lumea artistică creată de pictorul sucevean este în corespondență directă cu lumea reală, pe care, astfel, tablourile sale doar o re-compun, oferind o imagine vie a locurilor și oamenilor acestui colț de țară în ipostaze simbolice : nunțile, horele și muncile, orașul și satul, eroi ai istoriei trecute și ai vieții spirituale prezente, natura inedită și nelipsita pipă. Pentru ca toate acestea să ne pară „așa cum sînt", pictorul pe sticlă lucrează în „oglindă". Este și acest gest un simbol al reflecției continue căreia Romeo Calancea i-a căzut, ireversibil prizonier, un gest de consecventă introspecție, de sondare a resurselor spirituale proprii cu ajutorul și prin prisma marilor fundamente culturale care în cazul lui sînt, cum spuneam, folclorul și istoria.

Rezultatele acestei introspecții sînt chiar tablourile, prin intermediul cărora pictorul își asumă curajul unei confruntări cu lumea, făcînd publice stări de spirit și perspective de gîndire ce aparțin, de fapt, intimității sale. Așa se face că expoziții ad-hoc Romeo Calancea sînt permanente chiar la locul său de muncă — nu altul decît foarte frecventata agenție „Tarom" din Suceava. Aici, în această Agoră sui generis, în plină privire și trecere a călătorilor, Romeo Calancea își expune ceea ce are el mai intim, mai personal și mai scump : propria viziune despre lume. Odată receptat, mesajul tablourilor lui Romeo Calancea se răsfrînge asupra privitorului asemenea luminii la traversarea sticlei picturilor sale, într-o trecere de la reflexie la reflecție.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Opera Română

● Opera **Nunta lui Figaro** de W. A. Mozart este programată vineri 7 noiembrie (ora 18), cu Lucian Anca la pupitru, avînd ca principali interpreți pe Monica Teodorescu în Rosina, Alexandru Moisiuc (debut în Figaro), Nicolae Urziceanu (Contele), Adriana Alexandru (debut în Cherubino), Gerda Radler (Suzana), Lucia Cicoară (Marcellina), Corneliu Fănățeanu (Basilio).

● Cu Anatol Covali în rolul titular, Cornelia Pop (Elisabeth), Lucia Țibuleac (Venus), Gabriel Năstase (debut în Walter), Dan Zancu (Biterolf). — sîmbătă 8 noiembrie, la ora 18, din repertoriul wagnerian — **Tannhäuser.** Conducerea muzicală Cornel Trăilescu.

● Pentru copii, **Petrică și lupul** de Prokofiev și feeria **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, în viziunea regizoral-coregrafică a Alexei Mezincescu. Primul balet are ca principali interpreți pe Gheorghe Angheluș, Mihaela Țigănuș, Doina Bunoiu, Silvia Dinu, iar al doilea — pe Gabriel și Cristina Opincaru (debut în rolurile Karl și Gerda) și Doina Acsinte. Duminică, 9 noiembrie, la ora 11.

● Duminică seara, ora 18 **Lucia di Lammermoor** de Donizetti, cu Victoria Bezetti (Lucia), Florin Georgescu (Edgardo), Emil Iurascu (Enrico), Nicolae Florei (Raimondo), Gabriel Năstase (Arturo), Ruxandra Vlad (Alisa), Marcel Angelescu (Normanno). La pupitru Constantin Petrovici.

● **Otello** de Verdi — un spectacol reprogramat, la care biletele planificării inițiale rămîn valabile ; din distribuție notăm pe Ludovic Spiess (Otello), Vasile Martinoiu (Iago), Monica Teodorescu (Desdemona), Florin Diaconescu (Cassio). Dirijează Cornel Trăilescu.

● Artistul poporului din R.S.S. Letonă, basul **Vaționas Daunoras** cîntă în Mefisto din **Faust** de Gounod, marți 11 noiembrie (ora 18). În celelalte roluri își dau concursul Ștefăniță Lascu (Faust), Elena Simionescu (Margareta), Gerda Radler (Siebel), Lucian Marinescu (Valentin). Conducerea muzicală aparține dirijorului Carol Litvin.

● Miercuri 12 noiembrie, la ora 18, baletul **Giselle** de Adolphe Adam, cu Anne Marie Vretos, Ștefan Bănică Mihai Spiridonescu, Mălina Andrei, Rose Marie Both, Gabriel Opincaru. La pupitru Carol Litvin.

● Lucia Țibuleac, Constantin Ene și Vasile Martinoiu vor fi Floria Tosca, Mario Cavaradossi și, respectiv, Scarpia — în **Tosca** de Puccini de joi 13 noiembrie (ora 18). Dirijează Cornel Trăilescu.

Veche și atît de nouă: acupunctura

De curînd, s-a desfășurat în Capitală, bucurîndu-se de o participare impresionantă, cel de al V-lea Simpozion național de acupunctura. Tematica propusă polarizînd un mare număr de specialiști — medici, biofizicieni, chimiști, biologi, fizicieni, ingineri electroniști și automatiști din întreaga țară, acupuncturii români afirmîndu-se în toate direcțiile în care evoluează în timpurile moderne această milenară metodă terapeutică. S-a bucurat, totodată, de o largă participare internațională, de la profesori din patria de origine a acupuncturii, din China, la specialiști din centre medicale reputate, unde se înregistrează o remarcabilă experiență, din Uniunea Sovietică, Pakistan, Franța, Belgia, Finlanda, Danemarca, Austria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, ca o dovadă a prestigiului acupuncturilor noștri peste hotare.

Manifestarea științifică din toamna aceasta a marcat și un alt eveniment, cercul de acupunctură devenit **secție** a Uniunii Societăților de Științe Medicale, loc binemeritat (și demult așteptat) de experiența îndelungată și de rezultatele obținute de acupunctură, un act necesar dat fiind faptul că, din 1979, de cînd s-a instituționalizat inițierea și pregătirea medicilor în acest domeniu, prin Centrul de perfecționare a personalului sanitar superior, au absolvit cursurile peste 1 000 de medici. Nu putem să trecem cu vederea evenimentul, fiind o idee pentru care revista noastră a militat, încurajînd, de-a lungul anilor, în paginile ei, eforturile acelora care, în numele sănătății oamenilor și al științei au impus acupunctura în medicina românească.

Cercetări și soluții originale

În consecință, simpozionul a fost și o oră de bilanț. În **Cuvîntul (lor) înainte,** doi prestigioși acupunctori, dr. C. Ionescu — Tîrgoviște și dr. Dumitru Constantin, au marcat admirabil momentele-cotitură ale scurtei istorii, dar între cele mai vechi de pe continentul nostru, a acupuncturii în România. Încă din 1934 și 1937, s-au publicat lucrări de informare, datorate dr. N. Vătămanu, iar cu 40 de ani în urmă, dr. Ion Bratu susținea, în cadrul unor manifestări științifice din țară și din străinătate, comunicări ce pledau pentru existența unei baze biologice a acupuncturii. Practician inspirat, lui îi datorează medicina noastră o serie de soluții originale în această direcție. I-a urmat prof. dr. N.N. Gheorghiu — un adevărat mentor —, și dr. Cristea Dragomirescu, înființînd, împreună, (în 1958) cel dintîi serviciu experimental de acupunctură în cadrul Policlinicii „Colțea" din București, nucleu ce a deschis nu numai medicilor o nouă perspectivă și noi speranțe acolo unde medicina clasică alopată oferea nu o dată decepții, dar mai ales bolnavilor. În 1972, cei doi publică primele rezultate ale utilizării acupuncturii ca analgezie în chirurgia obstetrică și ginecologică. Sînt secondați, numai la un an, de prof. dr. George Litarczek, șeful secției de anestezie și terapie intensivă a Spitalului „Fundeni", care aplică o soluție originală de obținere a analgeziei prin acupunctură. La peste încă un an, dr. Dumitru Constantin aplică pentru prima dată o astfel de analgezie într-o operație de amigdale, prilej cu care descoperă efectul de suprimare temporală a reflexelor faringian și velo-palatin prin stimularea unor puncte de acupunctură, argument științific de foarte mare importanță în vederea utilizării metodei în anestezie.

Continuînd lucrările doctorului Ion Bratu, privind relația dintre acupunctură și glandele endocrine, dr. C. Ionescu-Tîrgoviște va preciza existența unei legături între cortico-suprarenală, pancreas și tiroidă ale căror secreții pot fi controlate prin utilizarea anumitor puncte active. Concomitent, studiază proprietățile electrice din punctele active iar împreună cu dr. Dumitru Constantin, a cărei specialitate principală este neuropsihiatria, studiază modificările electrice din punctele active în nevroze, de unde noi speranțe în tratarea acestor persistente și insidioase maladii ale secolului. În ultima perioadă, a pus la punct o tehnică de înregistrare a potențialelor profunde din punctele active sub formă de **electroacupunctogramă** (EAG), tehnică ce se întrevede a fi un moment de cotitură în studiul acupuncturii, asupra căreia vom mai reveni. Dr. Dumitru Constantin în baza unor cercetări proprii formulează conceptul de **electroreglare** ca mecanism de acțiune al acupuncturii. Plecînd de la ideea că acupunctura realizează o reechilibrare optimă a energiilor în stare de relaxare somatică și psihică, imaginează o metodă și un aparat de stimulare a punctelor active cu energii modulate după pattern-ul bioelectric cerebral propriu **(bioalfapunctura).**

Preocupați cu aceeași intensitate de fundamentarea științifică a terapeuticii orientale verificate, ca efect, de 5 000 de ani încoace, independent unul de altul, un medic din Galați — dr. Virgiliu Bâgu — și unul din Herculane — dr. Tiberiu Răibuleț au încercat, și-au reușit, să „vizualizeze" meridianele de acupunctură prin metode ultramoderne ale medicinii nucleare. Contribuție originală în domeniu, recunoscută internațional, medicinii românești. Dr. Th. Caba din Călan vehiculează idei remarcabile despre biocîmp și bioenergie, drept mecanisme ale acupuncturii.

Se poate vorbi chiar despre anumite școli în școală, despre cîteva centre deosebite, ce se dezvoltă în jurul unor mentori, impunînd contribuții însemnate, așa cum este cel din Galați, coordonat de dr. Virgiliu Bâgu, cel de la Timișoara, coordonat de dr. Carol Quint, cel de la Focșani, coordonat de dr. Dragoș Popovici, remarcat prin efortul extinderii acupuncturii în practica medicală în raza județului, întocmai cum se remarcă și dr. Ștefan Popa Vasile pentru rețeaua creată în zona Bistrița Năsăud iar dr. V. Moraru pentru înalta calitate a tratamentelor și cercetărilor inițiate la Techirghiol, ori dr. Rodica Vișinescu la Constanța, dar cîți alții din București ca și din numeroase localități ale țării.

La Teremia Mare ca și la București

Tematica — poate prea vastă pentru un simpozion **(Bazele biofizice ale acupuncturii ; Acupunctura în tratamentul bolilor cronice ; Analgezia prin acupunctură)** ; ceea ce a frînat posibilitatea unui schimb de opinii mai consistent asupra comunicărilor —, a întrunit 200 de lucrări. Expuse în plen ori pe postere, nu puține, cum spuneam, de o marcantă originalitate, au pus în lumină larga pătrundere a practicii acupunctice în țara noastră, pînă la nivelul dispensarelor de cartier și al celor rurale. Încă o idee pe care revista noastră a susținut-o. Cu ajutorul acupuncturii, firește, bine minuite, cu pricepere și răspundere, se pot rezolva, în mediul sătesc — unde medicii nu dispun de laboratoare ori aparatură modernă de investigație și tratament — crize dureroase acute cît și terapia multor boli cronice. Dr. Aurel Daha din Glina, de exemplu, tratează prin acupunctură copii suferinzi de enurezis, această boală atît de controversată sub raportul cauzelor cît și al formulei terapeutice. S-a îndreptat mai ales asupra celor mai rebele de natură funcțională, fără o cauză organică depistată. „Vindecările reale obținute în 6 cazuri care, anterior fuseseră supuse, fără rezultat, lă întreagă claviatură a terapiei medicamentoase, coroborate cu datele din literatură, contribuie la considerarea acestui tratament drept cel mai eficient" este concluzia sa. În același timp, conchide că posibilitatea tratării prin acupunctură a acestei infirmități a copilăriei, de a pierde urina în timpul somnului, uneori prelungindu-se și după vîrsta de 20 de ani, „pune noi probleme de interpretare" a cauzelor, permițînd „orientarea spre existența unor perturbări în sistemul bioenergetic informațional al organismului în cadrul căruia acupuncturii îi revine tocmai menirea de a contribui la armonizarea acestor dereglări".

La Teremia Mare, jud. Timiș, în cadrul microstațiunii balneare, dr. Dan Anastasiu integrează, și el într-o formulă inedită, acupunctura în tratamentul complex al reumatismelor cronice, asociind în punctele active un unguent — **Iodtermin** —, pe care l-a creat, avînd în componență apă geotermală din sonda 8 Teremia Mare. Efectele asupra unui număr de 125 pacienți cu diferite forme ale bolii îi îndreptățesc eforturile și strategia terapeutică. Într-un spital mic, precum cel de la Baia Sprie (jud. Maramureș), dr. Adrian P. Adam înregistrează succese în astmul bronșic și bronșitele astmatiforme ale muncitorilor expuși la pulberi cu siliciu care întreține boala. Una din concluziile sale, ce merită, credem, atenția medicilor de specialitate (boli interne, pneumologie, alergologie), fiind aceea că pentru bolnavii corticodependenți acupunctura se dovedește ineficientă. (Tot astfel cum, dr. C. Ionescu-Tîrgoviște a constatat că nu este eficientă, producînd chiar perturbații grave, diabeticilor dependenți de insulină, ceea ce repune în fiecare caz, pentru oricare acupunctor, problema responsabilității). Oricît au fost de variate și de inedite comunicările, nu se înțelege — iar comitetul de organizare, format din reputați medici, a imprimat această linie simpozionului — **nu trebuie să se înțeleagă** că acupunctura ar fi un panaceu universal. De aceea, pentru a-i mări efectul terapeutic, se și încearcă atîtea variante și experimente în cuplarea ei cu alte și alte metode și tehnici din medicina populară, naturistă, clasică și modernă). Tînărul medic Virgil Suru de la Dispensarul urban nr. 5 din Reșița, cucerit de acupunctură încă de pe vremea studenției, la Timișoara, o aplică într-un registru mare de boli cronice, angajîndu-se, în același timp, într-o inedită cercetare de „termometrie cutanată". Cu ajutorul biotermoanalizorului BTA3, de concepție dr. Ioan Mogoș, studiază comportamentul termic al unor puncte și zone energetice luate în considerare pe criterii tradiționale și corespondentele lor cu categoriile de patologie clasică, vizînd prin aceasta „aflarea unor punți și corespondențe de la medicina tradițională la cea clasică". Dr. Maria Ciuchi, din Galați, confirmă, la rîndu-i, marea utilitate a practicii acupunctice în cadrul unui dispensar teritorial. Experiența sa în Dispensarul nr. 14 comasat, ce asigură asistența medicală pentru o populație cu medie de vîrstă în jur de 57 ani, prevalînd astfel bolile cronice, mai ales suferințe ale aparatului locomotor, se referă la perioada aprilie 1985 — aprilie 1986, și la o cazuistică alcătuită din 123 bolnavi. A scutit mulți oameni de suferințe, fără nici un fel de medicație, fără efectele ei secundare, la un preț minim, doar cu investiția de muncă, devotament, pricepere, pasiune a doctoriței.

Îndrăzneală și inventivitate

Pentru oricine s-a aflat în sală, ori parcurge ansamblul comunicărilor, constată o resursă inepuizabilă de idei și soluții în care medicii noștri, stăpîni pe domeniu și pe o mare cantitate de informație asupra destinului modern al acupuncturii, așează propriile contribuții. Atacînd un registru tot mai amplu din vasta categorie a bolilor cronice, ei imaginează, pentru a le învinge, multiple formule terapeutice. De regulă, aparținînd celor foarte stăpîni, în primul rînd, pe specialitatea lor de bază. Dr. Dumitru Beloiu de la Policlinica din str. Batiștei, București, a perseverat ani în șir asupra astmului bronșic complicat cu bronșite și enfizem. Medic primar boli interne, și, totodată, specialist în alergologie „am încercat o asociere între acupunctură și imunologie". Injectează intradermic vaccinul „Bronhodin" (un preparat polimicrobian specific) pe zonele pentru plămîn din medicina tradițională chineză obținînd efecte remarcabile. Noutatea și ineditul formulei sale, pe care o aplică de 15 ani, constă nu doar în asocierea vaccinului, deci a imunologiei cu acupunctura, ci mai ales, în modul de administrare al acestuia. Nu subcutanat, cum s-au administrat îndeobște vaccinurile, ci intradermic, procedeu relativ nou în medicină. Dr. Oliviu Arnăutu de la Spitalul orășenesc din Codlea, utilizează, în schimb, pentru aceeași categorie de bolnavi, corticodependenți, infiltrațiile cu Diprophos pe punctele de acupunctură, ceea ce a condus la „ieșirea din criză a pacienților și la distanțarea considerabilă a puseelor critice". Dr. Iosif Dugeniuc, de la Spitalul județean Bistrița, asociază în tratamentul spondilozei cervicale acupunctura cu Gerovital H3. Bolnavii, urmăriți timp de un an, au dovedit, față de un lot martor, căruia s-a aplicat doar tratamentul acupunctic tradițional, rezultate superioare. În domeniul oftalmologiei, dr. Ștefan Stîngaciu, de la același spital aduce o incontestabilă noutate, prin încercarea de a fundamenta o nouă metodă de tratament — **iridoterapia.** Dacă irisul este utilizat în scop diagnostic de aproximativ 400 de ani (zicala „privește-mă în ochi ca să-ți spun ce boli ai", fiind o deplină realitate și nu o fantezie), informațiile culese prin studiul acestuia, dovedindu-se, extrem de utile homeopaților și acupunctorilor, prin similitudine și cu toate celelalte microsisteme ale acupuncturii (auriculopunctura, facionazopunctura, podopunctura, scapulopunctura etc), s-a gîndit că respectiva parte ar putea fi utilizat și în scop terapeutic. În acest sens, a imaginat un aparat care emite fascicule luminoase ce pot fi modulate în frecvență, intensitate, lungime de undă, durată a stimulării, cu care a stimulat zone din iris descrise în hărțile de iridiagnostic, ținînd cont de legile acupuncturii, de bioritmul meridianelor afectate. Experimentul său continuă. Un colectiv de ciberneticieni și medici au conceput sistemul ACUTRA, în vederea realizării unei baze de date medicale menite să cuprindă toate cunoștințele necesare medicului de specialitate în aplicarea tratamentelor prin acupunctură. Să-i pună la dispoziție mijloace rapide de acces, selectîe și consultare a datelor. Calculatorul devine din ce în ce mai mult un instrument indispensabil celei mai străvechi metode terapeutice. ACUTRA, de pildă, îi poate servi medicului, într-o fracțiune de secundă, afișarea grafică a meridianelor și punctelor implicate în tratamentul vizat. La această realizare românească ne vom opri mai pe larg, într-un articol viitor.

Tot mai mulți interniști și cardiologi adoptă sisteme acupunctice în hipertensiunea arterială ca și în alte maladii ale inimii. Un colectiv de specialiști de la Spitalul clinic de recuperare din Iași au experimentat, pe un lot de 70 de pacienți, metoda japoneză Ryodoraku, mai recent pătrunsă în literatura noastră de specialitate, iar în Clinica medicală I din Cluj-Napoca, sub conducerea dr. Roman Vlaicu, se utilizează curent terapeutica tradițională chineză în hipertensiune ca și într-o largă patologie. La București, în Centrul metodologic de acupunctură, sub conducerea dr. Florin Brătilă, s-a ajuns la o cazuistică însemnată — 100 de persoane — și la concluziile importante privind răspunsul favorabil, față de toate medicamentele alopate (costisitoare și, de cele mai multe ori insuficiente) în boala ulceroasă, în apropiere toate stadiile ei.

Un interesant studiu s-a efectuat și în Spitalul de boli infecțioase „Prof. dr. V. Babeș" din Capitală, de către medicii Aurelia Bănică, C. Ionescu-Tîrgoviște, Gheorghe Marinescu, privind hepatita virală tip A — forme medii și ușoare — tratate pentru prima dată în România prin acupunctură. Cercetarea comparativă pe loturi egale — după cea mai riguroasă metodologie științifică —, vizînd 57 de cazuri supuse terapiei clasice (Apilarnil, polivitamine, mecopar, tratament simptomatic) și 57 — celei tradiționale chineze. (Diagnosticul a fost stabilit epidemiologic, clinic și prin teste de laborator). Se apreciază că rezultatele au fost mai bune, în tratamentul acupunctic. Simplu și economic, ele se întemeiază pe stimularea capacității de apărare a organismului și a răspunsului imun la agresiunea virală. Tabloul se completează, dacă alăturăm acestui experiment și rezultatele obținute de un alt colectiv — dr. Nicolae și Olga Radu, respectiv de la Spitalul „Griviță" din București și Dispensarul medical comunal Văleni-Olt, în tratamentul acupunctic al hipersensibilității de tip I. Cazuistica lor, formată din 27 de bolnavi, dintre care cei mai mulți beneficiaseră anterior de tratamente antialergice alopate sau de procedee de desensibilizare, a răspuns în totalitate pozitiv. De altfel, este abordată și în alte maladii dermatologice cronice, încăpățînate, rebele la tratamentele medicamentoase cunoscute. Dr. C. Quint, de la I.M.F. Timișoara, a încercat acupunctura în panaritiile complicate, cu evoluție trenantă, ocupîndu-se de 44 de cazuri pe parcursul a 6 ani. I-a salvat astfel pe unii de la amputarea degetelor. Dr. Barbu Popescu, de la Spitalul militar din Craiova, a atacat prin acupunctură marea problemă a dermatologiei și imunologiei — psoriazisul. A înregistrat, la 70 de bolnavi din 75 cîți a tratat, răspunsuri încurajatoare, scutind de riscuri pe cei cu potențial alergic la medicamentele interne sau externe ce se administrează curent în asemenea maladii. În unele cazuri, conchide medicul, s-a dovedit superioară formulelor clasice. Și Dr. Maria Crețu de la Policlinica din Piatra Neamț enumeră un șir de rezultate pozitive în bolile de piele — în hiperhidroză (20 cazuri), în epidermofiția plantară cronică, în zona-zoster (40 de cazuri), fără nici un alt medicament, în prurit cutanat (22 de cazuri), în prurit alergic nocturn, în normalizarea somnului la bolnavii cu insomnie în psoriazis, în leziunile urticariene, opinînd că „în dermatologie acupunctura rămîne o metodă terapeutică preferabilă, eficientă și economică". De altfel, teritoriul insomniilor de diferite cauze, ca și teritoriul neurologiei și psihiatriei este intens abordat de către acupunctori. Așa cum am mai subliniat, cele mai bune bilanțuri fiind, de partea specialiștilor în domeniu. Ca un exemplu din multe altele, dr. Iren Marinescu de la Spitalul de neuro-psihiatrie din Brașov, în colaborare cu dr. Dumitru Constantin de la Spitalul militar central din Capitală, a avut în studiu, în intervalul a 3 ani, 320 de convalescenți cu hemiplegii în urma unor accidente vasculare cerebrale, traumatice, hemoragice și posttraumatice, apelînd la acupunctură numai atunci cînd nu s-a observat nici o ameliorare evidentă prin medicația alopată. Coeficientul de succes a fost deosebit — 82,8 la sută ; 53 de bolnavi s-au vindecat complet. Speranțele rămîn foarte mari și în dramatica epilepsie la copii — cum demonstrează dr. Nicolae Brașoveanu și Cristina Badea, printre alții. Precum și, mai recent, în endocrinologie. S-au evidențiat meritorii experimente, ca și rezultate, în tratamentul obezității, hipotiroidiei benigne, disfuncțiilor ovariene, în diabet etc. Despre utilizarea în toată gama afecțiunilor reumatismale nu mai vorbim, devenind, și la noi, ca pretutindeni, un fel de patologie clasică tratată acupunctic.

Încă o dată spunem, fără a o socoti panaceu universal, cum s-ar putea înțelege, din enumerările de mai sus de către cei neavizați, singură ori infinit asociată altor mijloace terapeutice, acupunctura cîștigă teren.

Îi cucerește tot mai mult și pe stomatologi pentru suprimarea durerii, ori ca tratament în afecțiunile buco-maxilo-faciale. Îi cucerește tot mai amplu și mai serios pe anesteziști.

Școala medicală românească, atît de bine pusă la punct în domeniu creează personalități originale și în obținerea analgeziei prin sisteme acupunctice, în care, fără îndoială, decanul rămîne prof. dr. George Litarczek (în însăși patria acupuncturii, problema a început să preocupe și să fie abordată abia în 1958). El el a conceput cîteva tehnici proprii de stimulare în puncte de acupunctură asociată cu o medicație specifică tehnici aplicate la mai multe sute de bolnavi în numeroase tipuri de intervenții — în chirurgia abdominală și extraabdominală, pulmonară, în ortopedie, obstetrică (cezariană), ginecologie, chirurgie vasculară, cardiacă pe cord închis și pe cord deschis sub circulație extracorporeală. Rezultatele le conferă toate avizele, pot fi utilizate în toate domeniile chirurgicale. În ultimii ani, profesorul de la Spitalul „Fundeni" a dezvoltat și o variantă nouă, proprie față de cea chineză, de anestezie prin electroacupunctură destinată chirurgiei pe cord deschis. „În afară de simplicitatea și costul redus al tehnicii, are avantajul major pentru bolnavii cu intervenții de corecție ale unor vicii cardiace congenitale sau cu protezări valvulare în sensul unei reacții normale hemodinamice și o performanță cardiacă mult mai bună înainte și după circulația extracorporeală".

Nu, nu sîntem în spațiul literaturii științifico-fantastice, sîntem în cea mai deplină realitate. Școala românească de acupunctură există. Vom mai reveni asupra ei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Calculatorul scurtează perioada de apariție a unui medicament

Medicina viitorului — anticipează specialiștii — va aparține în mare măsură mașinilor de gîndit, calculatoarelor programate în acest scop, capabile de a stabili în timp record, prin analize de mare finețe și precizie, diagnosticul și tratamentul cel mai potrivit de la caz la caz. Cercetările sînt în curs în întreaga lume, cele românești recomandîndu-se, așa cum am avut prilejul să anunțăm într-un precedent număr — prin cîteva soluții și realizări notabile.

Dar matematica, iată am aflat de curînd, a început să cucerească și investigațiile consacrate testării și producerii de noi medicamente. Un exemplu concludent îl constituie în această privință activitatea specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, unde, așa cum ne informează medicul Alexandru Cârstea, șeful Laboratorului de farmacodinamie și medicamente de uz uman, un număr tot mai mare de chimiști, tehnologi, ingineri chimiști, biologi, s-au apucat să pătrundă tainele matematicii : statistica, biostatistica, informatica, cibernetica. Pe această cale se dorește scurtarea etapelor de cercetare atît la medicamentele din plante, pentru care există un program vast de valorificare, cît și la cele de biosinteză și în special de sinteză chimică. La I.C.C.F. s-a format un colectiv care aplică modelele produse de calculele matematice pentru prospectarea medicamentelor. Într-unul din laboratoare s-a instalat un ultra-modern calculator care, singur, căci a fost programat în prealabil, își vede de treabă, înlocuind munca cercetătorilor. El îi poate oferi chimistului posibilitatea ca dintr-o multitudine de situații chimic structurale să sintetizeze pe cele alese de calcul în sensul unei activități favo- bile predominante. Pentru a pătrunde înțelesul metodei Free-Wilson, folosită în întreaga lume, metodă aplicată acum la I.C.C.F. în cercetare, îți trebuie, neapărat, serioase cunoștințe cel puțin de chimie și de matematică. Medicul Alexandru Cârstea programează calculatorul și-ți vorbește de sucesiuni de ecuații cu aceeași dezinvoltură cu care ar consulta un pacient și ar rosti un diagnostic. Evident, asta a presupus — și e valabil pentru întregul colectiv de cercetători, — o seri-

oasă aplecare asupra unor științe care nu aveau prea mare legătură cu medicina sau cu farmacia. Dar, cum trebuie să înveți necontenit pentru a fi în pas cu evoluția științei, au reușit să abordeze într-un timp scurt și aceste noi tehnici care simplifică activitatea de cercetare și, mai ales, asigură rezultate superioare. Perioada de cercetare se reduce acum la jumătate. Prospectarea matematică poate deci, scurta timpul de găsire a unor structuri active, nefiind mai puțin importantă economia de materiale care se realizează prin acest sistem. Introducerea calculatorului electronic duce nu doar la mărirea preciziei rezultatelor în stabilirea acțiunii farmacodinamice, sau la finalizarea rapidă a problemelor, ci și la obținerea unei bănci de date care vor dirija cercetarea viitoare.

În acest mod, scurtîndu-se foarte mult etapele de cercetare în ceea ce privește sinteza (alegerea prin calcul matematic reducînd multitudinea posibilităților de substanțe, ce altfel ar fi trebuit sintetizate) s-au realizat în ultimul timp structuri cu activități antireumatice, antiinflamatorii, o serie de substanțe cu activități anticonvulsivante, ale căror studii sînt în curs de aprofundare, precum și substanțe psihotrope din categoria sedativ-neuroleptică.

La recenta plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu sublinia : „În toate sectoarele trebuie să se acționeze pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție. În acest scop se cer intensificate cercetările în stații-pilot, iar experimentările să fie efectuate în condiții care să asigure aplicarea lor cît mai rapidă în producție".

Noua revoluție în știință și tehnică cere o atitudine fermă, o cercetare în care rutina să dispară definitiv, o privire curajoasă spre viitor, iar calea și caracterul cercetării depind în primul rînd de calitatea cercetătorilor. La I.C.C.F. oamenii, cu specialități atît de diferite, au înțeles că nu se poate altfel decît să-și întindă unul celuilalt mîna, să fie dascăl, dar și elev în același timp, pentru a ajunge la un limbaj comun, cît se poate de elevat, iar de aici, să se aventureze împreună, mai departe, în lumea tainică și miraculoasă în care se găsesc noile remedii în sprijinul obiectivului lor final — sănătatea.

LIANA MOLNAR

O propunere: visliți altfel!

Ion Petran este un pensionar din Cluj-Napoca. Vîrsta și mai ales sănătatea l-au obligat în ultimul timp să-și petreacă viața între pereții camerei. Mintea însă i-a rămas limpede și cutezătoare. Dorința de a fi folositor semenilor, de a-și trăi viața din plin, în chiar miezul ei, talentul și ideile au făcut din Ion Petran un inventator, iar preocupările lui au fost îndreptate spre perfecționarea ambarcațiunilor și bicicletelor în sensul obținerii de viteze mai mari de deplasare la același efort fizic.

La prima vedere pare imposibil să aduci ceva nou unei bărci cu vîsle. Barca și clasica vîslă au o vîrstă respectabilă și de mii de ani în acest domeniu n-a mai apărut ceva nou. Se pare însă, că vîsla n-a ajuns la o perfecțiune ce nu poate fi depășită. Ion Petran ne-o demonstrează. El a născocit două noi tipuri de vîsle care dezvoltă viteze superioare față de cele clasice și pentru mînuirea cărora nu este nevoie de un antrenament special sau de o îndemînare aparte. Primul tip este vîsla cu paletă rabatabilă, culisînd în furcheți inelari. Ea poate fi adaptată ambarcațiunilor de agrement sau de performanță. Vîslele pot fi rotite în jurul propriului ax cu 180 de grade, permițînd manevrarea după dorință. Timpul mort, scoaterea vîslei din apă în sistemul clasic, este asigurat de înaintarea vîslei prin apă în poziția pe muchie. Suprafața activă a noilor vîsle poate depăși de 5—6 ori pe cea a vîslelor obișnuite. Noile vîsle funcționează tot timpul în apă, sînt ușor de mînuit, silențioase, fiabile. Culisarea tijei în inelele fixate la prova și pupa, manevrate corespunzător, înlătură cîrma. Inventatorul nostru își imaginează folosirea acestora și în cazul ambarcațiunilor gonflabile sau a colacurilor de salvare, ceea ce ar permite în anumite cazuri părăsirea locului naufragiului. Evident, noile vîsle pot fi montate și în baterie la ambarcațiunile pentru mai multe persoane.

Un al doilea tip este vîsla rabatabilă solitară, dotată cu o patină care alunecă pe o culisă lamelară, fixată la capete de copastia ambarcației. Prin împingere, paleta vîslei este adusă în poziție orizontală, ceea ce îi permite să treacă prin apă fără tragere, paleta revine în poziție verticală, activă, fiind susținută de un opritor. Vîslele pot fi montate pe părțile laterale ale ambarcației și solidarizate pe aceeași patină.

Acestea sînt ideile lui Ion Petran în ceea ce privește înaintarea prin mijloace manuale pe apă. Noile tipuri de vîsle par a epuiza toate posibilitățile dar de asta nu putem fi siguri niciodată. E greu să ne imaginăm, cu toate avantajele pe care le prezintă noile vîsle indeosebi în privința performanțelor, că începînd de mîine se va renunța la sistemul obișnuit de vîslire, însă, spunem noi, dotarea unor ambarcațiuni de agrement cu noile vîsle ar fi bine venită. Poate că ideile lui Ion Petran nu vor prinde viață multă vreme, poate niciodată, obișnuința este de cele mai multe ori o a doua natură a omului, însă Ion Petran a demonstrat că se poate și altfel, adică mai bine, mai repede.

Și tot Ion Petran a imaginat un minihidroglisor de agrement. Ca generator propulsor poate fi folosit orice tip de electromotor alimentat de la un acumulator de 24 V, cu minimum 3 000 rotații pe minut și avînd o elice cu 3—4 pale. Sistemul de propulsie poate fi montat în cîteva secunde pe orice tip de ambarcațiune, cu condiția ca aceasta să posede mijlocul de fixare a tijei de susținere. Prin orientarea propulsorului cu ajutorul unei tije de manevrare se asigură direcția de înaintare dorită.

Și tot din dorința de a născoci ceva care să-l ajute pe om să se deplaseze mai repede, Ion Petran propune o bicicletă cu un nou tip de acționare. După calculele sale, noua bicicletă dezvoltă la un efort normal de pedalare o viteză de 35 de kilometri pe oră. Îmbunătățirile pe care le aduce sistemului de transformare a forței mușchilor în mișcarea de rulare a roților sînt mai greu de descris în cîteva cuvinte. Cert este că probabil, chiar în plină epocă a automobilului, a sosit momentul să avem la îndemînă biciclete care să poată dezvolta o viteză de două ori mai mare decît cea a celor obișnuite, cu care să poată fi acoperite distanțe de două ori mai mari în același timp.

Bicicleta propusă de Ion Petran (mai sînt și alte modele, printre care îl amintim pe cel al inginerului Vitalie Belousov de la Iași) ar trebui să intre în atenția producătorilor. Bicicleta, ca și noile tipuri de vîsle de care am amintit mai sus, toate creația lui Ion Petran din Cluj-Napoca pot fi văzute la Salonul Ingeniozității deschis zilele acestea în București. Ele așteaptă producătorul dornic de schimbare, de nou.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Artizani ai electrificării României

Ne-am referit într-un trecut articol („Flacăra" din 18 iulie 1986) la începuturile introducerii electricității în România în veacul trecut, de care nu avem a ne rușina, căci am fost în avangarda civilizației tehnice și în această privință, prima centrală electrică fiind instalată la București în 1882, la mai puțin de o lună de la punerea în funcțiune a marii centrale „Edison" din New York, iar Timișoara devenind în 1884 cel dintîi oraș din Europa cu străzile iluminate electric. Astăzi, firește, realizările de atunci și chiar cele din perioada dintre cele două războaie mondiale au rămas cu mult în urmă. Ceea ce s-a întîmplat în anii socialismului în domeniul energeticii s-a datorat faptului că dezvoltarea acestei ramuri a devenit **o politică de stat**, în cadrul unor planuri și programe de electrificare care nici nu puteau fi concepute altădată. Numai capacitatea hidroenergetică a crescut de pildă de la 60 MW în 1950 la peste 4 000 MW astăzi, iar producția de energie electrică este acum de peste patruzeci de ori mai mare decît în perioada antebelică. Din termo- și hidrocentrale, în curînd și din centrale atomice, electricitatea se scurge spre industrie, spre agricultură, spre transporturi și spre toate celelalte nevoi, într-un flux care crește an de an — fără a reuși să acopere integral necesitățile, crescute în ritm și mai rapid, ale economiei.

Să nu uităm totuși în acești ani, cînd electricitatea se află la loc de cinste în cadrul dezvoltării generale a patriei noastre, de tradiția pe care au făurit-o cei pe care i-am putea numi „artizani ai electrificării României". Uneori gîndurile, proiectele lor — irealizabile altădată — apar cu adevărat profetice.

Cu două decenii în urmă, marele inginer **Dimitrie Leonida** (1883—1965) îmi încredința un manuscris de amintiri, din care voi relata un episod ce mi se pare deosebit de semnificativ. Student la cunoscută Școală din Berlin — Charlottenburg, viitorul inginer își alegea în 1904, ca temă a lucrării de diplomă, proiectul construirii unei mari centrale hidroelectrice la Bicaz. Studiase, desigur, mai înainte temeinic terenul în țară, își procurase hărți detaliate, geografice și pluviometrice, stabilise cu precizie parametrii de bază și punctele de amplasare. Calculase un baraj, la Izvorul Muntelui, cu o înălțime de peste 100 m, prevăzuse un tunel de aducțiune sub muntele Botoșanul, la Stejarul fixase locul cel mai indicat pentru uzina propriu zisă, iar lacul de acumulare rezulta la o capacitate de peste un miliard de metri cubi. În memoriile ilustrului nostru inginer se arată că profesorul de hidraulică Ernst Reichel — o somitate în specialitatea sa — respinsese proiectul ca „nerealist", „exagerat", ba chiar „utopic", cerîndu-i studentului să formuleze idei mai „rezonabile". Pentru a deveni inginer, Dimitrie Leonida a redus într-adevăr în proiect înălțimea barajului la un sfert, ceea ce a micșorat considerabil atît capacitatea lacului de acumulare, cît și puterea centralei electrice. Astfel „moderat", proiectul a fost avizat favorabil, iar Leonida a dobîndit diploma mult visată. Cînd s-a întors în țară, și-a refăcut însă proiectul inițial și decenii la rînd a încercat să convingă autoritățile vremii, pe miniștri și chiar pe rege să-l realizeze. Zadarnic ! Mai mult, a fost chiar învinuit de „donchișotism tehnic" (Anghel Saligny s-a numărat printre puținii care l-au susținut). Abia în anii noștri soluțiile lui Dimitrie Leonida au fost aplicate, iar prima mare hidrocentrală, cea de la Bicaz, s-a construit corespunzător parametrilor și cu amplasarea prezonizate în 1904, ele dovedindu-se pe deplin realiste.

Un alt exemplu memorabil este cel al regretatului inginer **Dorin Pavel** (1900—1979), profesor de hidraulică și mașini hidraulice la Școala Politehnică din București. Lucrarea sa de diplomă, susținută în anul 1923 la Școala Politehnică din Zürich privea proiectul general al unei Uzine hidroelectrice la Porțile de Fier ! Proiectul a fost acceptat de profesorii săi, deși considerat „excesiv de îndrăznet", dar cînd a încercat să obțină în țară înfăptuirea sa, a fost refuzat în mod net și nici ironiile nu au lipsit. Cu toate acestea, nu s-a descurajat ; în 1933, a elaborat chiar un „plan general de amenajare a forțelor hidraulice din România", care cuprindea schemele de construcție a nu mai puțin de 570 hidrocentrale. Abia după 1950 a început să-și vadă visele în curs de a fi înfăptuite, participînd activ la realizarea planului de electrificare a țării.

Din aceeași generație a făcut parte și **Martin Bercovici** (1902—1971), reprezentant de seamă al școlii de rețele și sisteme electrice de la noi, pionier al energeticii generale ca disciplină în România, membru al Academiei R.S.R. Inițial s-a concentrat asupra dezvoltării și modernizării instalațiilor electrice ale orașului București, obținînd rezultate de o eficiență superioară. După 1950, a condus elaborarea unor studii complexe privind inventarierea generală a resurselor energetice ale țării și dezvoltarea sectorului energetic al R.S.R. în perioadele 1959—1965 și 1965—1980, bazîndu-le pe conceptele moderne de optimizare și de cercetare operațională. Sub directa lui îndrumare, au fost întocmite materialul documentar și studiile care au servit la fundamentarea primului plan de electrificare a țării și de folosire a apelor (1951—1960), iar ulterior a avut un aport esențial la proiectarea primelor centrale, stații, linii de transport și rețele de distribuție prevăzute în acest plan, ca și la proiectarea Complexului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier. Funcțiile de conducere pe care le-a avut în cadrul Institutului de Studii și Proiectări Energetice, la Ministerul Energiei Electrice și la Comitetul de Stat al Planificării i-au asigurat „punctele de comandă" ce aveau să contribuie la realizarea acestor obiective.

Oprindu-ne asupra acestor trei „artizani" notabili ai electrificării României, care și-au realizat proiectele cutezătoare în cadrul planurilor și acțiunii generale a statului socialist, nu trebuie să uităm că numărul acestora a fost cu mult mai mare. Să-l amintim de pildă pe chimistul **Negoiță Dănăilă** (1878—1953), membru de onoare al Academiei Române (1939), întemeietorul învățămîntului de chimie tehnologică la noi în perioada interbelică. Specialist recunoscut în studiul cărbunilor și petrolului, el a preconizat și experimentat procedee noi pentru valorificarea superioară a lignitilor în România, între altele în scopuri energetice. Un inginer chimist și inventator care s-a ocupat în mod special de valorificarea tehnologică a cărbunilor, deschizînd căi noi în studiul bazelor fizico-chimice, a clasificării și a caracterizării lor a fost prof. dr. **I. Blum** (1894—1975). Specialist în chimizarea cărbunilor și în termoenergetică, el a inițiat studiul sistematic al turbelor din România și a pus la punct procese tehnologice noi privind fabricarea cocsului metalurgic din cărbuni de Lupeni, utilizarea cărbunilor fosili ca îngrășăminte pentru agricultură, gazeificarea cărbunilor în cadrul primelor gazogene construite în țara noastră, întrebuințarea cărbunilor indigeni de diferite tipuri în termocentrale, fiind deținătorul mai multor brevete de invenții și un adevărat șef de școală în specialitatea sa.

Să încheiem enumerarea noastră — doar exemplificativă — prin menționarea unui inventator de talie mondială, inginerul și profesorul **Paul Gheorghe Dimo** (n. 1905), membru corespondent al Academiei R.S.R. Într-o epocă cînd buna funcționare a sistemelor electroenergetice și stabilirea cît mai rapidă a oricăror defecțiuni este vitală pentru economie, metodele sale, brevetate și aplicate în numeroase țări ale lumii, pentru „analiza nodală" a acestor sisteme reprezintă soluții moderne, de mare valoare practică și totodată o nouă modalitate a dialogului om-mașină, superioare tuturor procedeelor anterior cunoscute.

I. M. ȘTEFAN

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Precizăm de la bun început că nu este cituși de puțin în intenția noastră să diminuăm în nici un fel activitatea unor foruri competente în rezolvarea cererilor și propunerilor adresate nouă de către cetățeni, dar, din păcate, ne vedem nevoiți să amintim încă o dată că răspunsurile pe care le așteptăm din partea acestora, de fapt, sînt așteptate de oameni și nu sînt în nici un caz facultative. Conform Legii nr. 1/1978, termenul de rezolvare stabilit, de 30 de zile, rămîne în continuare valabil și pentru Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu, pentru Consiliul popular al Sectorului 4 din Capitală, pentru U.J.C.A.P. Argeș, Arad și Teleorman, Consiliul popular al municipiului Brăila și cel al orașului Rovinari, ca și pentru Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Botoșani, de la care așteptăm în continuare vești.

■ Primim din partea **Consiliului Popular al Sectorului 5 al Capitalei** : „Urmare scrisorii adresate dumneavoastră de Florea Miron din București str Modoran Ene nr. 7, bl. M 92, apart. 62, Sect. 5, prin care acesta semnalează unele deficiențe privind activitatea constructorilor din cartierul Mărgeanului, vă comunicăm că D.G.D.A.L., în ziua de 10.09.1986, a convocat toți factorii de răspundere din cadrul C.A.G.C.M.B. la blocul M 92, stabilindu-se ca termen final pentru executarea lucrărilor de sistematizare din acest cartier, data de 30.11.1986, lucrări ce vor fi executate de Șantierul 2 din cadrul I.A.C.E.D. București. Menționăm că pentru deficiențele semnalate Administrația Domeniului Public a sancționat conducerile I.A.C.E.D.B. și Șantierului 2 cu amenzi contravenționale, conform prevederilor Legii nr. 10/1932. Rămîne în atenția noastră să urmărim stadiul lucrărilor și să impulsionăm execuția acestora.

■ Cine și-ar imagina că un animal blînd — cum este vaca — ar putea genera un noian de neplăceri tocmai bunului său stăpîn, care a crescut-o și îngrijit-o ! Și totuși... **Marin Panait din satul Mălăești, comuna Goești, județul Dolj**, a pățit-o destul de rău. Veți crede, poate, că vaca cu pricina e nărăvașă, că împunge, sau cîte și mai cîte. Nicidecum ! Necazul este altul, și anume, acela că omul, măritîndu-și fata în comuna Danet, din același județ, s-a gîndit să-i ofere acesteia, ca dar de nuntă, vaca din ogradă. Zis și făcut. Numai că, la scurtă vreme, M.P. s-a pomenit amendat cu suma de 5000 lei, pe motiv că ar fi sacrificat pasnicul animal. Au urmat confruntări, declarații, termene de judecată, toate în timp ce vaca e bine-mersi în curtea tinerilor căsătoriți, unde poate fi admirată oricînd, chiar și de reprezentanți ai Consiliului popular al comunei Goești, care și în prezent îi ignoră existența.

■ În ambianța reconfortantă a Complexului turistic „Băișoara", din Munții Gîlăului, absolvenții Liceelor „Gheorghe Barițiu" și numărul 2 din Cluj-Napoca, promoția 1951, s-au reîntîlnit după 35 de ani de la absolvire. Prilej emoționant de a discuta despre realizări și împliniri, dar și de a depăna nostalgice amintiri. Participanții au constatat că anii ce au trecut au lăsat urme firești pe chipurile lor, dar nu au reușit să-și pună amprenta pe tinerețea sufletului, nu au stins sentimentele de firească prietenie între foștii tovarăși de școală. A fost infirmat, și cu această ocazie, aforismul potrivit căruia revederile peste ani sînt întotdeauna triste. **(Nicolae Lucian, București, str. Conductei nr. 21—23, Sect. 6).**

■ Aflăm — din păcate, cu oarecare întîrziere — despre întîmplări lipsite de haz, care au umbrit, cu cîtva timp în urmă, ultimele zile de concediu ale unor oameni onești : Așadar, **Paul Moga din București, Calea Griviței nr. 178, bl. P, et. 5, apart. 21, Sect. 1**, ne relatează că, după o plimbare prin parcul Herăstrău și efectuarea cîtorva cumpărături de la magazinul alimentar „Triumf" din apropiere, a intrat, împreună cu soția, în restaurantul cu același nume pentru a-și astîmpăra setea cu o sticlă de bere sau apă minerală. Aflîndu-i dorința, ospătarul „deranjat" doar ...pentru atîta lucru, a trecut rapid de la zeflemea la injurii. „Păstrîndu-mi totuși calmul — ne scrie Paul Moga — l-am rugat să-mi arate ecusonul. L-a scos dintr-un buzunar și mi la vîrît insinuant sub nas... cu partea nescrisă ! Responsabila restaurantului (căreia nu am mai îndrăznit să-i cer ecusonul, pentru că oricum nu se potrivea cu rochia sa de seară) m-a lămurit, gesticulînd ferm și etalîndu-și toate inelele de aur, de pe degete, că dacă Bujor (ospătarul purta și nume de floare ! n.n.) n-a vrut să mă servească, înseamnă că... a avut dreptate... (?!) Am părăsit deci restaurantul „Triumf" nu numai dezamăgit, dar și însoțit de reprosurile (cîtiți strigătele) responsabilei, care mă acuza că l-as fi enervat pe Bujor, iar din pricina mea acesta o să încurce comenzile. Un bătrînel simpatic m-a oprit pe stradă ca să-mi reproșeze și el : am văzut ce-ai pățit, dar nici dumneata nu te descurci dom'le ! Eu cînd vin cu soția, îi dau mai întîi lui Bujor un „avans" de 10-20 lei, spunîndu-i politicos că ...i-au căzut din buzunar. Îmi zîmbește și îmi mulțumește la fel de politicos. Și să-l vezi ce băiat descurcăret e !"

■ Staținea Venus, una dintre perlele litoralului nostru, are, la rîndul său... „perle", ce nu fac altceva decît să-i șterbească din binemeritata sa faimă" — ne scrie **Leonard Călin din Brăila, Calea Călărașilor nr. 231, bl. D 2, sc. 2, apart. 66.** Afirmația, surprinzătoare la prima vedere, este însă temeinic argumentată pe parcursul celor patru file ale scrisorii, în care sînt descrise în amănunt gravele abateri de la etica profesională ale unor lucrători din alimentația publică, oameni care, ignorînd obligațiile firești ce le revin, devin cinici prin „testarea" intelegerii și răbdării acelora care le trec pragul. Pe scurt, L. Călin, aflîndu-se în concediu împreună cu soția și cei trei copii, a fost repartizat, pentru servirea mesei, la restaurantul „Melodia" din staținea Venus, unde, nerespectarea meniurilor, impolitetea și delăsarea se „împletesc armonios" cu servirea preferențială și incorectitudinea, obișnuite toate cu paternă intelegere de Gheorghe Bobîrnac, responsabilul unității. Pentru amănunte, păstrăm scrisoarea la dispoziția celor interesați.

■ **Ministerul Muncii** ne informează : „Restituindu-vă scrisoarea semnată de **Constantin Ștefănoiu din București, intrarea Odobești, nr. 4, Sect. 3**, vă comunicăm că, situația medicală a petentului a fost reanalizată de Comisia de expertiză medicală care, constatînd pierderea în cea mai mare parte a capacității sale de muncă, l-a încadrat în gradul II de invaliditate (conform deciziei nr. 26241/1986), rezolvînd astfel favorabil solicitarea sa".

■ Din răspunsul primit din partea **Procuraturii locale a Sectorului 5, București**, reținem : Ca urmare a verificărilor efectuate, privind aspectele semnalate în scrisoarea nr. 1618/1986 referitor la plîngerea formulată de unii membri ai Asociației locatarilor din Calea Rahovei nr. 332-336, bl. 43, cu privire la lipsa nejustificată a unor sume din gestiunea ținută de fostul administrator Bădescu Filip, vă comunicăm că, la organele de miliție ale Sectorului 5 — circa 18 — s-a format doar penal, numitul fiind cercetat pentru săvîrșirea infracțiunii prevăzută de articolul 223 c.p. Menționăm că organele în drept au fost sesizate prin plîngerea penală formulată de președintele Asociației de locatari din blocul 43.

■ Învățătoarea **Adriana Robescu din Craiova, cartier Rovine, bl. D 22, sc. 1, et. 3, apart. 10**, un om cu o situație familială deosebită, își exprimă nedumerirea față de faptul că, deși Ministerul Educației și Învățămîntului îi confirmă (prin adresa 15618/16.10.1986) posibilitatea de a se transfera la una dintre școlile din localitățile Podari sau Cernele, din județul Dolj — transfer pe care A. Robescu l-a acceptat imediat — în mod cel puțin ciudat, Inspectoratul județean Dolj comunică Ministerului **refuzul** petentei de a ocupa unul dintre aceste posturi, neîncadrînd-o pe nici unul dintre ele. Nu intrăm în amănunte, dar ne exprimăm totuși speranța că situația va fi grabnic rezolvată cu discernămînt. Dacă va fi cazul, vom reveni.

■ Prin adresa nr. 2531/1986, **Procuratura locală a Sectorului 6 București** ne aduce la cunoștință : „Urmare articolului „Cine ești 6—B—0674 ?", apărut în coloanele revistei Flacăra nr. 33 din 19.09.1986, vă comunicăm că în cauză s-a dispus efectuarea de cercetări penale sub aspectul infracțiunii prevăzută de articolul 321 c.p."

■ „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră — se menționează în răspunsul **Consiliului popular al municipiului Baia Mare** — prin care Silvia Pop din Baia Mare, muncitoare la Întreprinderea județeană de producție și prestări, solicită sprijin în vederea obținerii unei locuințe din fondul locativ de stat, vă comunicăm că, pentru a veni în sprijinul petentei, Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular Baia Mare a repartizat pentru I.J.P.P. un apartament compus din două camere și dependințe, situat pe strada Ion Sugariu nr. 6-8. Silviei Pop i s-a și încheiat contractul de închiriere".

■ Într-una din zilele trecute am primit la redacție o cutie cu bomboane extrafine de ciocolată, pe care nu am deschis-o însă înainte de a parcurge mesajul ce o însoțea. Și bine am procedat că nu ne-am grăbit să le gustăm, pentru că... „La sfîrșitul lunii septembrie — ne scrie expeditoarea Ecaterina Calonfirescu din Craiova, str. Dezrobirii nr. 26 — am trecut prin orașul Caracal și am cumpărat de la un magazin alimentar aceste delicatese livrate de Întreprinderea de produse zaharoase București. Revenind în Craiova, am deschis bucuroasă cutia pentru a-i servi pe cei de-acasă, dar, spre surprinderea mea, brusc, i-am văzut pe toți schimbați la față, privindu-mă în chip ciudat. Am crezut, nici mai mult, nici mai puțin, că le-am făcut o farsă de prost gust. Examinîndu-le mai atent am constatat cu stupoare că bomboanele erau nu numai alterate, ba chiar infestate cu niște mici vietăți ce își aflaseră adăpost în interiorul lor. Despre data fabricației nu am putut afla nimic, și nici despre vreun număr de marcă CTC. V-am trimis cutia pentru a vă convinge și dumneavoastră, rugîndu-vă să-i întrebați pe producători dacă și dumnealor consumă tot astfel de... „dulciuri".

■ **Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Iași** : „La scrisoarea nr. 1634/1986, prin care Micliuc Dumitru din Iași, str. Eternitate nr. 94, solicită sprijin pentru încadrare în muncă, vă comunicăm că la data de 9.10.1986 petentul a fost repartizat ca maistru mecanic la Întreprinderea de mașini-agregat și mașini-unelte speciale Iași, conform dispoziției de repartizare nr. 934380/1986".

„Mă numesc **Avram Coroiu**, locuiesc în orașul Abrud, strada V. I. Lenin nr. 39, județul Alba, și doresc să vă aduc la cunoștință următoarele : în anul 1984, Antrepriza de drumuri și poduri din Cluj-Napoca, strada Karl Marx nr. 128, a efectuat, în baza unui proiect de execuție, lărgirea și asfaltarea șoselei ce trece prin fața casei mele ; neținînd cont că în corpul șoselei există un canal de scurgere a apei, deși personal le-am atras atenția să nu afecteze acel canal, pretinzînd că „acesta nu se află prins în deviz", muncitorii care executau lucrarea l-au înfundat. Din acel moment, atît primăvara, cît și toamna s-au la topirea zăpezilor, apa bălțește în dreptul casei mele, cît și a vecinului, afectîndu-le, cu atît mai mult cu cît ambele imobile sînt făcute din cărămidă : casa vecinului este aproape distrusă, proprietarul acesteia avînd domiciliul în județul Vaslui. M-am adresat Consiliului popular al orașului Abrud, acesta a constatat că am dreptate, mi-a făcut cunoscut că se vor face demersurile cuvenite către antrepriza mai sus-pomenită, urmînd ca, în cîteva zile, să se dea în funcțiune canalizarea ce ne produce atîtea necazuri. Nici pînă în ziua de astăzi nu s-a luat însă nici o măsură concretă, și iarna se apropie..."

■ **Direcția sanitară a județului Arad** : urmare scrisorii adresate revistei de către **Ana Gubița** din comuna Șimand, județul Arad, vă facem cunoscut că la examenul histopatologic al piesei operatorii s-a stabilit cu precizie diagnosticul. Indicația operatorie a fost corectă și bine executată tehnic, diagnosticul fiind confirmat. În ceea ce privește acuzația de luare de mită, problema este de competența altor organe. De altfel, medicul vizat este pensionat încă din anul 1985 și nu mai este angajatul spitalului județean.

■ **Marinescu Gheorghe** din Tulcea, strada Podgoriilor, blocul G, scara B, apartamentul 8, ne scrie despre magazinul „PLAFAR" din Tulcea, magazin ce aparține de Întreprinderea „Plafar" — Brăila : în cadrul acestuia se pot procura, firește, contracost, o serie de lucrări sau broșuri de popularizare a folosirii plantelor medicinale, precum : „Plante medicinale în terapia modernă", „Plantele medicinale de la A la Z", etc. Pînă aici toate bune, scrie corespondentul nostru, ceea ce deranjează însă mai ales pe cei suferinzi de diverse afecțiuni ce se pot trata chiar cu aceste plante, este faptul că lipsesc din magazin... însăși plantele în cauză, măceșul sau cătina albă de pildă, ambele recomandate în mod deosebit.

■ Reținem din răspunsul **Inspectoratului școlar al județului Buzău** la scrisoarea profesorului **Dan Stroe** din comuna Poșta Cîrnău, prin care solicită sprijin în vederea detașării în municipiul Buzău sau într-o localitate apropiată de domiciliul său : la sdlicitarea insistentă a petentului, Inspectoratul școlar județean i-a aprobat încadrarea temporară la Școala generală Boboc, comuna Cochirleanca, localitate învecinată cu comuna de domiciliu a respectivului. Detașarea s-a aprobat pentru anul școlar 1986—1987, prin schimb cu profesoara Nițu Gigica.

■ Referitor la scrisoarea absolventului **Horia Barbosu**, prin care solicită schimbarea locului de muncă al său sau al soției sale, **Ministerul Educației și Învățămîntului** — Direcția personnal, învățămînt, organizare și control — ne informează că solicitarea petentului a fost supusă spre analiză biroului Comisiei guvernamentale, care a dispus transferul soției acestuia într-o unitate din localitatea unde dumnealui deja funcționează cu serviciul sau din apropierea acesteia. Hotărîrea a fost transmisă și Ministerului Agriculturii, organ tutelar al unității la care a fost repartizat semnatarul scrisorii.

■ **Asociația de locatari a blocului 121-B, strada Enăchiță Văcărescu din Ploiești**, prin administratorul și președintele său, care semnează scrisoarea adresată redacției, ne înștiințează asupra unui fapt, considerăm, nelalocul lui : locuind în blocuri frumoase și beneficiind de condiții de trai civilizate atît în interiorul cît și în exteriorul acestora, cetățenii din zonă au fost mai mult decît surprinși cînd anumiți locatari, făcînd parte din blocul 122-B și 122-C, în ziua de 4 decembrie 1985, fără nici o aprobare a organelor în drept și fără măcar vreun aviz prealabil, între orele 10.30 și 14,30, au demolat o platformă din beton pentru resturi menajere în valoare de 27 000 lei — platformă ce servea mai multe blocuri. Cele două utilaje ce au ajutat la executarea straniei „demolări", avînd numerele 33-B-9842 și 33-B-3290, din cîte au aflat cei ce au asistat stupefiați la execuție, se pare că aparțin de CFR Ploiești. Fapt este că din acel moment, oamenii sînt nevoiți să arunce resturile menajere la întîmplare... Ne întrebăm : de fapt cine pe cine a demolat, și mai ales de ce ?!

■ Primim de la **Ioniță Valentin**, din Slobozia strada Vînători, bloc B. 1, scara A, apartament 18 : în luna iulie 1986, împreună cu alți locatari ai apartamentelor proprietate de stat de la etajul 4, am făcut demersuri către I.J.G.C.M.-Ialomița pentru repararea hidroizolației blocului în care locuim. Din partea respectivei întreprinderi am primit în scris asigurarea că reparațiile urmează a fi făcute pînă în luna septembrie a.c. Sîntem la sfîrșitul lunii octombrie (dată la care ne-a parvenit scrisoarea — N.N.) și pînă acum nu s-a întreprins absolut nimic, constructorul nedîndu-ne nici un semn de viață — el fiind, în acest caz, I.A.C.M. Ialomița.

■ **Consiliul popular al județului Brăila** : referitor la scrisoarea trimisă de **Sratica Juverdeanu**, din comuna Chiscani, mamă a trei copii minori, prin care sesizează că nu a primit ajutorul pentru mame cu mai mulți copii. Din cercetările efectuate a rezultat că petenta a primit ajutorul cuvenit, de la intrarea în vigoare a prevederilor Decretului nr. 41/26 decembrie 1985, la data de 3 august 1986, iar la 2 septembrie ajutorul lunar de 400 lei. Întîrzierea în plata ajutorului cuvenit se datorește faptului că petiționara n-a prezentat în timp util hotărîrea judecătorească de încredințare a minorului rezultată din căsătoria anterioară.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

● **Mușoi Ion** — București : Cum va hotărî instanța de judecată. ● **Godeanu Ion** — com. Brănești, jud. Gorj : Depuneți cerere scrisă în acest sens ● **Mocanu Frăsina** — Focșani : Cererea va fi rezolvată favorabil în 1987, dv. figurînd pe lista de priorități la poziția 3. ● **Moroșan Samoil** — Suceava : 1) Dacă nu reușiți să vă înțelegeți, cereți instanței judecătorești dezbaterea succesiunii. 2) Nu poate, pentru că nu a împlinit și nu-i împlinește pe copiii dv. din prima căsătorie. ● **Dicu Mihaela** — satul Coșerele, com. Gornet-Cricov, jud. Prahova : Scrisoarea dv. e frumoasă și convingătoare, dar nu înțelegem pe unde așteptați „să vă surîdă norocul", dacă n-ați răspuns repetatelor invitații de a vă prezenta la Oficiul forței de muncă Ploiești. ● **Vitan Nicolae** — com. Trivale-Mosteni, jud. Teleorman : În calitate de beneficiar de ajutor social nu aveți dreptul la pensie pentru activitatea din alte sectoare cu sisteme proprii de asigurări sociale și pensii. ● **Matache Traian** — com. Sihlea, jud. Vrancea : Paginile pe care ni le-ați trimis sînt emoționante, dar din răspunsul Direcției generale județene pentru agricultură reiese că ați uitat să vă recunoașteți greșelile proprii și că, într-adevăr, cei din comună vă cunosc bine și vor să vă ajute. Aveți încredere și începeți, cum dealtfel scrieți că doriți, o viață nouă. ● **Condratovici Mariana-Nadia** — Gura Humorului : Problema identificării locului de muncă s-a rezolvat dar, lucrînd cu contract de muncă pe perioadă determinată, nu are drept la alocație. Dacă sînteți încadrată în muncă, aveți dv. acest drept. ● **Sima D. Petre** — com. Mihai Bravu, jud. Giurgiu : Pensionarii de stat nu pot cumula pensia cu retribuția, dar pot lucra în cadrul C.A.P., la cultura mare, în acord global. ● **Suciu Nicolae** — București : Toate relațiile solicitate le puteți obține de la consiliul popular din comuna natală. ● **Butoiu N. Gheorghe** — satul Picior de Munte, com. Dragodana, jud. Dîmbovița : Ați primit răspunsul Comisiei centrale de pensii. Cînd aveți drum, treceți pe la redacție să vă luați decizia de pensionare (solicitați nr. 12 846) pe care trebuie s-o păstrați. ● **Feraru Teofan** — București : Cheltuielile pentru întreținere și reparații la părțile și instalațiile de folosință comună se repartizează proporțional cu cota parte deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații, conform contractului.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Un' te-ai dus tu, mielule ?

Reflecții pe marginea unui caz de nesocotire a legii

Tinerii strînși într-una din camerele coloniei Păușa vorbesc mult, repede și tare, întrerupîndu-se unul pe celălalt. Ai impresia, ascultîndu-i, că totul a fost o imensă farsă, născocită anume spre a ului.

Un inginer, pe numele său Ioan Mihăilă, și-a înscris numele, în iunie 1983, pe prima filă a jurnalului unui șantier care urma să construiască microhidrocentrale. Omul era tînăr, energic și plin de idei. Bun profesionist, șef al lucrărilor de la hidrocentrala Turnu de pe Olt — întreprindere complexă și foarte dificilă —, Ioan Mihăilă a fost, o vreme, singurul încadrat al noii unități. O mare investiție de încredere ce se cerea răsplătită prin transpunerea în faptă a unui amplu program prevăzînd crearea cît mai grabnică de microhidrocentrale și rapida lor punere în funcțiune. I s-au alăturat cîțiva dintre cei cu care muncise la Turnu. A avut de întîmpinat așa cum se întîmplă în orice început, și destule greutăți, dar au demarat la timp lucrările la Novaci II. Urmează apoi alte deschideri de șantiere. Unitatea inițială se transformă, după un an și jumătate, în antrepriză, cu puncte de lucru răspîndite în mai multe județe. Dar, paradoxal, pe cît de repede se dezvoltă antrepriza pe cît de repede cresc sarcinile și responsabilitățile, tot pe atît de iute se petrecea și schimbarea felului de-a fi al directorului. E știut că pe șantierele unde se construiesc hidrocentrale se produc nu doar dislocări de teren, nu doar răsturnări de structuri geologice și geografice ci și adînci prefaceri de natură umană. Dar cine ar fi crezut că asemenea schimbări pot avea astfel de urmări dezastruoase. Este de neexplicat pentru noi turnura dată de comportamentul inginerului Mihăilă. Cert este că propriul său seismograf n-a funcționat așa cum se cuvenea, lipsindu-l de necesarele semnale de alarmă. Și așa, arzînd etape, lucrurile s-au îndreptat spre un epilog pe care nimeni nu credem că l-ar fi anticipat în urmă cu trei ani.

Spuneam ceva mai înainte că e greu de crezut că întîmplările de la Călimănești sînt reale și nu scornite. Faptele și întregul comportament al inginerului Ioan Mihăilă, par desprinse dintr-o antologie a absurdului. A pornit-o la drum cu elan, succesele sau iminența lor, prefigurată de amploarea lucrărilor, de atenția ce se acordă, nu doar teoretic ci și financiar, unor asemenea obiective par să-l amețească. În scurtă vreme, nimic nu i s-a mai părut imposibil, nimic nu mai părea în stare să-i stea în față. Devine omul care pretinde a nu se mai împiedica de fleacuri. Numai că fleacurile sînt prevederi de lege, sînt norme ce se cer respectate în cele mai fine nuanțe. De ce ? De Mihăilă ? El n-are timp. El mută sau așază oamenii pe posturi după cum vrea, după cum are chef și nu după cum ar justifica meritele fiecăruia sau după cum pretinde legea. Așa s-a întîmplat că inginera stagiară Teodora Ghigeanu, deși stagiară, a devenit un fel de șef de laborator, propunînd indicii de salarizare ai celor din subordine, venind la serviciu după pofte, adusă și dusă de acolo cu o mașină care i se pusese la dispoziție, și beneficiind (avantaj net în fața colegelor de promoție) de o garsonieră în colonie, în care stătea singură. În aceeași situație s-a aflat și Tanța Aron care, la numai 19 ani, a fost numită, tot în discordanță cu litera legii, șefă de cantină (ceea ce a făcut-o să se trezească, lipsită de pricepere și experiență cum era, cu un minus în gestiune de aproape 7 000, în numai trei săptămîni de șefie). Dar asta încă n-ar fi nimic în comparație cu modul în care era plătit inginerul pensionar Cîrstoiu. Lucra numai cîteva luni anual, dar statele de retribuire dovedesc faptul că el cîștiga în acest interval cît pentru un an întreg. Era (ilegal) pontat ca adjunct șef brigadă lucrînd, pasămite, 12 ore zilnic (imposibil, mai ales în ianuarie, cînd afară, pe șantier, era întuneric și la 7 dimineața și la 7 seara !, dar mai ales imposibil deoarece inginerul era mai tot timpul la București). Tot pe această funcție era pontat și plătit și inginerul Titus Pănescu (fost coleg de facultate și de cămin cu directorul), el lucrînd, de fapt, la proiectare.

De la aceste abuzuri pe care Mihăilă le-a considerat a fi minore, a început, pe principiul bulgărelui de zăpadă, rostogolirea. Indicii de retribuire erau la discreția directorului. Indiferent de realizările antreprizei, el acorda 1,80—1,90 celor din anturajul său și, în compensație, sub 1, celor care-l deranjau sau îl refuzau cu ceva. A ocupat un apartament în colonie (pe lîngă încă două de care dispunea — la București și Căciulata), dar pretindea și spor de șantier. În apartamentul de la Păușa — un telefon de la care a vorbit de 12 000, două televizoare, două magnetofoane, două frigidere, două aparate de radio, trei butelii de aragaz, șase calorifere electrice... A dispus să-i stea „la dispoziție nu o mașină, cum e normal, cum e îndreptățirea legală, ci trei mașini — două Dacii și un ARO, capitonat așa cum a văzut el, prin alte părți. Dar, pentru autoturisme e nevoie de combustibil. Și așa, o mașină aflată în reparație, la service, consumă în luna respectivă 830 de litri ! O alta, aflată la dispoziția maistrului Gh. Berbecaru, șeful autobazei, consumă, tot într-o lună (din care zece zile n-a mers, „proprietarul" ei fiind în concediu) 760 litri de benzină și parcurge 10 000 de kilometri, ceea ce înseamnă că Berbecaru ar fi trebuit să stea, zilele cînd a condus mașina, cîte opt ore și jumătate la volan ! O altă mașină, de pe șantierul Sadu, a consumat aproape 200 de litri într-o lună cînd n-a avut șofer și era defectă ! Pe foile de parcurs pot fi citite drumuri de noapte Călimănești — București și retur, ba chiar Călimănești — Iași.

Și astfel, totul se leagă într-un nedorit joc al abuzului fără limite, într-un climat cu totul permisiv, Directorul se simte proprietar al unității. Un proprietar pentru care cei din jur sînt simple unelte, lesne de manevrat după voie și capricii. Îl trimite pe inginerul Gheorghe Stan să lucreze (de fapt, să păzească ! la șantierul închis de la Boia. Pretinde să nu se încadreze în lege, ci să i se găsească legile care să-i motiveze deciziile. La sosirea pe șantier a absolvenților promoției 1985, Ioan Mihăilă se afla deja pe toboganul faptelor de-a dreptul aberante. Îi primește cu răceală și dispreț pe stagiari. Tinerele absolvente de facultăți sînt sfătuite să intre în grațiile directorului al cărui apartament se afla la etajul baracii și înconjurat de apartamentele în care favoritele și prietenii lui locuiau singuri. Refuzurile declanșează represalii necontrolate : reducerea arbitrară a retribuțiilor, cazarea a două tinere în același pat (în condițiile în care existau suficiente camere goale), jigniri. În loc să-i depisteze și să-i sancționeze pe șoferii care făceau afaceri cu materiale de construcție, directorul îi apără, îi ocrotește chiar cînd acestia erau prinși în flagrant. Punctul culminant al acestei atitudini de supremă desconsiderare față de cei din jur și față de exigențele legii, ale normelor de conduită pentru un conducător de unitate îl constituie hotărîrea de evacuare a stagiarilor din colonie, prilej cu care e desemnată chiar o comisie de evacuare (!), în cadrul căreia se decide violarea camerelor, scoaterea bunurilor de acolo și depozitatea lor claie peste grămadă — cămăși laolaltă cu cratițe, costume lîngă tigăi — într-o singură încăpere.

În noianul unor astfel de preocupări, sub mîlul sufocant al unui astfel de comportament contravenind flagrant principiilor ce trebuie să guverneze munca și viața oricărui șantier, iată că — și acest lucru nu poate surprinde — acela care se considera „un munte profesional" începe să uite chiar de menirea antreprizei pe care o conduce. Lucrările sînt efectuate brambura. Am privit cu ochii noștri și am imortalizat pe peliculă microhidrocentrale (precum acelea de la Sălătrucel și Pătești) care n-au funcționat niciodată și nici nu par a avea de gînd să funcționeze degrabă așa colmatate cum sînt. Însemnate cantități de beton și muncă sînt încorporate, la vedere, în baraje și bazine care n-au produs încă nimic și termenul cînd se va putea întîmpla acest dorit și așteptat fapt nu pare deloc apropiat. Dar directorul prins în mreaja încîlcelilor de tot felul pare puțin interesat de astfel de treburi. Împingînd nesocotirea îndatoririlor sale de specialist și conducător, dincolo de orice limită, încălcînd normele de gospodărire a avuției naționale încredințată spre a o face să rodească lumină, el a început și ridicat o construcție extravagantă, un sediu pentru închipuita sa mărire, un sediu pentru care nu avea nici un fel de aprobare. Clădirea — cu două etaje, impopotonată spre a fi vizibilă de departe — a ajuns pînă la acoperis fără să se știe nimic despre banii din care a fost ridicată !

Cum a fost posibil să se ajungă aici ? Ce mecanisme, ce climat au favorizat instaurarea acestei stări de lucruri ? N-a observat nimeni ceea ce se petrecea în antrepriză ? N-a venit nimeni să verifice — de la centrala tutelară, de la alte organisme de îndrumare și control ? Greu, imposibil de crezut. Atunci ? De ce nimeni n-a știut sau n-a vrut să oprească totul la timp ? Antrepriza aceasta nu era, totuși, zvîrlită într-un cotlon de munte invizibil și intangibil. Drumul la Călimănești, departe de a fi o povară, e chiar, o plăcere. Se știe precis că antrepriza a fost uneori ca să nu spunem de multe ori și controlată. Cum, în ce fel rămîne s-o stabilească și s-o aprecieze forurile competente. Noi reținem însă un aspect ce nu trebuie să scape, un aspect care, deși nu explică totul, ar putea limpezi în schimb multe. Astfel azi, sînt destui oameni la antrepriză care declară negru pe alb că o serie de persoane venite în control, pentru că altfel de ce-ar veni pînă aici ?! — plecau înapoi cu mașinile încărcate de darurile directorului Mihăilă. Contabilul șef povestește despre 67 de miei, care au fost cumpărați din banii de premieri ai muncitorilor și au fost trimiși, cu etichetele prinse de gît, la adresele prietenilor și susținătorilor lui Mihăilă (unii fiind chiar nemulțumiți și solicitînd carne de porc !), Iată, așadar, că nu numai directorul a beneficiat de pe urma abuzurilor sale, ci și alții, care au închis ochii și care — un' te-ai dus tu, mielule ? — găsiți la adresele unde au poposit mieii și cîte alte daruri — ar trebui obligați să-i fie alături inginerului Mihăilă și în momentele mai puțin plăcute ale scadenței. Nu trebuie pedepsită și mărunta plăcere de-a lua pe nemeritate, plătind cu prețul închiderii complice a ochilor și al profitului imediat ? Cert lucru, Ioan Mihăilă n-a fost singur în labirintul ilegalităților comise. Ele i-au fost înlesnite într-un fel sau altul chiar și de către unii dintre cei a căror fundamentală îndatorire, pentru care primeau retribuție era de a le stopa.

Sigur, pentru greșelile comise, pentru abuzuri și ilegalități, Ioan Mihăilă trebuie să răspundă. Și va răspunde. Dar ce trebuie făcut cu cei care, aflați alături de el, au tăcut, asigurîndu-și propriile avantaje (deloc puține, deloc mici) sub paravanul „stilului Mihăilă" ? Unii i-au fost prieteni, cu care directorul s-a sfătuit în repetate rînduri. Oameni de meserie, hîrșiți în ale șantierelor. Oameni cu carte. Oameni care nu și-au pus niciodată problema că, tovărășește, dar mai ales omenește, directorul trebuia ajutat. Adică nu trebuia lăsat să ajungă unde a ajuns. Să fi riscat chiar să-l înfrunte, dacă ar fi fost cazul. Sau să încerce să-l împiedice, după puterea lor, să-și finalizeze anumite intenții, de care aveau știință. Nu pentru a-i contesta autoritatea, ci pentru a i-o susține, a i-o întări prin măsurile corecte și legale pe care le-ar fi adoptat. Îl cunoșteau bine. Știau că a pornit cu avînt și cu bune intenții, dornic și capabil de lucruri mari. Dar, prin atitudinea lor lașă și dezinteresată, n-au făcut decît să-l tragă înapoi. L-au pus în situația de a greși, dîndu-i în același timp prin indiferență sau prin încurajarea complicității senzația că face bine. I-au creat, prin servilism și tăcere, mediul în care nesocotirea legii nu era de nimeni incriminată. I-au conferit autoritate deplină. Tocmai pentru a putea ei să ceară, la o adică, să plătească el de unul singur. Acum spun că le era frică. Se temeau că ar fi putut fi dați afară. Chiar așa, atîția oameni să se înfricoșeze de posibilitatea de a fi lăsați pe drumuri de unul singur, care, la o verificare serioasă, ar fi avut de pătimit mai mult decît oricare altul ? Am cunoscut un vechi constructor, Erou al Muncii Socialiste, care îmi istorisea cum, sesizînd că șeful său comite nereguli, după ce i-a atras atenția si a fost bruftuluit, a plecat la județeana de partid și nu s-a întors de acolo decît cu o comisie de verificare. Era obligația mea, de om al muncii și de comunist, zicea el, să atrag atenția partidului pînă cînd neregulile nu luau proporții. La antrepriza din Călimănești nu s-a întîmplat așa. Lucrurile au fost lăsate să avanseze pînă ce au devenit strigătoare la cer. Pînă cînd prejudiciile au ajuns greu măsurabile. Și nu doar cele materiale, ci indeosebi cele morale, imposibil de calculat. Au fost inhibați, timorați specialiștii, n-a fost pusă la lucru, în operă, priceperea și inventivitatea multor oameni, s-a insinuat ideea păguboasă că directorul dictează și că totul trebuie executat întocmai, chiar dacă e vorba de o aberație sau de o ilegalitate. Cei care au creat și întreținut acest curent de opinie au avut avantaje de pe urma stilului de conducere al lui Mihăilă.

E greu, e imposibil să mai vorbești de calitățile (chiar reale) ale unui om, atunci cînd acestea sînt năpădite, acoperite de-a dreptul de iarba rea a unei mai mult decît îndoielnice morale, a nenumăratelor abuzuri (comise în numele drepturilor ce i s-ar fi cuvenit în calitatea sa de „întemeietor" al întreprinderii), a disprețului față de oameni, a nepăsării în fața legilor, cele scrise sau cele ținînd de o elementară normalitate comportamentală. La morișca sa ilegalitățile s-au tot adunat, sub privirile placide ale celor din preajmă sau ale celor ce aveau în atribuții verificarea bunului mers al lucrărilor. Pe șantierul antreprizei Ion Mihăilă și colaboratorii nu erau singurii. Trăiesc și muncesc și aici, în acest perimetru de amplă construcție, nenumărați oameni ai muncii, nu doar harnici și cinstiți ci și curajoși, cu veghe nestinsă la dreapta așezare a muncii și vieții lor în cadrele legii și ale moralei noastre. Ei au acționat. Au făcut cum au putut-o. Și cînd n-au reușit, au revenit, nu s-au dat înfrînți. Au acționat mai departe. Edificiul ridicat anapoda a început să se clatine-și iată, ca toate edificiile de acest fel, s-a prăbușit. Printr-o dreaptă și argumentată hotărîre a Ministerului Energiei Electrice — Ioan Mihăilă a fost destituit.

Tovarășul Gheorghe Plăvițu, activist în cadrul secției control muncitoresc al Comitetului județean de partid Vîlcea, participant la cercetările întreprinse la Călimănești de către reprezentanți ai diferitelor foruri, ne-a spus că stările de lucruri de acolo — constituind, fireste, un caz aparte, izolat — au fost judecate cu deplină intransigență. Primele măsuri adoptate — destituirea directorului, imputarea unor sume de bani necuvenite unora dintre foștii săi colaboratori, orientarea stagiarilor spre șantierele care să le asigure cunoștințele practice atît de necesare în viitoarea lor carieră, instruirea personalului din domeniul financiar — vor fi urmate și de altele, vizînd întronarea ordinei și disciplinei în antrepriză, nerepetarea, la scară oricît de mică, a voluntarismului (pe de o parte) și inerției (pe de altă parte) care au domnit pînă acum. Cele petrecute la Călimănești reprezintă un avertisment ce trebuie privit cu toată seriozitatea. E regretabil că s-a întîmplat așa, dar și dintr-o astfel de pildă se poate învăța. Din țîțîul unor greșeli poate crește, ca pe un sol proaspăt fertilizat, binele.

Pagubele (în legătură cu a căror valoare totală se mai întreprind cercetări) pot fi recuperate. Ceea ce nu se mai poate recupera — și nici uita lesne — rămîne straniul traiect al vieții unui om, ca și al acelora care din lipsă de tărie și din dorință de cîștig lesnicios, i-au dat senzația unei puteri nemăsurate și l-au distras pe Ioan Mihăilă de la adevăratele sale îndatoriri, de la calea pe care apucase inițial.

L-am căutat mult, cu insistență, pe Ioan Mihăilă. L-am aflat într-un tîrziu. Am discutat multe ceasuri. Era trist, deziluzionat. Nu s-a arătat dispus să-i contrazică pe cei care ne-au vorbit despre el. A greșit, știe, faptele îl acuză grav, și are pentru ce suporta pedeapsa. Dar, la 41 de ani, nu te poți considera un om sfîrșit.

★

În zorii unei zile de început de săptămînă, stagiarii de la Călimănești au plecat spre șantierele unde lucrează. Inginerul Mihai Alexandru, noul director al antreprizei (venit aici din climatul de muncă respbnsabilă, elan și disciplină al Porților de Fier II), s-a cufundat în studierea obiectivelor pe care le-a preluat. Drumurile vieții, lungi, se cuvin a fi străbătute privind mereu înainte.

DAN MUCENIC

„Primim marfă"

În orele în care un magazin trebuie să-și primească cumpărătorii, deseori, la intrare apare anunțul „primim marfă". Este un gest cît se poate de necomercial și de nepoliticos.

Ce-ar fi, dacă mergînd într-o vizită la niște prieteni, cînd sîntem așteptați, ar pune pe ușă la intrare anunțul „veniți mai tîrziu, pregătim mîncarea", sau teatrele, în orele cînd trebuie să vîndă bilete, ar afișa „montăm decorurile", sau restaurantele ar opri fluxul intrărilor, din motive de aprovizionare.

Tot ceea ce ține de buna funcționare a unui magazin, (curățenie, primirea mărfii, contabilitate, aranjarea vitrinelor) face parte din organizarea locului de muncă, care nu trebuie în nici un fel să-l intereseze pe cumpărător. Tot așa cum vînzătorul din magazin, cînd se prezintă la un ghișeu public, nu este preocupat de problemele de organizare internă și orele de funcționare sînt respectate la secundă. În fond, dacă unele magazine afișează anunțuri de genul „primim marfă" și-ar mai putea face rost, de timpi morți și prin afișul „închis pentru cassă".

Deseori incriminatul anunț este „molipsitor" pentru cîteva magazine din apropierea casei, așa că, „vrem-nu vrem", trebuie să mergem cîțiva kilometri pînă găsim un altul care este deschis în orele cînd trebuie să fie... deschis.

Vara se coc fructele și se înmulțesc anunțurile necomerciale. „Raion închis, concediu de odihnă" — deci, nu doar două-trei ore, ci chiar o lună ! Într-o zi, nedumerită de un asemenea „stil" de lucru, am discutat cu gestionara unui raion dintr-un oraș de provincie.

— Strungarul nu oprește fluxul de producție, nu pune o hîrtie pe mașină, „primesc piese de prelucrat, reiau lucrul peste o oră" ! El vine înainte și-și pregătește locul de muncă cît mai bine, cît mai eficient sub raportul folosirii optime a timpului.

— Și ce vor face cumpărătorii cînd o să ne pensionăm ?!?

Nu m-am gîndit niciodată la legătura anapoda între pierderea timpului și încheierea unei activități, pentru care societatea recunoaște anii pensionării. Unde dai și unde crapă !!!...

Cu cîtă plăcere intrăm într-un magazin care funcționează normal, în orele lui... normale de activitate, care are vînzători care-ți permit să vezi marfa pe care o cumperi, care nu combină ceea ce se cere cu ceea ce nu ne interesează. Îmi povestea un coleg că a vrut să cumpere un deodorant, dar nu a putut, pentru că volens-nolens, era alăturată în pachet și o sticlă de parfum. Nu avea atîția bani asupra lui și nici nu-l interesa al doilea produs.

Am văzut în marile și modernele noastre magazine vînzători politicoși, cu exemplară dăruire pentru meserie. Ca în orice și aici trebuie talent, chemare, tact, și mai ales răbdare, politețe. Și eu am un „afiș" în minte, întocmit din relațiile de fiecare zi. „Calculatorul" meu îmi programează „afișul" ori de cîte ori mă întîlnesc cu indiferența. Stop ! spune „afișul" meu, aici nu intri dacă nu vrei să-ți strici ziua.

Aștept să devină anacronic „afișul" meu...

CARMEN DUMITRESCU

Cupele europene la fotbal

Victorie fără calificare

Din păcate, și spre amărăciunea noastră, ediția 1986—1987 a Cupei campionilor europeni continuă fără deținătoarea trofeului, Steaua București. De data aceasta, campioana noastră a pierdut calificarea în favoarea echipei belgiene Anderlecht Bruxelles. În ediția precedentă, bruxellezii au rămas acasă, pierzînd pe Ghencea de o manieră categorică, fapt care i-a făcut să părăsească Bucureștii cu un acut sentiment al revanșei. Jocul sorților a făcut ca acest prilej să se ivească mai devreme decît ne așteptam și Steaua să abordeze această dublă întîlnire cu serioase probleme în alcătuirea echipei. La Bruxelles, în prima manșă, campionii Europei au evoluat fără patru titulari și cu doi jucători accidentați (Stoica și Bălan), plus o bancă de rezerve mai mult decît săracă. Rezultatul — sever și greu de remontat, a devenit și cheia returului de miercuri. Steaua era obligată să atace pentru a înscrie, dar, în același timp, să păstreze un echilibru în apărare pentru a se păzi de contraatacuri și de absența lui Ducadam. Aceasta explică aerul primei reprize, cînd echipa n-a mai pasat cu cunoscuta-i dezinvoltură. Se vedea handicapul psihic al acelei înfrîngeri, teama de a nu primi gol și pripeala în atac. Și cu toate acestea, cei 30 000 de spectatori de pe Ghencea au crezut în revanșă. Toți acordau Stelei șanse pentru un 3—0 care să îngăduie prelungirile. Ele n-au mai fost necesare pentru că la mijlocul terenului Tudorel Stoica n-a mai fost nici dispecerul și nici strategul de odinioară. Meniscul mai vechi l-a incomodat vădit, stînjenindu-i eforturile. La acesta s-a mai adăugat o vizibilă neinspirație. În plus, crispareă și-a pus amprenta și pe jocul lui Bumbescu, al lui Iovan, Weissenbacher și Piturcă. Steaua a tras primul șut la poartă abia în minutul 14, iar primul corner la poarta belgienilor a venit mult mai tîrziu. Cunoscuta horă, cu circulația rapidă a balonului pe cele mai imprevizibile trasee, n-a mai avut loc, asta și pentru că Anderlecht a închis culoarele, s-a apărat strîns și a fragmentat jocul pe cît i-a fost cu putință. Încă din primele secunde, belgienii au trimis mingea în aut, semn că veniseră să se apere, dispuși să păstreze avantajul cu orice sacrificiu. Și cu toate acestea, Steaua putea să înscrie încă din prima repriză, la ocaziile lui Piturcă, Lăcătuș Weissenbacher, Bălan și Bölöni. N-a făcut-o și tensiunea s-a dublat pentru partea a doua, cînd Steaua a atacat mai mult, a ratat uneori incredibil (chiar o lovitură de la 11 metri, prin Balint) ca abia în minutul 59, Bölöni să înscrie un gol frumos, golul unei victorii de consolare, care i-a materializat superioritatea fără a-i aduce și calificarea. Putea Steaua să cîștige la un avantaj de trei goluri ? După numărul ocaziilor, da. Dar ca joc, ea n-a mai repetat figura din primăvară, povara celor trei goluri primite la Bruxelles spunîndu-și cuvîntul din plin. Doar Bölöni și Lăcătuș au depășit acest prag psihologic, jucînd dezinvolt și cu multă dîrzenie. Belodedici și Bălan reușind și ei un joc mai bun. Dar ceilalți au fost destul de departe de inspirația și siguranța cunoscute în ediția precedentă a Cupei campionilor. Și totuși, a da vina pe unul sau pe celălalt, pe atac sau pe compartimentul de mijloc nu-i decît o atitudine dictată de amărăciunea necalificării. Se vede o anume uzură la anumiți jucători (Bumbescu, Majearu), un potențial fizic mai scăzut la alții, generat de accidentări (Stoica), lipsa de jocuri a lui Stingaciu, (neatent, dar și formidabil în două situații dificile) și un randament mai scăzut în jocul lui Piturcă. Sînt multi factori care au contribuit la toate acestea și noua conducere tehnică a echipei Steaua are destule de făcut spre a readuce echipa la omogenitatea orchestrei din primăvară. Dacă ar fi să reprosăm ceva, aceasta ar privi mentinerea în teren a lui Bumbescu, accidentat la începutul reprizei a doua, nesigur și irascibil, jucînd mereu la limita celui de-al doilea cartonaș galben.

Steaua a cîștigat pe merit dar a pierdut calificarea, negăsind resurse în vederea remontării acelui 3—0 de la Bruxelles, socotit de agențiile de presă ca o mare surpriză. Tratată deja cu alți ochi și arbitrată sever, ea n-a trecut de Anderlecht care și-a luat astfel revanșa. La sfîrșit, în ciuda necalificării, 30 000 de spectatori s-au despărțit de noua ediție a Cupei campionilor cu o caldă manifestare de simpatie față de Steaua. Ea rămîne echipa purtătoare de cuvînt a fotbalului românesc, cea care va reprezenta și Europa în finala Cupei Intercontinentale de la Tokio. S-a terminat un drum. Începe altul, chiar dacă bucuriile anului trecut ne îndemnau ca și acum să pretindem mai mult de la cîștigătoarea Cupei campionilor europeni. Nu s-a putut.

CORNEL NISTORESCU ■

Țel amînat

În primul meci, la Dundee, după o primă repriză albă, scoțienii au deschis scorul în minutul 54. La Craiova, în fața unui stadion arhiplin, Universitatea a deschis scorul cam în aceeași perioadă, adică în minutul 59, prin Bițâ, care a speculat o neînțelegere între fundașii McGinnis și Clarck.

Dar dacă la Dundee, după primul gol, scoțienii au atacat în valuri, au mărit ritmul, masînd jucătorii noștri în propriul lor teren și creîndu-și numeroase alte ocazii de gol și reușind să înscrie înspre finalul partidei încă de două ori în numai zece minute, la Craiova nu s-a întîmplat, din păcate, același lucru. E-adevărat, în minutele 65, 70 și 84 Cîrțu, Bicu și din nou Cîrțu au fost pe punctul de-a mări avntajul echipei lor, sau, mai corect spus, de-a reduce din handicapul celor trei goluri. N-au reușit pentru că s-a opus, inspirat și bine plasat, portarul Thomson, dar și pentru că atacanții noștri s-au pripit ori au șutat imprecis.

Însă, dincolo de aceste trei ocazii ce au urmat golului lui Bițâ, craiovenii au practicat, ca și pînă atunci, un joc static, ușor de contracarat de o apărare care, deși nu i-a putut folosi pe titularii Narey, internațional A în echipa Scoției, și Hegarty, s-a arătat a fi foarte bine pusă la punct. Dar nu numai apărarea oaspeților a fost cea care a frînt elanul ofensiv al Universității, cît mai ales spiritul ofensiv al scoțienilor care, în prima repriză, au șutat în bară prin Sturrock, iar Milne a liftat balonul peste Racoltea, obligîndu-l pe Rada să degajeze de pe linia porții. Această permanentă hărțuială în atac a oaspeților a fost și mai evidentă în repriza a doua, chiar imediat după gol, cînd numai șansa l-a salvat pe Racoltea în cîteva rînduri. A fost, cu alte cuvinte, un meci echilibrat, Dundee United dovedindu-se o echipă bine articulată în cele trei compartimente ale sale și avînd cîteva valori fotbalistice de certă clasă. Universitatea Craiova, avînd scuza unui lot în care „dialogul" generațiilor n-a atins claritatea necesară (am asistat de-a lungul meciului la numeroase nesincronizări în atac, fapt ce a redus evident forța ofensivă a echipei), a luptat din răsputeri, fără menajamente și a reușit să obțină victoria la un scor minim. Dar Universitatea Craiova a fost eliminată, trebuie s-o recunoaștem, de-o echipă mai bună, o echipă care a știut ce vrea și a avut mijloacele tehnice necesare (gîndire, tactică și pregătire fizică excelente) pentru obținerea calificării.

Firește, ieșirea Universității din cursă ne afectează profund, dar victoria ei în fața unui Dundee United extrem de puternic este totuși o victorie care parc-ar vrea să anunțe că Universitatea Craiova va redeveni aceeași temută echipă, atît în campionatul intern, cît și în viitoarele ei confruntări internaționale. Lotul de care dispune este capabil să atingă performanțe. Bîcu, Bițâ, Rada, Săndoi, Adrian și Gică Popescu, plus colegii lor de aceeași vîrstă, Badea, Bica, Mănăilă și Cioroianu au datoria ca, împreună cu mai vîrstnicii lor colegi să refacă faima europeană a acestei atît de mult iubite echipe. Dar, desigur, pentru atingerea acestui țel este nevoie de multă, foarte multă muncă, inclusiv de multă, foarte multă dragoste pentru culorile alb-albastre ale echipei.

VICTOR NIȚĂ ■

Un egal fără glorie

(Prin telefon de la trimisul nostru) La Gent, jucătorii Sportului studențesc știau rezultatele din celelalte două partide susținute de Steaua și Universitatea Craiova și păreau hotărîți să încerce o fructificare a unei minime șanse de calificare. Cel puțin așa a părut în prima repriză, cînd a jucat de parcă s-ar fi aflat în Regie. A combinat mult, și-a dovedit superioritatea tehnică, a înscris în minutul 17 prin Iorgulescu și a ratat o sumedenie de ocazii prin Hagi, Coraș, Iorgulescu și Țicleanu. Singurul atuu al gazdelor era avantajul din primul meci. Din cînd în cînd, belgienii amenințau doar prin viteza de reacție și prin contraatacurile simple, de echipă „în deplasare". Sportul studențesc, după șocul suportat la București, cînd a fost înfrîntă de o echipă care a pasat mai puțin decît Omonia Nicosia și s-a aglomerat în propriul careu, scăpînd de patru ori — și înscriind trei goluri —, a jucat mai aerisit, oferind aici, la Gent, o repriză care a instalat tăcerea în tribunele stadionului. Dar Sportul studențesc nu s-a dezmințit nici de data aceasta. Rămasă fără antrenor — aici echipa a fost condusă bine de secundul Tănase Dima — ea a rămas aceeași echipă inconstantă, capabilă de surprize, și în sensul bun, și în cel rău. După o repriză de toată frumusețea, Sportul a renunțat treptat, lăsîndu-i pe belgieni să se simtă în sfîrșit acasă. Așa s-a produs egalarea, în minutul 53 prin Hindericks. După aceasta Sportul studențesc a mai avut cîteva răbufniri, dar Cristea și Munteanu II au ratat din poziții bune. Abia spre finalul partidei, cînd nu se mai întrevedea nici o posibilitate pentru o victorie la scor, Sportul a cedat terenul și belgienii au avut cîteva ocazii bune, salvate de Cristian în ultima instanță. Ele au creionat finalul unui meci de natură să-i contrarieze și pe belgieni, așa cum meciul din Regie ne-a contrariat pe noi pînă la perplexitate. În ciuda unui lot valoros, a unor meciuri de excepție, Sportul studențesc rămîne o echipă care rareori joacă la potențialul maxim, oscilînd între momente de fotbal-trubadur, apatie și faze electrizante. Poate că acum echipa din Regie are nevoie de un antrenor sever, care să ordoneze jocul după o idee căreia să i se supună cu strictețe întreaga echipă. Căci de valori, Sportul studențesc nu duce lipsă. Și cu toate acestea, Sportul studențesc a lăsat de multe ori impresia că fiecare joacă exact ce vrea și orice rezultat este posibil. Meciul de la Gent a demonstrat-o încă o dată, dar, din păcate prea tîrziu. După o înfrîngere categorică pe teren propriu, egalul de aici reprezintă un succes. Dar un succes fără glorie.

GEORGE ARION ■

Rugbiul nu se redresează cu măsură pe trei sferturi !

Scorul la care s-a încheiat meciul-test cu Irlanda, la rugby, a produs mîhnire și insatisfacție în rîndul iubitorilor acestui sport, creînd o justificată îngrijorare în legătură cu starea în care se află majoritatea elementelor care alcătuiesc activitatea rugbistică de la toate eșaloanele. Acest 0—60 rămîne o inexplicabilă și dureroasă întîmplare în palmaresul echipei naționale de rugby, nicicînd învinsă așa sever în cele 173 de partide anterioare, disputate pe parcursul a 75 de ani.

Desigur, în viața oricărei, echipe, a oricărei grupări sportive pot interveni astfel de „accidente de palmares", care sînt înțelese și tratate ca atare de iubitorii sportului, de opinia publică, în general. Supărarea și îngrijorarea noastră, generate de această usturătoare înfrîngere, ar fi, desigur, temporare și superficiale dacă eșecul de la Dublin ar putea fi considerat un astfel de accident. Din păcate, însă, se pare că nu e vorba de așa ceva. Acest eșec nu este chiar într-atît de singular pe cît am dori. El este într-un fel un punct culminant al unei situații nesatisfăcătoare din rugby-ul nostru, avînd, deci, cauze mult mai profunde, care nu se limitează la jocul propriu-zis în compania Irlandei.

Prestigiul pe care ni l-am creat în acest sport prin multă trudă și ani îndelungați de eforturi ne-a permis să pătrundem în elita internațională a rugby-ului, ultima dovadă fiind nominalizarea echipei noastre naționale între cele 16 participante care se vor întrece anul viitor în prima ediție a Cupei Mondiale. De asemenea, în pofida tradiționalului lor conservatorism, echipele britanice au fost nevoite să se plece în fața evidenței și să ne accepte ca parteneri de întreceri bilaterale, sistematic organizate în ultimii ani, în perspectiva unui viitor turneu al celor șase națiuni. Aceste izbînzi sportive, dar și morale — pentru că reprezintă recunoașteri binemeritate ale valorii rugby-ului nostru — au fost, însă, considerate ca date o dată pentru totdeauna, uitîndu-se de către diriguitorii acestui sport și poate de noile generații de jucători că un prestigiu se apără mai greu decît se obține, că în orice sport, un loc de frunte în ierarhia mondială nu se acordă pe viață, ca la Academia franceză, ci trebuie în permanență susținut și confirmat prin rezultate de valoare.

Meciul cu Irlanda a spulberat această păguboasă mentalitate conform căreia succesele prezente sau viitoare pot să vină din inerția celor dobîndite, înfrîngerea de simbătă trecută nefăcînd, de fapt, decît să îngroașe și să amplifice semnele de slăbiciune pe care rugby-ul nostru le manifesta mai demult. Asupra lor (fără a ne face din asta un titlu de glorie, care ar fi tristă și amară, în ultimă instanță) revista noastră a atras atenția în repetate rînduri, inclusiv pe parcursul sezonului din primăvara acestui an. Criticile erau focalizate, ce-i drept, mai ales asupra muncii la echipa națională, locul unde viciile de fond se regăsesc într-o formă explicită, concentrată și agravantă, totodată. Victoriile facile asupra unor adversari de mîna a doua au creat falsă impresie că lucrurile vor reintra pe un făgaș normal, mai ales că din interviul acordat revistei noastre de noul președinte al federației de specialitate reieșeau intenții dintre cele mai benefice pentru dezvoltarea acestui sport ; acum a devenit limpede că intențiile nu mai sînt suficiente, că este cazul unor intervenții hotărîte la însăși baza organizatorică și competițională a rugby-ului nostru. Totalul de 3—80 înregistrat cu Franța și Irlanda în numai opt zile vorbește de la sine despre șubrezenia momentană pe care este clădită echipa națională, despre necesitatea unor măsuri nu de suprafață sau de conjunctură (cum ar fi noul procedeu de selecție pentru lotul național), ci care să vizeze însuși fondul activității rugbistice.

Fiind, deci, solidari cu necesitatea unor măsuri grabnice, ne exprimăm speranța că ele vor avea tocmai o asemenea orientare, largă și penetrantă, vizînd aspecte precum : lărgirea popularității acestui sport, inclusiv în rîndul copiilor, pregătirea cadrelor de tehnicieni, eradicarea indisciplinei și a celorlalte metehne la care rugby-ul pare să rămînă imun, reconsiderarea atenției care se acordă pe plan local acestui sport, comparativ cu altele, reanalizarea formei competitive a campionatului, mult prea diluat de echipe fără nici un aport credibil la creșterea valorii rugby-ului nostru ș.a. Numai prin astfel de măsuri poate fi stopată erodarea din interior a soclului performanțelor pe care rugby-ul românesc și l-a clădit, cum spuneam, cu destulă trudă. Iar readucerea acestui sport în matca ținutei și menirii sale tradiționale înseamnă și presupune, nu în ultimul rînd, întărirea muncii educative. Atît a specialiștilor, cuprinși în ierarhiile organizatorice ale acestui sport al bărbăției și fair play-ului, a antrenorilor subminați credem de-o vreme, în activitatea lor, de nefasta comoditate și suficiență, de îngîmfarea păguboasă în orice domeniu. Și mai cu seamă educarea și dezvoltarea la jucătorii noștri a acelei calități esențiale, în care purtătorii trecurilor cu frunză de stejar e celau în fața oricărui adversar, dar care se află și ea într-o îngrijorătoare descreștere : puterea de luptă, de mobilizare, frumoasa îndîrjire sportivă care a făcut dintotdeauna gloria rugbiștilor.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Încă o dată, Sevilla !

(urmare din pag. 24)

chea, din penalty (min. 78), în urma unui fault asupra lui Salinas. La încheierea partidei, Miguel Munoz se declara foarte satisfăcut de randamentul echipei sale și destul de optimist pentru partida cu națională României".

Desigur, nici un meci nu seamănă cu altul — așa fiind o lege și de foarte multe ori o speranță, pentru orice competiție fotbalistică. Lucrurile nu stau altfel nici de-astă dată. Nici palmaresul, nici antecedentele imediate ale celor două echipe nu vor avea decît o greutate simbolică în economia acestei partide : importantă și decisivă este, o știm cu toții, evoluția jucătorilor pe parcursul întregului meci. Spunem acest lucru chiar dacă întîlnirea cu echipa României are pentru spanioli o importanță particulară.

ÎNAINTE DE MECI, DINCOLO DE BARICADE. Fotbalul spaniol trăiește o perioadă de efervescență. Naționala de tineret a cîștigat de curînd finala Campionatului European, după o dublă manșă cu Italia. Real Madrid a aprins spiritele prin dubla sa „întîlnire la vîrf" cu Juventus Torino. Toate cele cinci echipe spaniole care au luat startul în cupele europene s-au calificat pentru turul doi, cel puțin trei avînd șanse să se califice mai departe. Naționala este neînvinsă în această toamnă, după cum neînvinsă s-a considerat și în turneul final din Mexic (acel 0—1 cu Brazilia nefiind luat în seamă de Munoz datorită golului perfect valabil marcat de Michel și anulat de arbitrul Bambridge, iar sistemul de departajare prin lovituri de la 11 m fiind considerat de același Munoz drept incorect). În campionat, marii favoriți — Real și Atletico din Madrid, F.C. Barcelona, Athletico Bilbao — își confirmă ambițiile și valoarea prin joc și rezultate, etalînd un fotbal de clasă.

Fotbalul spaniol cunoaște, deci, o mișcare ascendentă în inerția căreia speră că se va afla și la 12 noiembrie. Un debut victorios al naționalei Spaniei în noua ediție a preliminariilor C.E. ar fi tot ce lipsește pentru ca fiesta acestui sezon să fie deplină ; ar mai urma, la 3 decembrie, Albania—Spania, pentru care „experiența Flamurtari" (eliminată cu greu de F.C. Barcelona în primul tur al Cupei UEFA) a oferit spaniolilor suficiente învățăminte pentru a se mai repeta aceleași emoții și la națională. Cam aceleași simțăminte sînt însă de așteptat și pornind de la strălucitoarea izbîndă a Stelei în fața lui F.C. Barcelona, în finala C.C.E., disputată la 7 mai pe același stadion pe care se va juca și meciul de miercuri. Desemnarea Sevillei drept gazdă a acestei partide chiar semnifică, din acest punct de vedere, o dorință de revanșă și o demonstrație de forță psihologică pe care spaniolii n-au scăpat prilejul s-o facă.

La multe din punctele de mai sus, starea de spirit a fotbalului nostru în preajma acestei confruntări este... puțin diferită. Dar ea se poate „bascula" în favoarea noastră tocmai printr-un rezultat bun la Sevilla. Este lucrul pe care sîntem siguri că-l au în vedere și jucătorii noștri. Un rezultat bun în compania Spaniei, dincolo de o consolidare a poziției echipei naționale pentru desfășurarea ulterioară a preliminariilor ar aduce întregului nostru fotbal suflul pe care și l-a cam pierdut în această toamnă — atît în cupele europene cît și în campionat. Sperăm să fie acesta un motiv de ambiție pentru toți cei 11 tricolori care vor juca pe terenul primei finale europene cîștigate de o echipă românească.

Meciul va începe la 20,30 — ora locală — și va fi condus de olandezul Keizer.

Ridicătorii de medalii

Începînd de mîine, timp de o săptămînă, în sala „Universiada" din Sofia se vor desfăşura întrecerile Campionatului Mondial de haltere, la care, pînă în urmă cu zece zile, îşi anunţaseră deja participarea peste 240 de sportivi din 49 de de ţări. Lotul ţării noastre, pregătit pentru această competiţie de antrenorii Achim Ştefan şi Dumitru Constantin, cuprinde pe **Negreanu Dumitru** (17 ani, pentru categoria 56 kg), **Czanka Attila** (17 ani, pentru 60 kg), **Andrei Socaci** (20 ani, pentru 75 kg), **Constantin Urdaş** şi **Becheru Petre** (ambii pentru categoria 82 kg), **Nicu Vlad** (pentru 100 kg) şi **Vasile Groapă** (pentru categoria 110 kg). Exigenţa şi realismul celor care răspund de sportul cu haltere n-au împiedicat, aşadar, includerea în lotul pentru aceste mondiale a doi debutanţi, aflaţi încă la vîrsta junioratului, alături de nume deja consacrate în marile competiţii internaţionale.

Pe umerii acestor sportivi, odată cu greutatea halterelor va apăsa şi responsabilitatea apărării unui frumos prestigiu, a confirmării palmaresului de la precedentele campionate mondiale (5 medalii, din care una de aur, prin Andrei Socaci, la stilul smuls) şi de la europenele din acest an (10 medalii, din care patru de aur). După cum se ştie, la aceste campionate europene (desfăşurate în R.D.G.) Nicu Vlad a reuşit o performanţă absolută, reuşind să cîştige trei medalii de aur, maximum posibile — la cele două stiluri şi la total. Ambiţia şi seriozitatea vădite de valorosul nostru sportiv în pregătiri îndreptăţesc speranţele în repetarea acestei performanţe, care ar însemna, de asemenea, o premieră pentru ţara noastră, la acest sport.

Dintr-o scurtă convorbire cu Dragomir Cioroslan, care a răspuns din partea C.N.E.F.S. de pregătirea pentru participarea halterofililor la aceste mondiale, am înţeles că „s-au atins indici de pregătire foarte buni, de natură să argumenteze şi să facă posibile obiectivele pe care ni le-am propus. N-aş vrea să dau cifre, pentru a nu face o anticipare neavenită, dar multe din aceste rezultate obţinute în pregătiri ne-au generat nu numai optimism, ci şi un anume entuziasm pentru apropiata întrecere. O explicaţie pentru această încheiere rodnică a pregătirilor, pentru progresele înregistrate de-a lungul lor este dată şi de faptul că sportivii noştri ştiu că, la aceste mondiale, lupta pentru medalii va fi acerbă, că numărul candidaţilor puternici va fi foarte mare şi că, prin urmare, numai depăşirea propriilor performanţe poate garanta menţinerea în cursa pentru locuri fruntaşe. Pe echipe, ne vom lupta pentru locul trei în lume cu reprezentativele R.D.G. şi Chinei, probabil, întrucît ţara gazdă va fi greu de întrecut chiar şi de echipa U.R.S.S. De altfel, Bulgaria şi U.R.S.S. s-au clasat, în această ordine, pe primele două locuri atît la mondialele şi europenele de anul trecut, cît şi la europenele de anul acesta".

După aceste campionate mondiale, lotul nostru de haltere va participa, alături de Bulgaria, U.R.S.S. şi R.D.G., la finala Cupei Europei ce se va desfăşura în Franţa, între 10—14 decembrie a.c. Este prima ediţie a acestui soi de „turneu final", la care au drept de participare doar primele patru clasate la campionatul european desfăşurat în vară. Tot un asemenea „turneu final", individual de data aceasta, va avea loc între 7—10 decembrie, în Australia, cu participarea celor mai buni 10 halterofili din lume, desemnaţi ca atare, indiferent de categorie, de punctajele obţinute în concursurile organizate pe parcursul anului. În acest clasament „tip Grand Prix", Nicu Vlad se află între primii 10, avînd şanse, prin punctajul pe care-l deţine la ora actuală, nu numai să fie prezent la Melbourne, dar să se claseze chiar pe podium la întrecerea de acolo.

Un sfîrşit de an cu multe „greutăţi" de ridicat pentru halterofilii noştri, a căror concentrare de cîteva clipe va valora, însă, şi de-aceste dăţi, preţioase medalii pentru sportul românesc.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

racul

De multe ori, împingînd automobilul, ne gîndim cu nostalgie la carul cu boi.

De valoarea becului îţi dai seama cu adevărat numai după ce s-a ars.

Complimentele exagerate pot jigni.

În goana după fericire ne alegem cu o mulţime de ghionturi.

Raţiunea e fiica materiei. Într-o continuă răzvrătire.

Uneori vorbim atît de repede încît gîndurile se opresc în loc, minunîndu-se.

Rîsul e un pled cu care mă acoper cînd mi-e frig de tristeţe.

Cînd nu visez, simt cum gleznele mi se adîncesc în pămînt.

Straturile geologice ne dovedesc trăinicia civilizaţiilor.

Privirea ne-a fost dată ca să avem cu ce ne amăgi.

Ideile sînt ca părul. Cu cît le tunzi mai des, cu atît cresc mai viguroase.

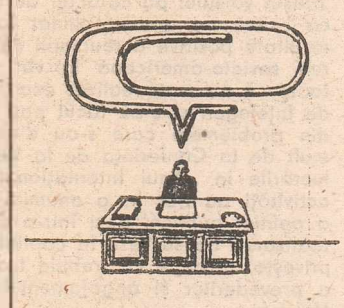

Dacă vrei să-ţi realizezi visul, trezeşte-te la timp.

Trăieşte în anonimat. Dar vrea să se ştie asta.

Una e să trăieşti şi alta e să ştii că trăieşti.

Prin tehnicizare excesivă, viaţa noastră se va muta în abstract.

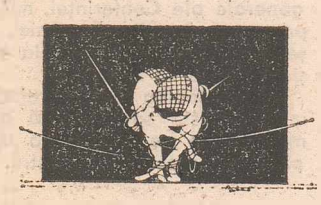

De obicei, nu rezolvăm problemele, doar le expunem altfel.

Răul necesar e un medicament. Luat în doze mari devine otravă.

CONSTANTIN GAVRILĂ ■

Civilizaţia sportului

Suspendat la 18 ani!

Prezenţa la una din şedinţele comisiei de disciplină a Federaţiei Române de Fotbal îl poate edifica pe cel interesat să afle ce fel de „aer" se mai respiră pe stadioanele noastre. Din păcate, aşa cum afirmam şi în comentariile anterioare, atmosfera continuă să se polueze, nori negri întunecă spiritul de sportivitate, rezultatele sînt viciate, furia, exaltarea, absurdul iau, prin unele locuri, proporţii demente. Înjuriile aduse arbitrilor, lovirea adversarului cînd jocul este oprit, atacurile violente, protestele necuviincioase şi ameninţările au ajuns atît de obişnuite încît ele sînt trecute la capitolul „fapt divers".

Atunci însă cînd conducătorul unei echipe propune arbitrilor sume importante de bani peste baremul de arbitraj, atunci cînd pe teren arbitrul este lovit de mai mulţi jucători şi ameninţat că va fi lăsat pe mîna publicului (!) dacă nu revine asupra unei decizii, faptele nu mai sînt diverse ci extraordinare şi merită sancţiuni exemplare.

Comisia incoruptibililor face mari eforturi pentru a afla adevărul din oceanul de minciuni debitate de unii „acuzaţi". Oameni integri ca Ion Paşca (preşedintele comisiei) şi Gheorghe Glisici, foşti jucători model de sportivitate ca Dumitru Pepelea şi Cornel Tănase ascultă cu calm şi răbdare pe delegatul unei echipe care îl califică drept nemernic pe arbitru chiar în faţa comisiei, după ce în anticameră îl ameninţase cu... blîndeţe : „Te termin eu dacă mai vii pe la noi !" sau rămîn stupefiaţi cînd un jucător de 18 ani afirmă cu seninătate : „Am protestat şi noi cum am văzut în meciurile de la televiziune !".

Cele descrise mai sus au fost urmarea unui meci din divizia C. Hotărîrea comisiei îi va priva o bună bucată de timp pe locuitorii unui oraş din nordul ţării de astfel de „spectacole" fotbalistice.

Pentru orice rău — spunea un mare scriitor — există două leacuri : timpul şi tăcerea. Timpul va fi, sperăm, un bun sfătuitor pentru năbădăioşii jucători care vor sta cîteva luni pe tuşă, dar tăcerea nu avem dreptul să o păstrăm fiindcă o astfel de lume nu seamănă cu lumea sportului aşa cum o dorim noi, toţi cei care venim pe stadioane. Oamenii caută aici valoarea sportivă, etică, umană, nu brutalitatea în gesturi şi limbaj care ne reaminteşte, trist, caverna.

P.S. Acum două numere, din finalul comentariului nostru, cîteva cuvinte au scăpat de sub tipar. Le punem la locul lor, redînd fraza în întregime :

Cu convingerea că marea performanţă nu se poate realiza decît cu oameni de o înaltă ţinută morală, în numele celor care nu acceptă eclipsarea bunului simţ şi a respectului elementar pentru ceea ce se numeşte întrecere sportivă, cerem ca regulamentele, cinstea şi corectitudinea să fie apărate.

CRISTIAN ŢOPESCU ■

Pe marginea unei sancţiuni

Banderola care obligă

Sînt cunoscute împrejurările în care Lung a primit mai întîi cartonaş galben şi, apoi, roşu în meciul de la Istanbul. Regretele, ca totdeauna în astfel de situaţii, au fost şi sînt tardive. Pe lîngă acestea, clubul Universitatea Craiova şi-a mai exprimat şi dorinţa de a face un demers pe lîngă juriul de apel al U.E.F.A. în vederea reducerii sancţiunii date lui Lung — de la patru etape suspendare la cît mai puţine posibil. Tentativa părea temerară, avînd în vedere prejudecăţile noastre despre „conservatorismul" forului diriguitor al fotbalului european. Totuşi, F.R.F. a înţeles doleanţa clubului craiovean şi i-a dat tot concursul în a-şi prezenta şi apăra cauza. Pe foaia de arbitraj, cartonaşul roşu era justificat prin injurii la adresa arbitrului" ; pentru această abatere regulamentul U.E.F.A. prevede sancţionarea jucătorului respectiv cu două etape de suspendare, dar, ca în cazul tuturor sancţiunilor prevăzute de regulament, Comisia de disciplină poate decide extinderea lor în funcţie de circumstanţele concrete ale respectivei abateri. În cazul lui Lung, decizia a fost, cum se ştie, de patru etape suspendare. „Suplimentul" de două etape a fost posibil deoarece, în litera şi spiritul regulamentelor U.E.F.A., o astfel de abatere comisă de un căpitan de echipă este o circumstanţă agravantă şi nu atenuantă pentru cel în cauză. Postura de căpitan de echipă, s-a reamintit cu acest prilej, nu dă dreptul la proteste şi injurii ; instituţia căpitanului de echipă este creată cu scopul de a ajuta arbitrul în relaţiile cu publicul — la jocurile pe teren propriu —, cu jucătorii coechipieri şi în celelalte situaţii care presupun participarea, într-o formă sau alta, a jucătorilor la buna desfăşurare a partidei. Asta este, deocamdată, poziţia oficială a U.E.F.A. faţă de rolul căpitanului de echipă, chiar dacă un înalt demnitar al acestei instituţii recunoştea de curînd necesitatea reconsiderării (în sensul amplificării drepturilor) acestui „personaj" vizavi de arbitru. Luarea în calcul a „trecutului" lui Lung, cordialitatea şi amabilitatea arbitrului care i-a dictat eliminarea de pe teren, obiectivitatea juriului de apel şi, nu în ultimul rînd, diplomaţia delegaţiei noastre au concurat la reducerea pedepsei cu o etapă — deci la trei etape suspendare, care ar fi, de fapt, minimul ce s-ar acorda unui căpitan de echipă pentru o astfel de abatere.

Dincolo de acest relativ succes al demersului craiovean, o pildă are, totuşi, această experienţă — şi anume că hotărîtoare rămîne disciplina în teren a tuturor jucătorilor în frunte cu căpitanul echipei. Nici diplomaţia cea mai rafinată, nici alte conjuncturi nu pot salva o situaţie compromisă prin însăşi apariţia ei în teren. Regulamentele U.E.F.A. şi mecanismul de aplicare a lor sînt atît de ferme încît sînt inatacabile ; şi bine că sînt aşa, spre binele acestui sport, din ce în ce mai ameninţat cu indisciplina ce, pe alocuri, degenerează în violenţă.

O. IONAŞC ■

Cronica şoselei

Deznodămînt neaşteptat

Tatăl, un om în jur de 70 de ani, şi fiul său mai mare, un bărbat de 35 de ani, avînd statura mijlocie, cu o faţă energică şi ochii inteligenţi, comentau un eveniment deosebit ce tocmai avea loc în familia lor. Cu părul complet alb, tatăl arată totuşi bine pentru vîrsta pe care o are. Se ţine drept, pielea feţei îi este netedă, aproape fără nici o cută, iar ochii nu şi-au pierdut vioiciunea de odinioară. Convorbirea între cei doi avea loc pe fotoliul din faţă al unei Dacii care rula remorcată de un autocamion din pricina unor defecţiuni la motor. La volan se afla tatăl. „Din păcate, Traiane, nu prea ai avut ce învăţa din comportarea tatălui tău din ultimii ani. Aşa se prosteşte citeodată omul la bătrîneţe. După 20 de ani de trai cu mama ta, în care niciodată vreun nor n-a întunecat căsnicia noastră, am părăsit-o. Cît timp am cîştigat bine şi eram în putere, Elvira nu ştia cum să se poarte mai frumos cu mine. Ţinea ca nimic să nu-mi provoace nici cea mai mică nemulţumire. După pensionare şi mai cu seamă cînd am început să sufăr ba de una, ba de alta, femeia s-a schimbat. Orice fleac o nemulţumea, mă ţinea numai în reproşuri, tot timpul îi ningea şi-i ploua, de unde pînă atunci buna dispoziţie şi firea glumeaţă predominau în comportamentul ei. Mi-am dat abia atunci seama cît de greşit a fost pasul ce l-am făcut. Buna ta mamă a trecut peste toate prostiile mele şi, uite, după şapte ani mă primeşte acasă. „E greu, foarte greu, să-ţi judeci părinţii, dar mă bucură că totul s-a sfîrşit cu bine". În toată această perioadă, Cornelia, nevastă-mea s-a comportat ca o veritabilă doamnă. Nu s-a compromis cu scene, scandaluri, aşa cum se mai întîmplă în cazuri de acest gen. Cînd, rar de tot, îi telefonam, ea mă întreba un singur lucru. Eşti sănătos, Vasile ? Asta îi cel mai important lucru !" „M-a lăsat în linişte, fără a forţa nota, să mă conving că hotărîrea mea fusese greşită. Nici de voi, în perioada asta a mea de rătăcire, nu m-am preocupat. A da nişte bani nu înseamnă totul. Norocul meu a fost tot mama, care s-a ocupat de îndrumarea voastră, care s-a îngrijit să aveţi tot ce vă trebuie. Tocmai cînd a fost mai dificil, contribuţia mea la formarea voastră a fost minimă. Am avut mare noroc că aţi fost copii buni şi asta-i drept. Sînteţi acum oameni cu meserii bune, la casele voastre". „Dar dumneata, dragă tată, n-ai făcut destule pentru noi ? Să nu minimalizăm lucrurile". Un ofitat fu răspunsul omului cu părul alb.

Nu mai aveau mult pînă la destinaţie, 10—15 km. Autocamionul care îi remorca mergea nu atît de repede pe cît ar fi vrut Vasile. Sentimente contradictorii îl frămîntau. Emoţia apropiatei revederi cu soţia, după 7 ani, curiozitatatea faţă de cum arătau acum casa, grădina, ce vor spune vecinii, cum vor comenta revenirea lui acasă.

„Ce dracu şi cu camionul ăsta, Traiane, merge ca după mort!" Şi tatăl virează brusc la stînga pentru a afla motivul vitezei reduse cu care rula autocamionul. Autoturismul a ieşit de pe traiectorie cam doi metri, tocmai cînd din sens opus rula un autobuz plin cu copii care se întorceau de la cîmp. Coliziunea frontală n-a mai putut fi evitată. Pentru a nu se răsturna în şanţul din dreapta şi a salva copiii de la accident, şoferul a virat la stînga, menţinînd controlul autobuzului, escaladînd perpendicular şanţul, aidoma unui tanc, şi oprindu-se în final pe cîmp. Atît de repede s-au consumat secvenţele acestui microfilm rutier, încît copiii n-au realizat ce s-a petrecut în realitate. Cei care ocupau locuri pe scaunele din faţă şi au recepţionat snopul de ţăndări provenit din geamurile sparte, plîng acum de mama focului, nu atît de durere, căci au pe faţă şi pe mîini doar nişte zgîrieturi superficiale, ci de frica picăturilor de sînge pe care le văd şi care le-au pictat în roşu hăinuţele. Unii dintre cei care nu au făcut cunoştinţă cu cioburile comentează cu înflăcărare cum maşina mică a rămas ca prin minune fără partea din faţă, motorul zburîndu-i cît-colo. O comportare remarcabilă a avut şi pilotul tractorului ce rula în plasa autoturismului. Acesta, dîndu-şi seama de pericol, a oprit autovehiculul ce tracta o remorcă-vagon şi ea încărcată cu 40 de copii, creînd posibilitate autobuzului să iasă din carosabil. Dintre cei 120 de copii care au asistat la acest carambolaj, nici unul n-a fost (cu excepţia unor zgîrieturi) rănit. Meritul îl au cei doi oameni ai volanului care au manevrat cu pricepere, răspundere şi, mai ales, sînge rece, autovehiculele, demonstrînd cum în cîteva secunde, în locul unei veritabile catastrofe, prin răsturnarea autovehiculelor încărcate cu copii, s-a produs doar un accident cu consecinţe limitate.

Păcat că şoferul autoturismului n-a mai apucat să-şi revadă soţia, care l-a aşteptat atîţia ani, cu răbdare, să revină în căminul lor. Lui Traian, fiul cel mare, îi vor trebui multe luni de spital pentru vindecarea vătămărilor suferite într-un moment cînd credea că rănile sufleteşti ale familiei încep să se cicatrizeze.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXVII)

Conferința de la Viena

Cunoscutul și mult citatul Act final de la Helsinki din 1975 a făcut să se nască atunci mari speranțe cu privire la perspectivele realizării securității, ale înțelegerii și cooperării pașnice în Europa și, în același timp, în întreaga lume, cunoscute fiind locul și rolul continentului nostru în determinarea cursului politicii pe plan mondial. Evoluția evenimentelor n-a îndreptățit însă nădejdile. Astăzi nu numai că pericolul de conflict, în Europa și pe alte meridiane, nu s-a diminuat, dar, dimpotrivă, a crescut foarte mult. Față de situația de acum un deceniu și mai bine, Europa are în prezent sute și sute de rachete nucleare cu rază medie de acțiune, cu o imensă forță de distrugere ; totodată, au sporit arsenalele clasice, s-au creat noi tipuri de arme convenționale, cu o forță de distrugere comparabilă cu a celor nucleare. În mod corespunzător, au crescut și cantitățile de arme de pe alte continente.

Totuși, chiar în condițiile unei astfel de evoluții, procesul inițiat la Helsinki în 1975 are o importanță foarte mare pentru pacea și securitatea în Europa, în restul globului. Există părerea că în ciuda imperfecțiunilor, a nerealizărilor și neîmplinirilor, destul de numeroase, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, ținută în capitala finlandeză cu mai bine de 10 ani în urmă, documentele adaptate, spiritul de înțelegere care s-a născut atunci au adus o contribuție pozitivă la apropierea și cooperarea — atît cît a existat — intereuropeană și mondială, că fără Helsinki 1975 situația în Europa și în lume ar fi fost astăzi mult mai gravă. În acest cadru se înscriu și conferințele post-Helsinki, cele de la Belgrad și Madrid, și, iată, cea de la Viena, care și-a început lucrările zilele trecute.

Se înțelege de la sine că de la Conferința din capitala Austriei se așteaptă mult mai mult decît de la celelalte. În primul rînd, pentru că situația în lume este, după cum am văzut, diferită, mult mai gravă. Pericolul este deci mai mare și, în consecință, multe rezolvări pe care le preconizează conferința din orașul valsului au caracter de urgență. În al doilea rînd, pentru că există un anumit climat favorabil, creat de încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Stockholm și chiar de întîlnirea sovieto-americană la vîrf din capitala Islandei, unde, cu toate că nu s-au realizat acorduri concrete, s-a ajuns la o serie de înțelegeri și s-au făcut pași importanți spre rezolvarea unora din problemele care s-au discutat. În sfîrșit, se așteaptă mai mult de la Conferința de la Viena și pentru că ea și-a început lucrările în „Anul Internațional al Păcii", ale cărui acțiuni și activități au dus la o anumită sensibilizare a factorilor politici a opiniei publice, deci într-o atmosferă aptă de a contribui la realizarea de succese în capitala austriacă, mai ales în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pe linia transpunerii în viață a prevederilor și angajamentelor cuprinse în Actul final de la Helsinki.

Este cunoscută și larg apreciată contribuția României la pregătirea, desfășurarea și încheierea cu rezultate bune a Conferinței din capitala finlandeză de acum mai bine de 10 ani, la redactarea și adoptarea Actului final. În același fel și în același spirit a acționat și acționează țara noastră și în ceea ce privește Conferința de la Viena. „Considerăm că este necesar — spunea recent președintele Nicolae Ceaușescu — ca, încă de la început, să se acționeze — și, în ce o privește, România va face totul — pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a acestei conferințe, astfel ca ea să marcheze noi pași în direcția întăririi colaborării și cooperării între toate statele europene, în direcția dezarmării, a unei Europe unite, a păcii și colaborării". În acest spirit, luînd cuvîntul chiar în deschiderea dezbaterilor generale ale Conferinței, ministrul de externe al țării noastre a prezentat poziția României, aprecierile și considerentele președintelui ei cu privire la realizarea dezarmării, a securității și cooperării în Europa.

Ținînd seama de împrejurările și premisele la care ne-am referit, există speranța că această nouă reuniune general-europeană se va înscrie ca un moment important în viața popoarelor continentului nostru.

ION D. GOIA

Puncte la „adevăr"

S.U.A. și Japonia nu mai fac doar comerț între ele, ci au devenit, fiecare, o parte a celeilalte. Expresia este extrasă din bloc-notesul unui cunoscător în materie, și, pînă vom reuși să descifrăm mai exact ce dorește a spune, putem constata că relațiile Tokio-Washington rămîn complicate și delicate. Anii trec, se duc înainte, dar problemele rămîn. Ce se constată este o abordare tot mai diferențiată a acestor raporturi cu scopul mărturisit de a găsi rezolvare ecuațiilor ce decurg din avantajele care continuă să caute cu insistență adresele de sub Fuji.

O metodă care convine se pare tot mai mult firmelor nipone, este presingul pe terenul adversarului. Crește, cu fiecare an, numărul fabricilor japoneze construite în S.U.A., în diferite sectoare industriale, dar mai ales în construcția auto. Cu trei ani în urmă, oaspete fiind la „Toyota", specialiștii firmei îmi vorbeau de gîndurile lor cu uzina de la Fremont, California. Fosta unitate de aici a lui „General Motors" mergea din rău în mai rău. Rata absenteismului urcase la 20 la sută, numărul plîngerilor era de una la fiecare salariat. Întreprinderea și-a închis porțile, ca apoi să-și schimbe stăpînul. S-a creat o societate mixtă, avînd drept protagonist „Toyota". Cu numai 2 500 de lucrători, fabrica a început curînd să producă același număr de mașini ca pe timpul cînd avea 5 000. S-au înregistrat doar două situații de nemulțumiri, absenteismul nedepășind 2 la sută. Sigur că situația creată a stîrnit mirare.

Și întrebări. Răspunsurile n-au trebuit căutate prea departe. Mai ales că muncitorii au fost angajați, majoritar, din rîndul foștilor concediați. Realitatea este că unii preferă dispunerea fundașilor în linie, alții lucrează cu aripă falsă ori cu mijlocaș de acoperire. Japonezii au venit în deplasare cu lecția bine învățată de acasă. Avem aceiași oameni, folosim aceleași clădiri, aceleași tehnologii, dar metodele de conducere sînt ale noastre, spunea explicit unul din liderii noii societăți mixte. Productivitatea la fabrica „Toyota", se spune, depășește nivelele înregistrate în unitățile americane get-beget. Și n-o să ne mire deci că toți stau cu ochii pe acești jucători bine antrenați pentru partidele în deplasare unde, iată, cîștigă masiv puncte în clasamentul adevărului. Și ce constatări apar în raza periscopului orientat în direcția noilor veniți ? Că la fabricile japoneze din S.U.A. nu există spații de parcare privilegiate pentru cadrele din conducerea firmei. Șefii de la Honda servesc masa în cantina salariaților, la un loc cu toți ceilalți. Salariații, indiferent de funcție, îmbracă același halat cu numele de familie la rever, și sînt numiți, mingiietor, asociați. Președintele întreprinderii Honda nu are un birou în sensul de o cameră de lucru. El mănîncă la masa plasată în aceeași încăpere cu alte sute de „gulere albe". O permanentă stare de căutare pentru a contrabalansa optica americană că muncitorul reprezintă doar o extensie a mașinii.

Cu rezultate, după cum s-a văzut, concludente.

NEAGU UDROIU

Farfuriile zburătoare

Obiectele Zburătoare Neidentificate (O.Z.N.) există, și dovada în acest sens este că ele nu seamănă cu nici unul dintre obiectele cu care au fost în general identificate, cum ar fi meteoriții sau baloanele meteo, afirmă unul dintre cei mai proeminenți specialiști în materie, J. Allen Hynek, șeful Centrului de studii privind O.Z.N. din Evanston, Illinois, profesor emerit la Northwestern University, autorul unor cunoscute studii și cărți despre farfuriile zburătoare, dintre care una a fost tradusă și în limba română. Vorbind la reuniunea anuală a Asociației americane pentru progresul științei, profesorul Hynek a adus în sprijinul tezelor sale un martor greu de combătut : computerul. În sarcina acestui mijloc ultramodern de prelucrare a datelor a fost dată analiza a peste 400 de cazuri O.Z.N., dintre cele mai „serioase". Rezultatul obținut de computer a fost că proprietățile O.Z.N. despre care este vorba în cazurile respective „sînt complet diferite de cele ale oricăror obiecte sau fenomene cotidiene".

În toate cazurile selectate, a relevat J. Allen Hynek, observatorii au fost persoane de încredere, care nu au știut unul de relatarea celuilalt. „De pildă, unele dintre cele mai bine investigate și mai bine documentate relatări despre O.Z.N. descriu obiecte sau fenomene luminoase care planează fără zgomot deasupra solului, deplasîndu-se în aer aproape instantaneu, cu o viteză uriașă", a spus el. Însă, a relevat profesorul american, „obiectele cunoscute care decolează de la sol nu sînt silențioase și de asemenea cele care se deplasează cu viteze foarte mari fac și zgomot". Hynek a mai prezentat și alte concluzii ale computerului. Astfel, din cele 158 de O.Z.N. despre care s-a relatat că sînt silențioase și 69 cu capacitate neobișnuită de a accelera, 23 prezentau ambele calități. O sută de cazuri au avut loc la lumina zilei. Dintre acestea, 34 de O.Z.N. au fost silențioase, 41 au avut formă de disc, 27 au planat, 21 au accelerat neobișnuit de rapid, 11 au aterizat, 35 erau din metal și 30 au fost văzute de mai mulți martori independent unul de altul.

Hynek a atras atenția asupra faptului că psihologii și psihiatrii ar putea găsi cu greu vreo explicație faptului că martori situați la mare depărtare unul de altul și fără a ști anterior ceva despre fenomenul observat ar putea fi induși în eroare „pentru a-și imagina simultan, de pildă, că un meteorit ar fi putut să se oprească, să planeze și apoi să-și schimbe direcția".

Hynek a informat că Centrul O.Z.N., care a fost creat în 1973, a strîns pînă în prezent 80 000 de relatări din aproximativ 140 de țări cu privire la fenomenul „farfuriilor zburătoare". Ca om de știință, el a lăsat deschise toate posibilitățile, arătînd însă că indiferent de orice explicații, fenomenul O.Z.N. merită să fie studiat în continuare. „Nu toate relatările sînt demne de a fi luate în studiu — a arătat el — rămîne însă un număr impresionant de relatări uimitor de detaliate care merită să fie cercetate cu atenție".

ROMEO NĂDĂȘAN

U.R.S.S.

Realizări în microchirurgie

Acea ramură a chirurgiei în care, pentru efectuarea operațiilor, se folosește microscopul, poartă numele de microchirurgie. Se înțelege că este vorba de acele intervenții, cum sînt replanturile și transplanturile, în care se cer făcute legături de o mare finețe și precizie. În fața microchirurgiei se deschid în prezent perspective largi. Despre ele, despre preocupările specialiștilor în acest domeniu, a vorbit profesorul Lev Lebedev, directorul Institutului de microchirurgie din Leningrad, într-un interviu — din care reproducem mai jos unele fragmente — acordat Agenției sovietice de presă **NOVOSTI.**

— Chirurgii au început să folosească tehnica optică de multă vreme. Încă din 1922 un savant elvețian a recurs la microscop pentru chirurgia urechii mijlocii. În anii '40, specialiștii din S.U.A. au realizat pentru prima dată operații pe ochi sub microscop. În această situație, de ce afirmați că microchirurgia face de-abia primii pași ?

— Fiindcă de-abia în ultimii ani au fost create sisteme optice moderne. Așa, de exemplu, un microscop din zilele noastre permite mărirea imaginii de pînă la 50 de ori. Este adevărat, chirurgii preferă să lucreze în condițiile unei măriri de 15—20 de ori ; cînd însă vasul sanguin sau nervul care trebuie reunite și cusute de chirurg sînt prea mici, optica trebuie folosită la capacitatea ei maximă. Cu numai 10 ani în urmă, fixarea la loc a unui deget sau a unei mîini retezate în urma unui accident părea de necrezut. În prezent, chirurgii au la activ sute de asemenea operații.

— Cum se poate realiza fixarea la loc a unei extremități retezate ?

— În țesutul desprins de organism, de pildă într-un deget, încep procese patologice. Însă un anumit timp aceste procese nu sînt ireversibile. Dacă acest deget este pus într-o pungă de plastic și plasat apoi într-un recipient cu gheață, temperatura țesutului respectiv scade pînă la 6—8 grade. Acest fapt îi prelungește capacitatea vitală cu cîteva ore. Dacă se restabilește fără întîrziere, cu ajutorul microchirurgiei, circulația sanguină normală, degetul se fixează din nou la mînă și va funcționa ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. După ce operațiile de replant ale degetelor n-au mai fost o problemă, chirurgii au început să „coasă" la loc mîini (aici și mai departe prin „mînă" vom înțelege nu membrul superior întreg, ci numai laba cu palma și cele cinci degete — n.I.D.G.), și chiar brațe rupte la nivelul umărului.

— Ce înseamnă, în cazul dumneavoastră, „a coase" ?

— Exact ceea ce se înțelege în mod obișnuit. Pentru că asta și facem, coasem, împunsătură cu împunsătură, însă numai sub microscop. Se cos toate vasele, chiar și cele mai mici, căci fără aceasta nu se poate restabili circulația sanguină. Se cos nervii, tendoanele, se fixează structurile osoase afectate. Iar instrumentele folosite pentru operații așa de fine seamănă cu instrumentele bijutierilor. Astfel, acul e mai subțire decît firul de păr uman, iar ața este ca pînza de păianjen. Operațiile durează între 10 și 30 de ore și cer cu adevărat măiestrie de bijutier.

— Unui braț sau unei mîini replantate li se poate reda acea forță magică în stare, de pildă, să producă picturi ca ale lui Rafael sau să cînte la vioară muzică de Paganini ?

— Negreșit. Unei pianiste chirurgii i-au cusut la loc trei degete pe care și le retezase cu o mașină de tăiat pîine. În prezent, pianista cîntă de parcă nu și-ar fi luat niciodată degetele de pe clapele instrumentului. Nu de mult am operat chiar un... chirurg, care, în timpul unei vînători, și-a retezat cu un glonte o mînă. I-am cusut-o la loc și astăzi doctorul operează ca și mai înainte. În urma unui accident, un gravor în vîrstă de 25 de ani și-a pierdut ambele mîini. În cazul lui, la centrul nostru s-au efectuat pentru prima dată în paralel, asupra aceluiași pacient, două operații de replant, la care au lucrat simultan două brigăzi de microchirurgi. Vreau să spun însă că și după cea mai reușită operație, reîntoarcerea celui accidentat la viața activă de muncă este posibilă numai după îndelungi antrenamente zilnice. Și medicul, și bolnavul trebuie să dea dovadă nu numai de o mare răbdare, dar și de o imensă dîrzenie, de putere de voință. Numai atunci se realizează cu adevărat minunea replantului.

— Ce ne puteți spune despre replantul labei piciorului ?

— Astfel de operații continuă să reușească numai la copii. De exemplu, microchirurgii din Moscova au izbutit să replanteze unei fetițe din Riga ambele picioare, retezate de o cositoare. În ceea ce-i privește pe adulți, la acest gen de operații speranțele sînt foarte mici. Labele replantate nu suportă greutatea corpului. Unica soluție în atari împrejurări sînt protezele.

— Traumele de care ne-ați vorbit se datorează mai ales întîmplării. Există însă, potrivit statisticilor dumneavoastră, o anumită legitate în astfel de accidentări ?

— Conform datelor Centrului științific unional de chirurgie din Moscova, fiecare al șaselea din cei cărora li s-a replantat mîna este șofer. Aproape toți accidentații au pînă în 30 de ani. Fără operația de replant șoferii ar fi trebuit să iasă la pensie pentru invaliditate. Însă după ce au fost operați ei nici măcar n-au trebuit să schimbe meseria. Căutînd să-i ajutăm, folosim activ metoda transplantului de țesuturi sau extremități dintr-o parte a organismului în alta, la același individ — așa-numitul „autotransplant". Așa, de pildă, transplantăm degetul mare de la picior, unde practic lipsa lui nu se simte, la mînă.

— Ați amintit de autotransplanturi de extremități de la alte persoane ?

— Microchirurgii se interesează deja de aceste chestiuni. Totul depinde de realizările, pînă în prezent modeste, din domeniul imunologiei. Noi succese în această direcție ar spori posibilitățile noastre. Fiindcă din punct de vedere tehnic sîntem în măsură să facem și astfel de operații. În ceea ce privește replanturile, cam trei sferturi din ele reușesc pe deplin dacă accidentații sînt aduși la centrul nostru în timp util. Pentru ca o operație de replant să reușească, este foarte important ca ea să înceapă nu mai tîrziu de 6—8 ore după accident.

— Ce ne puteți spune despre organizarea activității în cadrul Centrului pe care-l conduceți ?

— La noi serviciul pentru operații de microchirurgie este neîntrerupt. 24 de ore din 24. Avem deci în permanență brigăzi de microchirurgi, mai multe simultan, care se schimbă între ele, de multe ori la aceeași operație. În țară avem 12 centre specializate în microchirurgie — în orașele Moscova, Leningrad, Tbilisi, Erevan, Kiev și altele. La sfîrșitul anilor '80 vor fi 40 de asemenea centre.

Prezentare și traducere de ION D. GOIA

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Și-n fundu-i, distrat și ridicul, Ochește sinistru buricul"

(Tudor Arghezi)

Pe o stradă liniștită și burgheză din arondismentul 17, în apropiere de biserica sfînta Maria de Batignolles din Paris, se găsește sediul uneia dintre cele mai stranii secte. Membrii săi se străduiesc să-și recapete puritatea pierdută prin contemplarea îndelungată a ombilicului. Ei se adună în fiecare simbătă seara într-un salon de coafură.

Am cunoscut unul dintre adepții acestei secte, într-o duminică la un matineu poetic. În pauză, cînd se serveau cafele celor prezenți, un domn de circa 60 de ani, care purta la rever bareta unei decorații, cred, „Crucea de război", s-a apropiat de mine și-mi spuse :

— E timpul să ne regăsim inocența, domnule !

Am clătinat capul la întîmplare. Atunci el mi-a strins călduros mina. Am înțeles că-i eram simpatic.

— Da, îi răspund, lumea parcă merge la vale, murmurai eu, ridicînd din sprîncene.

Desigur, ce i-am spus era destul de anodin dar altceva nu găsisem pentru moment. Constati însă că vorbele mele au produs un bun efect.

— Trebuie să ne regăsim puritatea primilor ani, îmi spuse el, cu emfază.

Apoi se prezentă ; era contabil la o mare întreprindere siderurgică, socru al unui inginer atomist. Făcuse primul război mondial. După ce mi-a dat cartea sa de vizită, s-a lansat într-un discurs destul de confuz din care trebuia să înțeleg că, toți avem posibilitatea să ne relegăm de trecut, pentru a recîștiga inocența primilor ani.

— Pentru aceasta, spune el, trebuie să ne servim de firul care ne leagă cu mama noastră Eva. Această legătură este cordonul ombilical.

Fără îndoială că mirarea pe care mi-a citit-o pe față l-a făcut să întrebe :

— Vă deranjează acest lucru?

— Nu, deloc, îi răspund eu.

Liniștit, el își continuă atunci expozeul.

— Cu prietenii mei, noi căutăm puritatea primilor ani folosind, — așa cum procedau unii călugări tibetani din secolul 17 — singurul fir ce ne leagă de primii noștri părinți, adică cordonul ombilical. Uneori, cîte unul dintre noi reușește să ajungă la nevinovăția lui Adam.

— Dar, Adam nu avea ombilic, spun eu.

Reflecția mea nu a prea plăcut contabilului.

— Problema este controversată, dar noi credem în ombilicul lui Adam îmi răspunse el.

Tonul sau era fără replică. Nu am mai insistat. De altfel, el continuă :

— Știți cîți oameni au fost de la noi pînă la Adam ?

Nu făcusem niciodată un asemenea calcul. Îl văzui pe contabil că scrie pe marginea jurnalului său o cifră pe care o citii : 18 014 583 333 333 333.

— Ceea ce face, adăugă el, 9 007 729 166 666 kilometri 666 de cordon ombilical.

— Este amețitor, îi spun eu.

— Iată cuvîntul ! De multe ori, numai această ameteală, poate să vă aducă însă puritatea. Trebuie să plonjezi în trecut. Timpul acționează ca un filtru și ieși totdeauna din străfundul anilor cu un suflet limpede.

Și cum contabilul m-a văzut interesat de problemă mi s-a confiat :

— Eu fac parte din secta „adoratorilor ombilicului". De ce nu veniți la reuniunile noastre ? Grupul nostru numără cîteva sute de membri numai în Franța. Toți avem problemele noastre.

Am luat un aer compătimitor și contabilul continuă :

— Pe mine mă frămîntă un lucru : femeile în uniformă militară mă tulbură. Sînt absolut debusolat cînd le văd. Mi s-a spus că, chiar și sutienele lor sînt caki ; o fi adevărat ?

— Problema nu m-a preocupat niciodată, îi răspund.

— Dar pe dumneavoastră nu vă frămîntă nimic ?

Luat din scurt, am inventat imediat că, uneori în metrou îmi vine așa, cîteodată să muște de nas pe cel din fața mea.

— Desigur, obsesia mea, îi spun mi se pare simplă și uneori mi-e rușine.

— Ombilicul poate face mult și minuni pentru dumneavoastră ; spuse el, veniți la noi într-o seară.

Mi-a fixat întîlnire pentru simbăta următoare în fața coaforului — sediul sectei.

La ora stabilită, contabilul a venit la cîteva minute după mine. Scoase din buzunar o cheie și descuie ușa.

— Fiecare din noi avem cheia noastră, spuse el, asta ne ferește de indiscreți.

Traversăm în liniște magazinul aflat în obscuritate, iar apoi un fel de bucătărie.

— Acolo, îmi spuse ghidul.

A împins o ușe și am pătruns într-o încăpere acoperită cu covoare, unde circa 20 de persoane așezate în jurul unui godin își priveau ombilicul. Erau acolo, femei dezbrăcate, altele erau fără bluze, bărbați în chiloți sau cu pantalonii descheiați. În ciuda acestui tablou, creat prin poziția celor prezenți, în cameră domnea o atmosferă de reculegere și liniște iar luminările aprinse în fața unor icoane, îți dădeau impresia că te afli într-o biserică.

La intrarea noastră, cei prezenți au rămas cu nasul asupra ombilicului lor, parcă într-o reculegere mai adîncă decît a parohienilor de la biserica vecină.

Însoțitorul meu s-a așezat într-un colț, își scoase pulovărul și cămașa, se deschie la pantaloni și își soase o burtă parcă ar fi fost un Buddha. A trebuit să-l imit, fără să reușesc totuși, cu mușchii mei abdominali, să fac vizibil ombilicul meu, care se încăpățîna să rămînă retras. Eram jenat. Din fericire, sosirea unei adepte a sectei, îmi schimbă ideile. Era blondă, elegantă, iar ochii ei mi s-au părut prea strălucitori pentru a o considera sobră. Aruncîndu-i o privire, ea își lăsă în mod pudic pleoapele și începu să se dezbrace cu atîta simplitate, parcă ar fi fost singură în cameră. Scoțîndu-și furoul, își dezgoli ombilicul. Era, cred, cel mai frumos din întreaga adunare.

S-a așezat lîngă mine și, timp de zece minute, am rămas toți în meditație, cu ochii fixați asupra ombilicului nostru în timp ce, după un paravan, un adept cînta dintr-un acordeon, o muzică ce vrea să pară religioasă, dar, în același timp și sentimentală, care corespundea, cred, pe deplin momentului.

Mă gîndeam : oare codiscipolii mei și-or fi găsit reflecția purificatoare privindu-și ombilicul ? Cît despre mine, era cu totul altceva pentru că, eu, contemplam mai mult ombilicul vecinei mele.

Deodată, unul din cei prezenți, cred că era „marele maestru" spuse cu o voce caldă:

— Plonjați în trecut ! Coborîți în prăpastia secolelor. Lăsați-vă aspirația de vidul pe care îl săpați în voi. Adam este acolo, ne așteaptă ! Puritatea din Eden, va fi dată acelora care știu să coboare pînă în el.

Toate capetele se aplecară mai mult spre abdomen. Maestrul, continuă :

— Oamenii aveau cîndva un ochi pentru a vedea puritatea ! Ochiul purității s-a închis după păcatul omului ! Puritatea este încătușată în ochiul închis !

Am înțeles atunci că, ochiul cu pricina era ombilicul.

Asistența reluă în cor :

— Trebuie deschis marele ochi !

Tocmai atunci, am avut impresia că mă mănîncă buricul. Faptul era dezagreabil. Cum să te scarpini în momentul acela la locul în care această cicatrice era considerată ca sediul purității ? Îmi era frică să nu comit un sacrilegiu, să nu fiu dat afară. Am găsit totuși un procedeu. Punînd capul în mîini, mi-am lăsat coatele să scarpine locul care avea mîncărime.

— Uneori, îmi spune în șoaptă contabilul, unul dintre noi vede deschizîndu-se marele ochi. Atunci dansează, asta însemnînd că și-a găsit puritatea.

Din fericire, în seara aceea, nimeni nu și-a văzut puritatea în străfundul ombilicului.

Am privit cu atenție asistența. Erau acolo, fără îndoială funcționari punctuali, comercianți onorabili, ingineri, femei, soții cumsecade.

Cînd meditația s-a terminat, „maestrul" i-a invitat pe adepți să se confeseze. A început cea mai oribilă și neașteptată confesiune publică. Aproape toți adepții se autoacuzau de cele mai monstruoase și oribile crime, desigur toate imaginare.

Un domn bătrîn, întinzînd mîinile spre cer urlă :

— Eu sînt acela, care a pus foc bazarului de la Charité !

O doamnă foarte solidă, care părea a fi lăptăreasă, strigă la rîndul ei :

— Eu am făcut să deraieze trenul Paris—Strasbourg !

Alții se văitau că au asasinat șefi de state, că au otrăvit portari de blocuri etc.

Foarte repede, atmosfera deveni insuportabilă. După fiecare confesiune asistența gemea prelung. Apoi, acest concert de nebuni se transformă în hohote de plîns. Mă întrebam cum se va termina această ceremonie cînd, „maestrul" împărți asistenței „anafora" — bomboane de mentă — care au mai reconfortat pe cei prezenți.

Apoi, fiecare se îmbrăcă în liniște. Contabilul meu avea un aer liniștit. Probabil, confesiunea sa în legătură cu niște stewardese îl remontase. Mi-a spus cu o voce joasă :

— Așta ne face bine.

La ora 11, toți cei prezenți, liberați pentru moment de obsesiile lor, mergeau spre metrou privind cu milă la ceilalți trecători care, desigur aveau și ei ombilicul lor, dar nu știau tulburătoarea semnificație de subtile legături cu cerul.

I.G. VULCĂNEANU

Săracu' miliardar

„Omul cel mai bogat din lume ! — titrau publicațiile. Abil în afaceri, îmbină politețea orientală cu spiritul întreprinzător. Stăpîn al unui imperiu economic ce are ramificații în 37 de țări ! Mereu cîștigător !"

Iată că, de curînd, eșecul unei operațiuni imobiliare efectuate în capitala mormonilor, Salt Lake City (S.U.A.), eșec ce s-a cifrat la modesta sumă de 5 miliarde de franci, a dat naștere zvonului cum că nababul descins parcă din poveștile celor 1001 de nopți ar fi falit. Mai ales că cel în cauză se retrăsese, pe tăcute în palatul său plutitor, „Nabila", dotat cu de toate, inclusiv o sală de operații ultramodernă. În goana după senzațional, „Paris Match" și-a trimis emisari pe vasul ce se afla staționat în largul Coastei de Azur. „Nu vă faceți griji, am pierdut 5 miliarde de franci, e adevărat, am ipotecat o proprietate în Spania, ceea ce este o simplă formalitate bancară, dar în rest totul este în ordine !" — se pare că ar fi declarat nababul. „Literele vasului meu nu mai sînt din aur, dar nici din argint, ci din platină, iar soția mea nu a fost silită să-și vîndă bijuteriile. De altfel, doar vasul valorează vreo 80 de miliarde".

Săracu' miliardar ! Acum, cînd m-am liniștit știind că suma era, pentru el, un mizilic și are ce să-i dea să mănînce băiatului său de 11 ani, acum, cînd „Paris Match" a avut grijă de cordul meu, mă întreb de ce oare revista n-a suflat vreo vorbă despre milioanele de copii, din cele 37 de țări, care nu au ce mînca, ai căror părinți nu au, ce-i drept, ghinionul să piardă, senini, 5 miliarde de franci, dar nici norocul unei slujbe.

DAN DANUȚ DORU

Lumea se amuză

După N.B.I.

Ordonanțele morții

În seara zilei de 28 martie, vînzătorii de ziare au răgușit strigînd în gura mare pe străzile Clujului :

— Ediție specială... specialăăă... Rezolvarea radicală a problemei evreiești... Mîine Consiliul de Miniștri va dezbate ordonanțele privind rezolvarea radicală a problemei evreiești... Ediție specială... specialăăă...

Cei care n-au auzit țipetele vînzătorilor de ziare au dormit liniștiți. Așa se face că pentru foarte mulți, ziua de 29 martie a trecut aproape neobservată. O zi de miercuri obișnuită. Cum ar fi putut bănui zecile de mii de evrei din satele și orășelele nord-ardelene, că tocmai în acea miercuri, la Budapesta, Consiliul de Miniștri, cu o grabă inexplicabilă, adoptă în serie măsuri antievreiești de o gravitate fără precedent, cu urmări fatale. Ședința începută la ora 11 dimineața a durat pînă seara la ora 10. Tot ce se hotăra în ședință urma să aibă putere de lege. Nu mai era nevoie ca deciziile să fie contrasemnate de regent.

Horthy Miklós știa ce înseamnă extinderea legilor de la Nürnberg. Știa ce înseamnă aplicarea „soluției finale". Dar n-a fost dispus să-și apere cetățenii de naționalitate evreiască. Este drept că, ținuse la cîțiva evrei. De aceea a dorit un singur lucru : să aibă drept de excepțare. Restul nu l-a interesat. N-a vrut însă nici să-și asume răspunderea pentru legalizarea fărădelegilor ce urmau să se săvîrșească. El, care a înființat ordinul „vitejilor" și a fost primul care s-a împopoțonat cu titlul de cavaler al acestui ordin, s-a purtat, și de data aceasta ca un laș. Și-a declinat prerogativele în problema evreiască și a însărcinat guvernul să-și spargă el capul cu „soluția finală".

Procesul verbal al faimoasei ședințe a Consiliului de Miniștri de la Budapesta din 29 martie 1944 — care de pe o zi pe alta, a scos pe toți evreii din rîndul cetățenilor cu drepturi egale, i-a separat și izolat legal de restul populației, le-a anulat cele mai elementare drepturi și libertăți, i-a împins pradă abuzurilor și fărădelegilor — începe consemnînd rece și laconic :

„Potrivit declarației **Domnului prim-ministru,** excelența sa regentul dă mînă liberă guvernului de sub conducerea sa în legătură cu toate ordonanțele evreești (antievreiești— n.n.) și în privința acestora nu dorește să exercite influență. Se ia la cunoștință".

Primul paragraf al ordonanței guvernamentale nr. 1 240/1944 ce avea să apară în monitorul oficial, semnată de Sztójay Döme, prim-ministrul țării suna astfel : „Începînd cu intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe, fiecare evreu, care a împlinit șase ani — fără deosebire de sex — este obligat să poarte, în afara locuinței, pe îmbrăcăminte, în partea stîngă a pieptului, bine vizibilă, o stea galbenă în șase colțuri, cu diametru de 10×10 cm, confecționată din stofă, mătase sau catifea...

Pe baza celor arătate domnul minstru de interne solicită acordul Consiliului de Miniștri, ca proiectul de ordonanță prezentat și anexat la procesul verbal să fie dat publicității ca ordonanță guvernamentală... Consiliul de Miniștri își dă acordul în unanimitate.

Punctul 27. **Domnul ministru al Comerțului și Comunicațiilor,** de comun acord cu domnul ministru al Apărării și cu domnul ministru al Justiției, solicită acordul Consiliului de Miniștri ca proiectul de ordonanță în problema declarării mijloacelor de locomoție aflate în proprietatea evreilor, proiect pregătit și anexat, să fie dat publicității ca ordonanță guvernamentală.

Nu este de dorit ca evreii să dispună de mijloace de locomoție. Consiliul de Miniștri este de acord.

Punctul 45. **Domnul ministru al Finanțelor...** solicită decizia Consiliului de Miniștri în privința limitării onorării depunerilor (evreilor — n.n.) la bănci și menținerea sigilată a seifurilor. Consiliul de Miniștri hotărăște în sensul celor propuse.

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Punctul cel mai dramatic de pe ordinea de zi a ședinței, desfășurată sub președinția lui Sztójay Döme, a fost, fără îndoială, punctul nr. 4 referitor la obligativitatea purtării stelei galbene, care s-a dovedit a fi echivalentă cu „înmînarea pașapoartelor pentru trecerea în moarte". Membrii guvenului, prefăcîndu-se că dezbat o problemă oarecare, reclamată de securitatea statului, s-au exprimat — după cum reiese din procesul verbal — cît se poate de lejer, eufemistic chiar.

„Punctul 4. **Domnul ministru de interne** înaintează proiectul în problema însemnării cu un simbol distinctiv a evreilor. Arată că este în interesul apărării țării și al securității publice ca evreii — considerați nesiguri din aceste două puncte de vedere — să poată fi lesne recunoscuți. Ușoara lor recunoaștere ar facilita în mare măsură urmărirea activității și comportării acestora, ajutîndu-ne să-i îndepărtăm din locurile unde prezența lor ar periclita interesele apărării patriei".

La punctul 67, **„Domnul ministru al Justiției** propune proiectul ordonanței privind eliminarea evreilor din funcțiile publice și din avocatură". Enunțînd principalul motiv declară : „...o necesită o argumentare specială faptul că în actuala luptă mondială pe viață și pe moarte, evreii fac tot ce le permite puterea pentru frînarea și chiar anihilarea eforturilor noastre de război de partea aliaților noștri". Ordonanța guvernamentală adoptată, preciza în primul său paragraf : „Evreii nu pot intra ca funcționari sau ca angajați în serviciile statului, organelor legiuitoare, comunelor, altor organisme publice, fundații publice, instituții sau întreprinderi publice". Iar paragraful 5 specifica : „În barou evreii nu pot fi primiți. Adunarea generală a barourilor este obligată să șteargă din liste, pînă la 31 mai 1944, avocații evrei care au fost înscriși înaintea intrării în vigoare a prezentei ordonanțe".

La punctul 68 **„Domnul ministru al Justiției** face expunerea de motive la proiectul ordonanței privind eliminarea evreilor din camerele presei, ale artiștilor de teatru și film". El arată că : „Nu este nevoie de o argumentare specială pentru a dovedi că în situația de excepție existentă, în interesul apărării patriei, este imperios necesar ca evreii să fie șterși din rîndul camerei presei, a artiștilor de teatru și de film". Proiectul prezentat precizează că noi membri evrei nu se primesc iar cei existenți trebuie eliminați pînă la 30 aprilie 1944. Totodată se arată, fără nici o disimulare a cinismului legiuitorilor, că : „se poate face apel împotriva deciziei de eliminare, dar numai pe motivul că membrul respectiv **nu este evreu** (subl. ns.).

Punctul 69. **Domnul ministru al Justiției** propune proiectul în problema interzicerii de a angaja de către evrei, ca personal casnic, femei neevreice... solicită acordul... Consiliul de Miniștri își dă acordul".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Încă o dată, Sevilla!

Miercuri, echipa reprezentativă de fotbal a țării noastre va susține al doilea (și ultimul) său meci oficial din acest an calendaristic : întîlnirea cu Spania, în cadrul grupei 1 preliminare a Campionatului Europei, ediția 1988 (anul în care se va desfășura turneul final, în mai multe orașe din R.F.G.). Pînă acum, în cadrul acestei grupe de patru echipe s-au mai disputat două meciuri : România—Austria 4—0 și Austria—Albania 3—0. După toate aprecierile, favorite pentru locul întîi în grupă (și, deci, pentru calificarea la turneul final) sînt, în ordine alfabetică, reprezentativele României și Spaniei, din această perspectivă întîlnirea de miercuri avînd semnificația unui adevărat derby (al cărui retur se va desfășura anul viitor, la 29 aprilie, în țara noastră). Prezentăm mai jos cîteva elemente mai relevante din și despre „tabăra conquistadorilor", pe terenul căreia vor evolua din nou, după șase ani, tricolorii noștri.

A TREIA CAMPANIE PENTRU MIGUEL MUNOZ. După „El Mundial '82", la care echipa țării gazdă se claseză ultima în grupa semifinală (după 1—2 cu R.F.G. și 0—0 cu Anglia), antrenorul Santamaria părăsește conducerea tehnică a reprezentativei Spaniei, în locul lui fiind numit Miguel Munoz. Palmaresul acestuia nu era lipsit de strălucire : de patru ori cîștigător al C.C.E., toate cu Real Madrid (1955, 1957 ca jucător, 1960, 1966 ca antrenor). Declarațiile de intenții ale noului antrenor al naționalei spaniole erau dintre cele mai generoase : „Noi vom găsi jucători capabili de a se comporta ca adevărați fotbaliști spanioli, uzînd de furie, de viteză și tehnică" ; primele puncte ale programului său de lucru au fraapat, de asemenea, prin naturalețea lor : „Mai întîi să facem o spălare a creierelor" (după eșecul de la El Mundial, se înțelege) și „Voi permite jucătorilor să evolueze liber, așa cum evoluează și la cluburile lor". În aparență, deci, un program fără prea mari pretenții, cu o formulă de joc ce excelează în contraatacuri bine puse la punct și bazată pe o pregătire în care Munoz insistă mai ales pe cuvintele „inspirație", „entuziasm", „încredere". În răstimpul celor patru ani, Miguel Munoz nu s-a dezis de spiritul în care a conceput dintru început activitatea naționalei spaniole, acestei consecvențe adăugîndu-i și un benefic echilibru în munca de selecție pentru lotul național, în care de fiecare dată se (re)găsesc jucători experimentați și jucători tineri, madrileni și nemadrileni. Pe acest fond și cu aceste argumente, performanțele n-au întîrziat să apară : în prima campanie sub Munoz, naționala Spaniei s-a calificat și a obținut locul doi (0—2 în finala cu Franța) la turneul final al C.E. din 1984 ; în a doua campanie de calificare, Spania a reușit să intre în turneul final al C.M. din Mexic '86, unde a ratat prezența în semifinale din cauza unei lovituri de la 11 m. pe care Eloy n-a reușit s-o transforme în gol în, sau, mai bine zis, după prelungirile meciului cu Belgia (1—1 după 120 de minute de joc).

Odată cu jocul în compania reprezentativei țării noastre, selecționata de fotbal a Spaniei începe, așadar, a treia campanie de calificare într-o competiție importantă sub conducerea aceluiași venerabil antrenor Miguel Munoz (64 de ani).

O PARTIDĂ JUBILIARĂ. Întîlnirea de miercuri este a zecea dintre cele două selecționate, toate partidele fiind oficiale. Palmaresul bilateral a fost inaugurat la 1 noiembrie 1962, la Madrid, cînd am pierdut cu 0—6, peste trei săptămîni luîndu-ne la București o istorică revanșă, cu 3—1. Șirul jocurilor s-a reluat în 1975, majoritatea lor desfășurîndu-se sub semnul echilibrului, chiar dacă linia „de total" a clasamentului de pînă acum este ușor în defavoarea noastră : două victorii, patru egaluri și trei înfrîngeri, golaveraj 11—16. Ultima partidă dintre cele două reprezentative s-a desfășurat la Saint-Etienne, acum doi ani, în cadrul turneului final al C.E. și s-a încheiat la egalitate, 1—1 : după un joc în care echipei noastre i s-a putut reproșa o inexplicabilă reținere în fața unui adversar ce putea fi învins.

În vederea partidei cu echipa noastră națională, selecționata Spaniei a disputat în această toamnă două jocuri de verificare : pe 25 septembrie, cu Grecia (3—1) și pe 15 octombrie, în deplasare, la Hanovra, în compania vicecampioanei mondiale, puternica formație a R.F.G. Despre acest ultim joc, corespondentul revistei „France Football" relata că „spaniolii au rezistat destul de bine primei perioade de asediu la care au fost supuși, începînd să lanseze contraatacuri tot mai dese, care și-au arătat roadele în minutul 45, cînd Butragueno finalizează în gol o pasă a lui Michel. A doua repriză a fost un festival al gazdelor, care au egalat (Wass, min. 61) și au luat conducerea (Rahn, min. 70). Totuși, spaniolii, fără să se enerveze, revin și pun stăpînire pe joc, reușind să egaleze prin Goicoe-

(Continuare în pag. 20)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ultima oră

Sîntem anunțați că, de foarte curînd, cooperativa meșteșugărească „Prestațiunea" Iași a reușit să scoată pe piață primele truse de ace de acupunctură din țară. Surse (mai puțin oficiale) ne comunică un amănunt : „Prestațiunea" este oricînd gata să se bată cu veterani în materie !! **(Georgeta Ștefănescu).**

În județul Alba, la „Părăul unghiilor" s-a descoperit, la o adîncime de 10 m, un strat cu melci marini. Stratul este gros de 10 cm.

Magazinul „Apicola" din Miercurea-Ciuc pune la dispoziția celor interesați produsul Dermapin, obținut din lăptișor de matcă și polen. Dermapinul este o loțiune ce combate tendința de cădere a părului, redîndu-i luciul normal.

„Redac-625", produs de I.A.E.M. Timișoara, este numele noului tip de redresor pentru încărcarea acumulatoarelor de 6 și 12 volți, ale diferitelor tipuri de autoturisme. Aparatul, ce-și va demonstra eficiența în zilele friguroase, costă 410 lei. **(Elena Grecescu)**

Colocviu internațional Mihai Eminescu

Timp de trei zile s-a desfășurat la Avignon colocviul internațional „Mihai Eminescu și mișcarea romantică", organizat de Universitatea din Avignon și Asociația Culturală Franța — România din Vaucluse.

Ședința de deschidere a avut loc la Primăria orașului Avignon unde au luat cuvîntul Marie-José Roig — primar adjunct al orașului Avignon, care a evidențiat semnificația Colocviului în cadrul dezvoltării relațiilor culturale româno-franceze, Ilinca Ionescu-Barthouil, profesoară la Facultatea de litere și de științe umane a Universității din Avignon, organizatoarea acestui colocviu, și criticul Nicolae Balotă care a prezentat o amplă comunicare intitulată : **„Mihai Eminescu : mit și poezie".** Au urmat apoi lucrările colocviului la care au participat cercetători, profesori, traducători din Franța, Italia, Belgia, Marea Britanie, Germania, România. În cadrul colocviului criticul Valeriu Râpeanu a prezentat comunicarea : **Originalitatea operei eminesciene în procesul receptării și transfigurării literaturii populare.** Au fost dezbătute probleme esențiale ale operei eminesciene văzute în evoluția literaturii române și europene, aspecte ale gîndirii social-politice ale marelui poet, substanța națională a operelor sale fundamentale, problemele traducerii poeziei sale în limba franceză. Comunicările au fost urmate de discuții.

Teatrul Național din Tîrgu-Mureș a deschis cortina pentru cea de-a patra piesă a lui Romulus Guga jucată aici : **Evul mediu întîmplător.** Spectacolul a fost prezentat în premieră, cu puține zile în urmă. Viziunea regizorală aparține lui Cristian Hadji-Culea, iar scenografia, lui Kemeny Arpad. În fotografie, actorii Aurel Ștefănescu, Marinela Popescu, Vlad Rădescu și Szilágyi Enikő Dumitrescu.

Noi unități sanitare cu profil ambulatoriu și-au făcut apariția pe harta mai multor localități din țară. În București, pe Bulevardul Armata Poporului, la Oradea și Reșița, în comuna Scoarța, județul Gorj, au fost date în folosință dispensare medicale ce oferă consultații și tratamente pentru adulți și copii. De asemenea, locuitorii municipiilor Galați și Roman au devenit beneficiarii unor moderne dispensare-policlinici amplasate în preajma marilor ansambluri spitalicești, fapt care permite asigurarea unor condiții îmbunătățite pentru acordarea asistenței medicale.

Profund angajați în traducerea în viață a sarcinilor trasate de recentul Congres al oamenilor muncii, lucrătorii din cooperația meșteșugărească raportează noi realizări în îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan.

În perioada care a trecut din acest an, au obținut o producție marfă suplimentară în valoare de 600 milioane lei, materializată în însemnate sporuri de producție la confecții, încălțăminte, mobilier, covoare, produse de uz casnic și gospodăresc, obiecte de artă populară și artizanat. Totodată, au fost prestate servicii pentru populație, peste prevederi, a căror valoare depășește suma de 210 milioane lei.

De la stația de salvare

Pentru îmbunătățirea permanentă a activității de ocrotire a mamei și copilului, la Stația de salvare a municipiului București s-a aplicat un complex de măsuri care contribuie la acordarea cu mai mare promptitudine a asistenței medicale de specialitate. Astfel, maternitățile bucureștene au fost dotate cu autosanitare, a crescut numărul de medici pediatri din Stația de salvare, au fost date în funcțiune noul număr telefonic 069, pentru orice solicitare pe linia ocrotirii mamei și copilului, precum și o rețea radio care dă posibilitatea menținerii unei legături permanente cu camerele de gardă ale marilor spitale din Capitală. În același timp, la substația Vitan-Bîrzești au fost efectuate lucrări de modernizare pentru îmbunătățirea asistenței medicale de urgență în sectoarele 3, 4 și 5 și în comunele Bragadiru, Clinceni, Cornetu, Dascălu, Dărăști, Glina, Măgurele, Popești-Leordeni, 30 Decembrie, Vidra și Dărăști-Ilfov.

De notat că a fost utilată cu aparatură modernă o autosanitară specială destinată salvării celor suferinzi de afecțiuni cardio-vasculare. **(O.G.)**

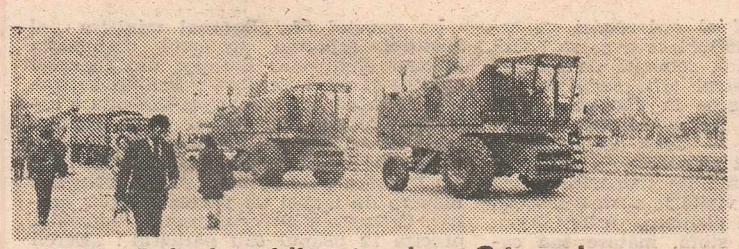

Peisaj cotidian în piața Crîngași

Toate utilajele de recoltat, fabricate de Semănătoarea, cu destinația Cîmpia Bărăganului sau a Moldovei, părăsesc Capitala trecînd neapărat prin Piața Crîngași. Beneficiarii, S.M.A.-urile, le așteaptă ca pe piinea caldă, fie pentru că sînt noutăți, fie că sînt utilaje mai vechi, dar cu modificări și modernizări de ultimă oră. Anul 1987 va scoate în cîmp, la recoltat, cîteva mașini în premieră : CFU (combină universală de recoltat furaj), sub formă de tocătură,

mașină tractată de recoltat soia direct din brazdă și o instalație pentru irigat prin aspersiune **(Elena Ghera).**

Cu sprijinul cetățenilor

În acest sfîrșit de toamnă, la Oradea se încheie o importantă acțiune începută cu ani în urmă : reamenajarea unor vechi clădiri cu valoare arhitectonică deosebită, prin zugrăvirea lor în culori pastelate, vii, unele dintre ele revenind la culoarea inițială. După cum ne-a informat tovarășul Gheorghe Groza, prim vicepreședintele Consiliului popular al municipiului, au beneficiat de această izbutită schimbare la față majoritatea construcțiilor vechi, monumentale, printre care hotelul și complexul comercial Vulturul Negru, Biblioteca județeană, Muzeul Țării Crișurilor, Primăria, Liceul nr. 4, Liceul sanitar și altele. Odată cu încheierea susmenționatei acțiuni se deschide un nou și mare șantier edilitar-gospodăresc, pentru amenajarea malurilor Crișului Repede pe o porțiune de aproape 4 kilometri, cît ține trecerea acestui rîu prin oraș. Noua lucrare constă în principal în taluzarea și betonarea malurilor cu plăci prefabricate, amenajarea unor trotuare și scări de acces în vadul apei, pe porțiunile încă neamenajate, cuprinse între podurile 23 August și Victoriei, construirea unei noi pasarele pentru pietoni. Această lucrare se va întinde în timp pe o durată de doi ani și va fi dusă la bun sfîrșit cu sprijinul maselor de cetățeni. **(Mihai Merișanu)**

La Craiova, o nouă unitate muzeală

Cetatea Băniei dispunea pînă mai de curînd de un însemnat număr de muzee : șase în total : Muzeul de istorie, Muzeul „Procesul luptătorilor ceferiști și petroliști", Muzeul de artă (inclusiv Secția colecțiilor), Muzeul de etnografie, Muzeul de istoria medicinei și farmaciei și Muzeul militar, cu excepția ultimelor două, toate reunite și organizate în cadrul Complexului muzeal Dolj. În aceste zile, cum ne-a informat dr. Luchian Diaconu, directorul complexului, este pe cale de a se redeschide un al 7-lea muzeu : Muzeul sau secția de științe ale naturii. Pentru prezentarea în cele mai bune condițiuni a valoroaselor colecții (de mineralogie, botanică, moluște, păsări și mamifere) conținînd circa o sută de mii de piese, a fost reamenajat un monument arhitectonic local — clădirea vechii tipografii a Fundației „RAMURI". Deocamdată, în această primă fază, constructorii IJGCL-ului au pus la dispoziție spațiile cuprinse la parterul imobilului, urmînd ca în scurt timp să fie deschise publicului și cele trei etaje superioare aflate în faza de finisaj. Menționăm că noua unitate muzeistică reprezintă în fapt o reluare a activității unei foste secții de profil din cadrul fostului Muzeu regional Oltenia, grav avariat de seismul din 1977. **(M. Stănescu).**

Cancerul este produs de o genă ancestrală ?

Cu doi ani în urmă, am prezentat în coloanele Flacării concepția cercetătorului Octavian Udriște privind etiologia cancerului, la baza temutei boli aflîndu-se, conform acestei opinii, o genă ancestrală. Investigațiile lui Octavian Udriște au făcut de altfel obiectul unei lucrări tipărite. De curînd, sîntem informați, concepția cercetătorului din Călimănești, mult întregită ca urmare a unor studii și investigații de bioenergie, a fost prezentată la Congresul mondial de oncologie de la Budapesta. Ea a cucerit în mod cu totul particular atenția specialiștilor, ipoteza cercetătorului român recomandîndu-se prin noutate absolută. El a fost deopotrivă și ținta sutelor de ziariști prezenți la reuniunea din capitala Ungariei. Vom reveni cu amănunte într-un viitor număr al revistei noastre. **(Liviu Timbus)**

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.